38-ބ/20/2026

ބިލު ނަންބަރު:

09/11/2026

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާ ބިލު

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ބިލު

ބިލުގެ ސްޕޮންސަރު: އަހްމަދު އައިޝާން

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާ

ތާރީޚު: 08 ނޮވެމްބަރު 2026

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ

[illegible]:	Sausan	ރ. ނަންބަރު:	4466
[illegible]:	9.11.26	ގަޑި:	00:36
[illegible] ސެކްޝަން:	D		
ސެކްޝަން [illegible]	9/11/2026		

ބިލު ހުށަހަޅާ ސަބަބު

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހެޅުމުގެ ބޭނުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާ ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ތަރައްޤީކޮށް، އެ ވިޔަފާރި ހަރުދަނާކޮށް ކުރިއަރުވައި، ހާމަކަންބޮޑު އަދި ޖަވާބުދާރީކުރުވަނިވި ނިޒާމެއްގެ ދަށުން އެ ވިޔަފާރި ހިންގުން އުސޫލުތައް ބަރާބަރުކުރުމަށްޓަކައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ޑިވެލޮޕަރުން ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާތަކާއި ހައްޤުތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަން ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތު ރައްކާތެރިކުރެވޭނެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އެންމެހައި ފަރާތްތައް ކަމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން ގެންދިއުން ޔަޤީންކުރުމަށްޓަކައި، އެ ފަރާތްތަކާއި ހަރަކާތްތައް މޮނިޓަރުކުރުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމާއި، އެސްކްރޯ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ އާންމު ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތައް، ހަރުދަނާ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑެއްގެ ދަށުން ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރުމެވެ.

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބިލު ހުށަހަޅާ މެންބަރު: އަޙްމަދު އަޒީމާން

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާ

ތާރީޚު: 08 ނޮވެމްބަރ 2026

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ބިލު

އެއްވަނަ ބާބު

ފެށުން

1. ތަޢާރުފާއި ނަން 1
2. ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދާއި ދާއިރާ 1

ދެވަނަ ބާބު

މަފްހޫމްތަކުގެ ތަޢުރީފު

3. މަފްހޫމްތަކުގެ އަސާސް 3
4. ރިއަލް އެސްޓޭޓް 3
5. ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު 4
6. އިމާރާތް 4
7. އާންމު ސަރަޙައްދުތައް 4
8. އާންމު ވަސީލަތްތައް 4
9. އެލޮޓްމަންޓް 4
10. ޑިވެލޮޕަރު 5
11. ޕްރޮޕަރޓީ 5
12. މިލްކު ފަރާތް 5
13. ގަންނަ ފަރާތް 6
14. ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތް 6
15. މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން 6
16. ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރު 6
17. ރިއަލް އެސްޓޭޓް އެޖެންޓް 7
18. ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީ 7
19. ރަޖިސްޓަރީ 7
20. އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކުން 7
21. ޕްރޮފެޝަނަލް ރަޖިސްޓަރީ 8
22. ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް 8
23. ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން 8
24. ލިސްޓިންގ އެއްބަސްވުން 8
25. ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް 8
26. ލީސްހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓް 9
27. ބަޔަރ-ރެޕްރެޒެންޓޭޝަން އެއްބަސްވުން 9
28. ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް 9

29. އެސްކްރޯ އެކައުންޓް 9
30. އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން 9
31. މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ 10
32. މުދާ 10
33. މުދަލުގެ ވެރިފަރާތް 10

ތިންވަނަ ބާބު

ޤާނޫނު ހިންގުން

34. ރިއަލް އެސްޓޭޓާގުޅޭ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުން 11
35. ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީ 11
36. އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް 12
37. ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ 14
38. މުވައްޒަފުންނާއި ވަސީލަތްތައް 16
39. ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން 17
40. ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް 17

ހަތަރުވަނަ ބާބު

މުދަލުގެ ދަފްތަރު

41. ދަފްތަރު ޤާއިމުކޮށް ބެލެހެއްޓުން 18
42. ފްރީޕޯރްޓް އަދި ފީސްޕޯރްޓް މުދަލުގެ ދަފްތަރު 19
43. ފްރީޕޯރްޓް އަދި ފީސްޕޯރްޓް ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރު 19
44. ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ފީ 20
45. ދަފްތަރުތަކުގައި ހިމަނަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު 20
46. ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން 21
47. ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތަށް އުނިއިތުރު ގެނައުން 21

ފަސްވަނަ ބާބު

ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގުން

އެއްވަނަ ބައި - ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރުން

48. ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ފެށުމުގެ ކުރިން ރަޖިސްޓަރީކުރުން 21
49. މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހެޅުން 23
50. މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކޮށްދިނުން 23

ދެވަނަ ބައި - ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކަށް ހިންގާ އާންމު އުސޫލުތައް

51. ސޭލް އެންޑް ޕާރޗޭސް އެއްބަސްވުން 25
52. ޕްރޮޕަރޓީ ވިއްކުމުގެ ނަތީޖާ 28
53. އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކުން 29
54. ބުކިންގ ފީ 31
55. ޕްރޮޕަރޓީ ގަތުމުގެ އިޝްތިހާރު 33
56. އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައި ފައިސާ ބެހެއްޓުން 34
57. ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް 38
58. މަޝްރޫޢު ފަސްވުން 40
59. ފައިސާ އަނބުރާ ދެއްކުން 41
60. ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން އުފެއްދުން 43
61. އިޝްތިހާރުކުރުމާއި އަދި ޕްރޮސްޕެކްޓަސްގެ ބަޔާންތަކާ ގުޅޭގޮތުން އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތައް 43
62. ޕްލޭނިންގ އަދި އިމާރާތްކުރުމާގުޅޭ ހުއްދަނެގުން 45
63. މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުން 46

ހަވަނަ ބާބު

ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް

64. ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް 46
65. ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި ހިމެނޭ ބައިތައް 46
66. ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމަށް ހުށަހެޅުން 47
67. ޑިވެލޮޕަރ ކުރާ މުޢާމަލާތްތައް 47
68. އާންމު އުސޫލު 48

ހަތްވަނަ ބާބު

ބަންޑާރަ ބިމުގައި ނުވަތަ އަމިއްލަ ބިމުގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގުން

69. ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގާން ދާއިރާ 48
70. ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުން 48
71. ލީސްހޯލްޑް އަދި ފްރީހޯލްޑް ސްޓްރަކްޗަރ 50
72. ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބޭނެ އަދަދު 51
73. ޕްރޮޕަރޓީތައް ވިއްކުން 51
74. ގުޅިފައިވާ ޖެހިޖެހިގެން ހުރި ބިންތައް އެއްކޮށް ތަރައްޤީކުރުން 53
75. އާންމު ޝަރުޠުތައް 54

އަށްވަނަ ބާބު

އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން

އެއްވަނަ ބައި – އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ކަނޑައެޅުމާއި ކުއްޔަންދޫކުރުން

76. އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ކަނޑައެޅުން 54
77. އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނަށް ހިނގާނެ ޚާއްޞަ އުސޫލު 57
78. ޒޯނުގެ ކުލީގެ މުއްދަތު 58
79. ބިމުގެ ޕްރީމިއަމް 58
80. ޒޯނުގެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފީ 59
81. ޓެކްސް 60
82. ޒޯން ޑިވެލޮޕަރުން ކުއްޔަށްދޫކުރެވޭ ފަރާތްތައް 61
83. މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުތުތައް 62
84. ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ކުއްޔަށްދޫކުރުން 62
85. މާސްޓަރ ޕްލޭން 66
86. މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުން 67

ދެވަނަ ބައި – މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ޙައްޤުތަކާއި އިލްތިޒާމުތައް

87. މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ [illegible] ޙައްޤުތައް 69
88. ޒޯނުގައި ބިން ބައިކުރުމާއި ސަބްލީސްކުރުން 69
89. ޒޯނުގައި ޕްރޮޕަރޓީތައް ވިއްކުން 71
90. އާންމު ވަސީލަތްތައް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޒިންމާ 73
91. މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ އެސޯސިއޭޝަން 74
92. [illegible] [illegible] ޕްރޮޕަރޓީތައް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ [illegible] 75
93. ޒޯނުގައި ޕްރޮޕަރޓީ ވިއްކުން [illegible]، [illegible] 76
94. ބިން އަދި ޕްރޮޕަރޓީގެ ކާޑު 77
95. [illegible] 80
96. [illegible] 80
97. [illegible] 81
98. ޤާނޫނުތައް [illegible]، ސިޔާސަތު [illegible] ހިނގުން 81

ތިންވަނަ ބައި – އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން އަދި ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ބެލެހެއްޓުމާ [illegible] ޚާއްޞަ އުސޫލުތައް

99. ޒޯން އަދި ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ [illegible] އިމާރާތްތަކުގެ މިންގަނޑު 82
100. އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ބެލެހެއްޓުމާއި [illegible] 82
101. [illegible] 83

102.ޓްރަސްޓް އެކައުންޓަށް ހުއްދަ ދިނުން..........83
103.ޓްރަސްޓް އެކައުންޓް ޖަމާކުރުމާއި ބޭނުންކުރުން..........84
104.ޓްރަސްޓް އެކައުންޓް ދައްކުމުގެ އިންތިޒާމް..........85
105.ޓްރަސްޓް އެކައުންޓް ހޯދުން..........85
106.މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ޕްލޭން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖުކުރުމުގެ އުސޫލުތައް..........86
107.ޕްލޭނިންގައި ތަރައްޤީކުރެވޭ ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖުކުރުމުގެ އުސޫލުތައް..........86
108.ޓްރަސްޓް އެކައުންޓް އަދި ޑިވެލޮޕަރ އެކައުންޓްގެ މައްޗަށް ހިނގާ ބަޔާން..........86
109.އާންމު ހަމަތައް..........86

ނުވަވަނަ ބާބު

ޑިވެލޮޕަރުން

110.ޑިވެލޮޕަރުންގެ ޒިންމާއި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ކުރިން ލައިސަންސް ހޯދުން..........87
111.ލައިސަންސް ހޯދުމަށްއެދި ހުށަހެޅުން..........87
112.ލައިސަންސް ދޫކުރެވެން ނުވާނެ ބައެއް ހާލަތްތައް..........91
113.މައުލޫމާތު އަންނަ ބަދަލު އެންގުން..........92
114.ޑިވެލޮޕަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް..........93
115.ޑިވެލޮޕަރުން ކުރުން މަނާކަންކަން..........94
116.ޑިވެލޮޕަރުގެ ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުން ނުވަތަ ބާތިލުކުރުން..........96
117.ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ އެސެސްމަންޓް..........99
118.ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް ޑިވެލޮޕަރުގެ ޒިންމާ ބަދަލުކުރުން..........99
119.ޑިވެލޮޕަރުންގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި މައުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން..........100
120.ޑިވެލޮޕަރުން ތަބާވާންޖެހޭ އަސާސީ މިންގަނޑު..........101

ދިހަވަނަ ބާބު

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ދާއިރާގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް

އެއްވަނަ ބައި – ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުން

121.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންގެ ޒިންމާއި މަސައްކަތްކުރުން..........101
122.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް..........103
123.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުގެ ޝަރުޠުތައް..........104
124.ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް..........106
125.ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ ޝަރުޠުތައް..........107
126.މަނާ ކަންކަން..........108
127.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު..........109
128.ކޮމިޝަނުގެ ފައިސާ ގެންގުޅުން ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުން މަނާވުން..........110
129.ލައިސަންސް އަދި ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު..........110
130.ލައިސަންސާއި ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފެހެއްޓުމާއި ބާތިލުކުރުން..........110

131.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި މައުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން……………………113

ދެވަނަ ބައި - ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުން

132.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުން……………………114
133.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުގެ ޝަރުތުތައް……………………115
134.ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމާއި ބާޠިލުކުރުން……………………116
135.ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުންގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި މައުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން……………………117
136.ވެލުއޭޝަންތައް ބަލައިގަތުމާއި އަލުން އަގުކުރުން……………………118
137.އަގުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް……………………118

އެގާރަވަނަ ބާބު

ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތައް

138.ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތައް……………………118
139.ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތައް……………………119
140.ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުން……………………121
141.ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުން ކުރުން މަނާ ކަންކަން……………………121

ބާރަވަނަ ބާބު

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާއި ފިޔަވަޅު އެޅުން

142.އޮތޯރިޓީއަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން……………………123
143.ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އިޖްރާއަތު……………………123
144.އޮތޯރިޓީން އިސްވެ މައްސަލަ ބެލުން……………………123
145.މައްސަލަ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު……………………124
146.މައުލޫމާތު ހާމަކުރުން……………………124
147.އޮތޯރިޓީގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުން……………………125
148.ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން……………………126
149.އިދާރީ ފިޔަވަޅު އެޅުން……………………127
150.ޖޫރިމަނާކުރުން……………………128
151.ޖިނާއީ ކުށް އެކުލެވޭ އަމަލުތައް ތަޙްޤީޤުކުރުން……………………129

ތޭރަވަނަ ބާބު

ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީގެ މާލީ ކަންކަން

152.އޮތޯރިޓީގެ ބަޖެޓު……………………129
153.ޚިދުމަތުގެ ފީ……………………129

154.އޯޑިޓްކުރުން 130
155.އަހަރީ ރިޕޯޓު 130

ސަތާރަވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން ކަންކަން

156.މަސްރޫޢުތައް ހިންގާގޮތާބެހޭގޮތުން ޖަވާބުދާރީވުން 130
157.މި ގާނޫނާއި އިމާރާތްކުރުމާބެހޭ ގާނޫނާ އެކުގައި ހިނގުން 130
158.އެއްމެދު އިމާރާތުގެ މައްޗަށް އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ގާނޫނު ހިނގުން 130
159.އިންތިޒާމީ ކަންކަން 131
160.ގަވާއިދު ހެދުން 132
161.އުވާލެވޭ ގާނޫނުގެ ބާބު 133
162.ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން 133
163.މާނަކުރުން 133

بسم الله الرحمن الرحيم

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ބިލު

އެއްވަނަ ބާބު

ފެށުން

ތައާރަފާއި ނަން

1. (ހ) މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާ ހަރުދަނާކޮށް، ހާމަކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި އެ ވިޔަފާރި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް މަގުފަހިކުރުމަށްޓަކައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ޑިވެލޮޕަރުންނަށް ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމުގައި އެ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަން ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ މަޞްލަޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، އެނޫންވެސް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރިއާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ "ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ޤާނޫނު" އެވެ.

ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދާއި ދާއިރާ

2. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ އަންނަނިވި ކަންކަން ޙާޞިލުކުރާ ފަދައިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާ ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ތަރައްޤީކުރުން، އެ ވިޔަފާރި ހަރުދަނާކޮށް ކުރިއަރުވައި، ހާމަކަންބޮޑު،

ޖަވާބުދާރީކުރުވަނިވި ނިޒާމެއްގެ ދަށުން އެ ވިޔަފާރި ހިންގާނެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމެވެ.

(1) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ޑިވެލޮޕަރުންނަށް ލައިސަންސް ދޫކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާތައް ކަނޑައެޅުން؛

(2) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛

(3) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަން ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛

(4) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އެންމެހައި ފަރާތްތައް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން ގެންދާކަން ޔަޤީންކުރުމަށްޓަކައި މޮނިޓަރުކުރުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން؛ އަދި

(5) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކުން މި ޤާނޫނާ ހިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާ ބެލުމާއި އެ ފަރާތްތަކާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން.

(ނ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ހިންގޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ފިޔަވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގޭ އެންމެހައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކާއި، އެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަނުގެ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސް އަދި ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތްތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާއި، ޑިވެލޮޕަރުންނާއި، ބްރޯކަރުންނާއި، އޭޖެންޓުންނާއި،

ވެލުއަރުންނާއި، އަދި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރިއާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ފަރާތްތަކާއި ތަންތަނާއި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނު ހިނގާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ އަށްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ހިންގާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކާއި، އަދި އެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަނުގެ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސް ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތްތަކާއި، ހަރަކާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން، އެ ބާބުގައި ކަނޑައެޅިގެން ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރަނީ އެ ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި އެ ބާބުގައި ވަކިގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާ ކަންކަމުގައި މި ޤާނޫނުގެ އެހެނިހެން ބާބުތަކުގައިވާ އުސޫލުތައް ހިނގާނެއެވެ.

ދެވަނަ ބާބު

މަޤްޞަދުތަކުގެ ތަފްޞީލު

މަޤްޞަދުތަކުގެ އަސާސް 3. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޤްޞަދުތައް މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ އަސްލު އެގޮތުގައި ދެމެހެއްޓުމަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު އެންމެ ފުޅާމިނުގައި ހާސިލުކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމުގެ ބޭނުމުގައެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގެ ހަމަ ކޮންމެ މާއްދާއެއް ޝަރަޙަކުރަންވާނީ، އެ މަޤްޞަދުތަކާ ހަމަޖެހޭ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް 4. "ރިއަލް އެސްޓޭޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އިމާރާތްތަކާއި، ސްޓްރަކްޗަރތަކާއި، ފިކްސްޗަރތަކާއި، ބިމުގައިވާ މައުދަނާއި، ފެނާއި، ގަސްގަހާގެހި ފަދަ ޤުދުރަތީ ވަސީލަތްތައް ހިމެނޭގޮތުން، އެ ބިމާ ގުޅިފައިވާ ނުވަތަ އެ ބިމަކާ ގުޅިފައިވާ ބަދަލުތަކާއި ނުވަތަ އިމްޕްރޫވްމަންޓްތަކާއި، އެ ބިމާ ނުވަތަ އެ ބިމަކަށް ގެނައު އިމްޕްރޫވްމަންޓާ ގުޅިގެން ޤާނޫނީ ގޮތުން ހިއްސާވާ ހައްޤުތަކެވެ. އެ މާނައިގެ ތެރޭގައި، މިލްކުވެރިކަމުގެ ހައްޤު، ބޭނުންކުރުމުގެ ހައްޤު، ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ، ވިއްކުމުގެ، ތަރައްޤީކުރުމުގެ، ބަދަލުކުރުމުގެ ހައްޤު ހިމެނޭގޮތުން، ބިމުގެ މިލްކުވެރިކަމާއި

ބިމަށް އިމްޕްރޫވްމަންޓް ގެނައުމުގައި އުފެދޭ ނުވަތަ އުފައްދާ ހައްޤާއި މަސްލަހަތާއި މަންފާތައް ހިމެނެއެވެ.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު **.5** "ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ސިޔާހީ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އޭގެ ތެރެއިން އެއް ބޭނުމަށްވުރެ ގިނަ ބޭނުންތަކަކަށްޓަކައި ބިން ތަރައްޤީކުރުމުގެ ގޮތުން ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކަށެވެ.

އިމާރާތް **.6** "އިމާރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ތެރެއިން ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ސިޔާހީ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އޭގެ ތެރެއިން އެއް ބޭނުމަށްވުރެ ގިނަ ބޭނުންތަކަކަށްޓަކައި ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަނެވެ.

އާންމު ސަރަހައްދުތައް **.7** "އާންމު ސަރަހައްދުތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކުގެ ނުވަތަ އިމާރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ވަކިވަކި ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ އިތުރުން ބޭރުގައިވާ، އަދި އެ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ހުރިހާ ވެރިފަރާތްތަކުގެ ހަމަހަމަ ހިއްސާ އެކުލެވިގެންވާ ތަންތަނެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގައި އާންމު ސަރަހައްދުތަކުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ތަންތަނުގެ އިތުރުން، އިމާރާތުގައި ހިމެނޭ ލޮބީ، ކޮރިޑޯ، ސިޑި، ޖިމްބްގޮއި އަދި ވައިގެފަރު ތަންތަން ހިމެނެއެވެ.

އާންމު ވަސީލަތްތައް **.8** "އާންމު ވަސީލަތްތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އާންމު ސަރަހައްދުތަކުގެ އިތުރުން އާންމު ތަންތަނާ ގުޅިފައިވާ، އިމާރާތުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ހުރިހާ ވެރިފަރާތްތަކުން ހިއްސާވާ ގޮތަށް ލިބޭ އާންމު ހިދުމަތްތަކަށެވެ.

އެލޮޓްމަންޓް **.9** "އެލޮޓްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަނެގަތުމަށް ކަނޑައެޅުން ނުވަތަ އެ

މަޝްރޫޢުއްގައި އިންވެސްޓްކުރާ ފަރާތަކުން އެ ޕްރޮޕަރޓީ ގެއްލުން ލިބުމުން
އެއްބަސްވުމަށްފަހު އެ ތަނެއް އެ ފަރާތަކަށް ކަނޑައެޅުމަކަށެވެ.

ޑިވެލޮޕަރ **10.** "ޑިވެލޮޕަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއްގެ ތެރެއިން ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ސިނާއީ ބޭނުމަށްޓަކައި ނުވަތަ މިކްސްޑް ޔޫސް ބޭނުންތަކަކަށްޓަކައި، އެ ތަނެއްގެ ޕްރޮޕަރޓީތައް ނުވަތަ ފަދަ ބައިތަކެއް އާންމުންނަށް ނުވަތަ ޤާނޫނީ ޝަޚްސިއްޔަތުތަކަށް ވިއްކުމަށްޓަކައި، ޢިމާރާތް ނުވަތަ [illegible] ޢިމާރާތް ނުވަތަ އެފަދަ ތަންތަން ތަރައްޤީކުރާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޝްރޫޢުއް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކުރިން ހިނގާ މަރުޙަލާތަކުގައި އެ މަޝްރޫޢު އިންވެސްޓްމަންޓް، [illegible]، ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ތަރައްޤީކުރުމުގެ [illegible] މަސައްކަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމާއި، މަޝްރޫޢުގެ [illegible] އަދި މަރުޙަލާތަކުގައި އެ މަޝްރޫޢު ހިންގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ އެންމެހައި [illegible].

ޕްރޮޕަރޓީ **11.** "ޕްރޮޕަރޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއްގެ ތެރެއިން، ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އޭގެ ތެރެއިން އެއް ބޭނުމަށްވުރެ ގިނަ ބޭނުންތަކަކަށްޓަކައި ތަރައްޤީކުރާ ޢިމާރާތެއްގައި ހިމެނޭ، ފްރީހޯލްޑް ޓައިޓްލް ނުވަތަ ލީސްހޯލްޑް ޓައިޓްލް ވަކިން މިލްކުކުރެވޭ ޕްރޮޕަރޓީއެކެވެ. އެއް ޕްރޮޕަރޓީއަކީ [illegible] ޢިމާރާތެއްގެ އެއްފަންގިފިލާ އެކުގައި، ނުވަތަ އެއް ފަންގިފިލާގައި ހިމެނޭ ވަކި ޕްރޮޕަރޓީއެއް، ނުވަތަ އެއްފަންގިފިލާއަށްވުރެ ގިނަ ފަންގިފިލާގެ މައްޗަށް [illegible] ޕްރޮޕަރޓީއެއްކަމުގައި ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. ނުވަތަ [illegible] [illegible] ޢިމާރާތެއްގެ ވަކި ބައެއް ނުވަތަ މުޅި ޢިމާރާތް އެކުގައި ކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

[illegible] **12.** "[illegible]" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ މައްޗަށް އެ ފަރާތެއްގެ އޮތް ފްރީހޯލްޑް ނުވަތަ ލީސްހޯލްޑް ޓައިޓްލް ނުވަތަ އިންޓްރެސްޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް [illegible] [illegible] މުދަލުގެ މައްޗަށް އޮތް އެ ފަރާތެއްގެ

ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް އެހެން ފަރާތަކަށް ވިއްކާ [illegible] [illegible] ގާނޫނީ
[illegible].

13. ގަންނަ ފަރާތް

"ގަންނަ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސް ނުވަތަ [illegible] ރިއަލް އެސްޓޭޓް [illegible] [illegible] ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގަންނަ ކޮންމެ ފަރާތަކަށެވެ.

14. ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތް

"ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަ ކޮންމެ ފަރާތެކެވެ. މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ގަންނަ ފަރާތަކީ، އެ ލީސްހޯލްޑްގެ މުއްދަތަށް، މި ގާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތެވެ.

15. މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން

"މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ގަންނަ ފަރާތްތަކުން، އެ ތަނާއި އެ ތަނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އާއްމު ސަރަޙައްދުތަކާއި ވަސީލަތްތަކުގެ މެއިންޓެނަންސާއި، އެ ތަން ތަރައްޤީކުރުމާއި، މެނޭޖްކުރުމާއި، ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅިގެން އެ ފަރާތްތަކުން އެކުލެވޭގޮތަށް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކުރެވޭ ކޯޕަރޭޝަނެވެ.

16. ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރު

"ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ، އަދި މިނިވަންކަމާއެކު ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުމުގެ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރި ހިންގުމާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންނަށް ވަޒީފާ ދިނުމާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް ބެލެހެއްޓުމާއި، މާކެޓުގެ ދިރާސާތައް ކުރުމާއި، އިންވެސްޓްމަންޓާ ގުޅޭ ލަފާދިނުމުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، އަދި އިތުރު ފަރާތްތަކުގެ ބަދަލުގައި މަސައްކަތް ކުރުމާއި

ނެތި، ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ އޮންލައިން ޚިދުމަތްތައް އާންމުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މުދުވެރިއަކަށްވެސް ހިމެނެއެވެ.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓް **.17** "ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ދޫކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މުޢާމަލާތްތަކުގައި ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިވެ ދިނުމާއި، ޕްރޮޕަރޓީއެއް އިޝްތިހާރުކޮށް މާކެޓްކުރުމުގެ ހަރަކާތްތައް ހިންގުމާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މުޢާމަލާތްތަކުގެ އެއްބަސްވުންތަކާގުޅޭ އިރުޝާދުދީފައި ދިނުމަށް، ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ ބްރޯކަރެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތަކަށެވެ.

ޕްރޮޕަރޓީ ރެޖިސްޓްރީ އޮތޯރިޓީ **.18** "ޕްރޮޕަރޓީ ރެޖިސްޓްރީ އޮތޯރިޓީ" ނުވަތަ "އޮތޯރިޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކަންކަން ރެޖިސްޓްރީ ކުރުމާއި، ޑިވެލޮޕަރުންނާއި، ބްރޯކަރުންނަށް ލައިސަންސް ދިނުމާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުން ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއި، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންތައް ބެލެހެއްޓުމާއި އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ އިދާރާއާ ހަވާލުކުރެވޭ އެންމެހައި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ޒިންމާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާ އިދާރާއެވެ.

ރަޖިސްޓަރީ **.19** "ރަޖިސްޓަރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބިމެއްގައި ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގައިވާ ޙައްޤު ނުވަތަ މަސްލަޙަތެއް ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން އޮތޯރިޓީން ދޫކުރާ ރަސްމީ ލިޔުމަކަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ދިވެހިރައްޔިތަކަށް، ނުވަތަ ހަމަ އެކަނި ދިވެހިރައްޔިތުން ހިއްސާވާ ކުންފުނި ޝަރިކަތަކަށް ލިބިފައިވާ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސްއާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބޭރު ޤައުމުގެ ރައްޔިތަކަށް ނުވަތަ ބޭރު ޤައުމުގެ ރައްޔިތެއް ހިއްސާވާ ކުންފުނި ޝަރިކަތަކަށް ލިބިފައިވާ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ބަޔާންކޮށް ދޫކުރާ ރަޖިސްޓަރީ ހިމެނެއެވެ.

އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކުން **.20** "އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއެއްގައި ނުވަތަ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް އިމާރާތްކުރުން ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމުމުގެ ކުރިން،

މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ނުވަތަ ޑިވެލޮޕަރަކު ޕްރޮޕަޓީ ގަންނަ ފަރާތަކަށް ވިއްކާ ވިއްކުމަށެވެ.

ޕްރޮފިޝަނަލް ރަޖިސްޓަރީ

21. "ޕްރޮފިޝަނަލް ރަޖިސްޓަރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުއްދަކޮށްގެން ހިންގާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުން އޮފް-ޕްލޭން ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ވިއްކުމަށް އެއްބަސްވާ ޕްރޮޕަޓީގެ ރަޖިސްޓަރީއަށެވެ.

ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް

22. "ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޑިވެލޮޕަރަކަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ދީފައިވާ ޙައްޤު ނުވަތަ ބިމެއްގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ތަރައްޤީކޮށް ވިއްކުމުގެ ޙައްޤުތަކެވެ.

ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން

23. "ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ޕްރޮޕަޓީއެއް ގަނެވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތާ ގުޅިގެން ވިއްކާ ފަރާތާއި ގަންނަ ފަރާތާ ދެމެދު ސޮއިކުރާ އެއްބަސްވުމެވެ.

ލިސްޓިންގ އެއްބަސްވުން

24. "ލިސްޓިންގ އެއްބަސްވުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޑިވެލޮޕަރަކު ތަރައްޤީކުރަމުންދާ ނުވަތަ ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕަޓީއެއް ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީއެއްގެ ގަނެފައިވާ ފަރާތުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މާކެޓްގައި އެ ޕްރޮޕަޓީ ވިއްކުމަށްޓަކައި ޑިވެލޮޕަރާއި ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީގެ ވެރިފަރާތާ ދެމެދު ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެވެ.

ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް

25. "ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ނުވަތަ ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ ބިމެއް ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީއެއް، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ވަކި މުއްދަތަކަށް، އެ ބިން ބޭނުންކުރުމާއި، އެ ތަނުން މަންފާ ލިބިގަތުމަށް ދޫކޮށްދޭ ޙައްޤެވެ. މިގޮތުން، ކުލީގެ މުއްދަތު ހަމަވަންދެން، އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތުތަކާއި މި ޤާނޫނުގެ މާއްދާތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ޙައްޤު އެހެން ފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރުމާއި،

ރަހުނުކުރުމާއި، ވިއްކުމާއި އަދި ކުއްޔަށްދޫކުރުން ފަދަ ކަންކަން ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިދިނުން ހިމެނެއެވެ.

ލީސްހޯލްޑް ސަބްލީސް

26. "ލީސްހޯލްޑް ސަބްލީސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ބިމެއް ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ގަންނަ ފަރާތަށް، އެ ފަރާތުން ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ގަނެފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ މުދަލުގެ މައްޗަށް އޮތް ޙައްޤުތައް ބަޔާންކޮށް އޮތޯރިޓީން ދޫކުރާ ލިޔުމަކަށެވެ.

ބަޔަރ-ރެޕްރެޒެންޓޭޝަން އެއްބަސްވުން

27. "ބަޔަރ-ރެޕްރެޒެންޓޭޝަން އެއްބަސްވުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މާކެޓުން ޕްރޮޕަޓީއެއް ގަންނަން ބޭނުންވާ ފަރާތަކަށް އެ ޕްރޮޕަޓީއެއް ހޯދައިދިނުމަށްޓަކައި ގަންނަ ފަރާތާއި ބްރޯކަރަކާ ދެމެދުވާ އެއްބަސްވުމަށެވެ.

ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް

28. "ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ޚަރަދުތައް ކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ބޭންކެއްގައި އެ މަޝްރޫޢަށް ޑިވެލޮޕަރު އިކުއިޓީއާއި މަޝްރޫޢަށް [illegible] އެސްކްރޯ ފައިސާއާއި ފަދަ ބޭންކް [illegible] ޑިވެލޮޕަރު ދޫކުރާ ފައިސާ ޚަރަދުކުރުމަށްޓަކައި ޑިވެލޮޕަރ ހުޅުވާ ބޭންކް އެކައުންޓަކަށެވެ.

އެސްކްރޯ އެކައުންޓް

29. "އެސްކްރޯ އެކައުންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކާ ޕްރޮޕަޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތުން ޑިވެލޮޕަރަށް ދައްކާ ފައިސާއާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އުސޫލުން ފައިސާ ޖަމާކުރުމުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޕްރޮޕަޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ބޭންކެއްގައި ޕްރޮޕަޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތް ގޮތެއްގެމަތިން ޑިވެލޮޕަރުން ހުޅުވާ ބޭންކް އެކައުންޓަކަށެވެ.

އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިޔަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން

30. "އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިޔަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރިޔަލް އެސްޓޭޓް އަދި އެއާ ގުޅޭ އިންޑަސްޓްރީ [illegible] އަދި [illegible] ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި، [illegible]

ލަފާގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ ރަށެއް، ފަޅެއް ނުވަތަ ބިމުގެ ސަރަޙައްދަށެވެ.

މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ **31.** "މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނާއި މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މާސްޓަރ ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގުމަށްޓަކައި، އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ކުއްޔަށް ދެވޭ ޑިވެލޮޕަރަކަށެވެ.

މުދާ **32.** "މުދާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައި ހިމެނޭ ބިމަކަށް ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއަކަށެވެ.

މުދަލުގެ ވެރިފަރާތް **33.** "މުދަލުގެ ވެރިފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރައްޔިތަކަށް ނުވަތަ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތަކަށް ނުވަތަ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞަކަށް، ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީން ދޫކުރާ ރަޖިސްޓަރީ އިން ސާބިތުވާ ގޮތުގެމަތިން، ބިމެއްގައި ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ޙައްޤެއް ނުވަތަ މަސްލަޙަތެއް އޮތް ކޮންމެ ފަރާތަކަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.

(ހ) ރަޖިސްޓަރީގައި ހިމަނާފައިވާ ގޮތުން، ބިމެއްގެ ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސް އޮތް ދިވެހިރައްޔިތެއް ނުވަތަ ހަމައެކަނި ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ހިއްސާގެ މައްޗަށް އުފެދިފައިވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އަދި ރަޖިސްޓަރީގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، ބިމެއްގެ ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް އޮތް ދިވެހިރައްޔިތެއް ނުވަތަ ހަމައެކަނި ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ހިއްސާގެ މައްޗަށް އުފެދިފައިވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް ނުވަތަ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތަކަށް ނުވަތަ ބޭރު ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ ހިއްސާވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް؛

(ށ) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނަކާ ގުޅޭގޮތުން ލީސްހޯލްޑް ސަބްލިޒަރެއް ދޫކޮށްފައިވާ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރއާ؛ އަދި

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިގެން، ބިލްޑް ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ބަދަލުކުރުމުގެ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތެރެއިން، ނުވަތަ ވާރުތައިން، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެ ބިލްޑް ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތެއް.

ތިންވަނަ ބާބު

ޒޯނު ހިންގުން

ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުން

34. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާނީ، މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރިއަކީ ހާމަކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ހިނގާ، ވާދަވެރި ވިޔަފާރިއެއް ކަމުގައި ހެދުމަށްޓަކައި މި ޒޯނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރަމުންދޭތޯ މިނިސްޓަރު ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީ

35. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ދާއިރާއާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ކަންކަން ހަރުދަނާކަމާއެކު ރާވައި ހިންގާން ގޮތްތަކާއި އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅައި، އެ ދާއިރާ ހިންގުމުގެ އެންމެ އިސް މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމަށްޓަކައި، "ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީ" ގެ ނަމުގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާއެއް އުފައްދަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފެދޭ އޮތޯރިޓީ ހިނގަމުންދާނީ މިނިސްޓްރީގެ ދަށުންނެވެ. އަދި، އެ އޮތޯރިޓީގެ ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާނީ މިނިސްޓަރެވެ.

އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް

36. (ހ) މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން އޮތޯރިޓީން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ލިބިގެންވާ ބާރުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

(6) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑެވެލޮޕަރުންނާއި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނަށް ލައިސަންސް ދިނުމާއި ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުން ރަޖިސްޓަރީކުރުން؛

(7) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ރަޖިސްޓަރީކޮށް، މަޝްރޫޢު އެޕްރޫވްކުރުމާއި، ހުށަހަޅާފައިވާ ޕްލޭންތަކާއި، ގައިޑްލައިންސްތަކާއި، ފެންވަރު ބެލުމުގެ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދޭތޯ ބެލުމަށްޓަކައި މަޝްރޫޢުތައް މޮނިޓަރކުރުން؛

(8) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ޑެވެލޮޕަރުން ގިންތިކުރުމާއި، މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތަރައްޤީ ވަޒަންކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން؛

(9) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތުތަކާއި ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން؛

(10) މަކަރާއި ހީލަތާއި، އޮޅުވާލުމާއި، ނުހައްޤު ވިޔަފާރީގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާއި، ހާމަކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި އަޅާ ފިޔަވަޅުތައް ހިމެނޭ ގޮތުން،

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ތަންތަން ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން؛

(11) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި އެކި ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުން އޮތް މިންވަރު ބަލައި ދިރާސާކުރުން؛

(12) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި އެކި ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުން އޮތް މިންވަރާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ހިނގާ މުޢާމަލާތުތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހިނގާ މައްސަލަތަކާއި، އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ އަދި އޮތޯރިޓީން ބަލާ މައްސަލަތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި، އެނޫންވެސް ރިއަލް އެސްޓޭޓް މާކެޓުގެ ތަފާސްހިސާބު އަދާހަމަކުރުން؛

(13) މުއްދަތު ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކާގުޅޭ ހުއްދަތަކާއި ކްލިއަރަންސްތައް ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތުގެ ދަށުން ދެވުންގެންދާކަން ކަށަވަރުކޮށް، ވަގުތަށް މަޝްރޫޢު ނިންމުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް އެކުލަވާލުން؛

(14) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މުދަލުގެ ރަޖިސްޓަރީ ދޫކުރުމާއި، މުދަލުގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުން؛

(15) ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ އެންމެހައި ބިންތަކާއި ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ރަޖިސްޓަރީ ބެލެހެއްޓުމާއި އަދާހަމަކުރުން؛

(16) ބިމެއްގެ ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ ބަހުސެއް އުފެދި، ބަދަލުވާ، ނުވަތަ އެނޫންވެސް

މުޢާމަލާތެއް ކުރެވޭ ކޮންމެ ފަހަރަކު، އެ މުޢާމަލާތަކުން ސާބިތުވާ ގޮތެއްގެމަތިން އާ ރަޖިސްޓަރީއެއް ދޫކުރުން؛

(17) ރަހުނުތަކާއި، މުދަލަށް އޮންނަ ހުރަސްތަކާއި އަދި އެހެނިހެން މުޢާމަލާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކޮށް ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓުން؛

(18) ރަޖިސްޓަރީގެ ލިޔުން ދޫކުރުމުގެ ކުރިން ހަދަންޖެހޭ ޑިއު ޑިލިޖެންސް މަސައްކަތްތައް ކުރުމާއި، ރަޖިސްޓަރީގެ ސައްޙަކަން ކަށަވަރުކޮށްދިނުން؛

(19) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވާ ފަރާތްތަކާމެދު ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ފިޔަވަޅު އެޅުން؛

(20) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާ ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ އެނޫންވެސް ކަންކަން މި ޤާނޫނުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ކުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމާއި ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ކުރުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ބިމާއި ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ހައްޤެއް ބަދަލުކުރުމުގެ މުޢާމަލާތެއް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (9) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ރަޖިސްޓަރީކޮށް، ރަޖިސްޓަރީގެ ލިޔުން ދޫކުރުމުން މެނުވީ، އެ މުޢާމަލާތެއް ސައްޙައެއް ނުވާނެއެވެ.

ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ

37. (ހ) ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީ ހިންގުމުގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާއަކީ ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރުގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ، މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ.

(ނ) ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރުގެ މަޤާމަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ސިފަތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.

(1) ދިވެހިރައްޔިތެއް ކަމުގައިވުން، އަދި ބޭރު ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތެއް ކަމުގައިނުވުން؛

(2) މާސްޓަރސް ޑިގްރީއެއް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަތީ ސަނަދެއް ހާސިލްކޮށްފައިވުމާއެކު، ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި މަދުވެގެން 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ މީހަކު ކަމުގައިވުން؛

(3) އިސްލާމްދީނުގައި ހައްދެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރިކަން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(4) ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ ދާއިރާގެ ކުންފުންޏެއްގައި، އެ މީހެއްގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި ނުވަތަ އާއިލާގެ ހިއްސާ އެކުލެވޭ ކުންފުންޏެއްގެ ނަމުގައި، ނުވަތަ އާއިލާ ގުޅުންހުރި ނުވަތަ މަޞްލަޙަތު އޮތް އެހެން ފަރާތެއްގެ ނަމުގައި، ހިއްސާއެއް އޮތް މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(5) ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ ދާއިރާގެ ކުންފުންޏެއްގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(6) ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނުއެއްގެ ދަށުން އިންތިޚާބުކުރާ ނުވަތަ އައްޔަންކުރާ މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން.

(ރ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރުގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރުގެ މަޤާމުގެ މުއްދަތަކީ، 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ދައުރެކެވެ. އަދި، މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ވަކިކުރެވޭ މީހަކު ފިޔަވައި އެހެން ކޮންމެ މީހަކު، އެ މީހެއްގެ މަޤާމުގެ ދައުރު ހަމަވުމުން، 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ އިތުރު ދައުރަކަށް އެ މީހަކު އައްޔަންކުރުމަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(ޅ) ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރު އޭނާގެ މަޤާމާ އެކަށީގެންނުވާފަދަ ކަމެއް ކުރިކަމަށް، ނުވަތަ އޭނާގެ މަޤާމު އަދާކުރުމަށް ޢުޒުރުވެރިވާފަދަ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެކަމަށް، ނުވަތަ އެ މަޤާމު އަދާކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން އޭނާގެ ކިބައިގައި ނެތްކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް މިނިސްޓަރަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ އެ މަޤާމުން ވަކިކުރުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ކ) ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރު އޭނާގެ މަޤާމުން ވަކިވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ލައިސަންސްދޫކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކާ ވަޒީފާއެއް ނުވަތަ އެފަދަ ފަރާތެއްގެ ޑިރެކްޓަރެއްގެ ނުވަތަ ހިއްސާދާރެއްގެ މަޤާމު އަދާކުރަން ނުވާނެއެވެ.

މުވައްޒަފުންނާއި ވަސީލަތްތައް

38. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޒިންމާތައް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަގޮތުގައި ކުރުމަށްޓަކައި، އެ އޮތޯރިޓީއަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންނާއި އެހެނިހެން ވަސީލަތްތައް މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން އޮތޯރިޓީއަށް ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބަޔާންކޮށް، އެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި އެކި ކަންކަމަށް މުވައްޒަފުން ލިބެންވާނެ ބަދަލު ބަޔާންކުރާ، މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑު ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އޮނިގަނޑު އެކުލަވާލާނީ، މިނިސްޓްރީގެ ލަފާގެ މަތިން އޮތޯރިޓީންނެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރުގެ މަޤާމަށް މީހަކު ޢައްޔަންކުރާތާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑު ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރުވާނީ، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިދާރީ އޮނިގަނޑާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، އޮތޯރިޓީއަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން ޢައްޔަންކޮށް ވަކިކުރުމާއި، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ.

ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން **39.** މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި، ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރާއި އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންގެ ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ މައުލޫމާތަކީ ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ މައުލޫމާތެވެ. އަދި އެފަދަ މައުލޫމާތު، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ނުވަތަ ޤާނޫނުތަކުން ބާރުލިބިގެން ނޫނީ ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ހާމަކުރަންޖެހިއްޖެ ފަރާތްތަކަށް ހާމަކުރުން ފިޔަވައި އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް **40.** (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގެ ތެރެއިން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރުތައް ތަންފީޛުކުރުމުގައި، ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ނުވަތަ ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ބާރުގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި، ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރު ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ

މުވައްޒަފަކު، ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގައި މަސައްކަތް ކުރާ އެހެންވެސް ފަރާތެއް، ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން، ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ކުރާ ކަމަކާމެދު ނުވަތަ ނުކޮށް ދޫކޮށްލާ ކަމަކާމެދު އެއްވެސް މަދަނީ ނުވަތަ ޖިނާއީ ދައުވާއެއް ނުއުފުލޭނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އޮފީހުގެ މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ ވަކީލް އެގްޒެކެޓިވް އޮފީސަރުގެ އިރުޝާދު ލިބިގެން މަސައްކަތް ކުރާ އެއްވެސް ފަރާތެއް ޤަސްދުގައި ކުރާ ކަމަކުން ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ އިހުމާލުގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބޭ ގެއްލުމަކަށް، ކަމާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ޖިނާއީ އުފުލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދެމިއޮންނާނެއެވެ.

ހަތަރުވަނަ ބާބު

މުދަލުގެ ދަފްތަރު

ދަފްތަރު ޤާއިމުކޮށް ބެލެހެއްޓުން

41. (ހ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުދަލުގެ ދަފްތަރުތައް، އޮތޯރިޓީން ޤާއިމުކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އަންނަނިވި ދަފްތަރުތައް އޮތޯރިޓީން ޤާއިމުކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(1) ފްރީހޯލްޑް މުދަލުގެ ދަފްތަރު؛

(2) ފްރީހޯލްޑް ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރު؛

(3) ލީސްހޯލްޑް މުދަލުގެ ދަފްތަރު؛

(4) ލީސްހޯލްޑް ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރު.

ފްރީހޯލްޑް އަދި ލީސްހޯލްޑް މުދަލުގެ ދަފްތަރު

42. މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މުދަލެއްގެ މައްޗަށް އެއްވެސް ޙައްޤެއް އުފެއްދުމާއި، ބަދަލުކުރުމާއި ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމުގެ އެންމެހައި މުއާމަލާތްތައް މުދަލުގެ ދަފްތަރުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މުއާމަލާތްތައް މުދަލުގެ ދަފްތަރުގައި ރަޖިސްޓްރީ ނުކުރާ ހިނދަކު، އެއީ ސައްޙަ މުއާމަލާތްތަކެއް ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.

ފްރީހޯލްޑް އަދި ލީސްހޯލްޑް ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރު

43. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައި ނުވަތަ އިންވެސްޓްމެންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓްރަސްޓެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް އިމާރާތްކުރުން ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމުމުގެ ކުރިން، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ނުވަތަ ޑިވެލޮޕަރަކު ޕްރޮޕަރޓީއެއް އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކާ ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މުއާމަލާތް ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނީ ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރުގައެވެ. އަދި އެފަދަ މުއާމަލާތްތައް ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރުގައި ރަޖިސްޓްރީ ނުކުރާ ހިނދަކު، އެއީ ސައްޙަ މުއާމަލާތްތަކެއް ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ޙައްޤެއް ބަދަލުކުރާނަމަ ނުވަތަ ބާތިލުކުރާނަމަ، އެ މުއާމަލާތެއްވެސް ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ރަޖިސްޓްރީގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައި ނުވަތަ އިންވެސްޓްމެންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓްރަސްޓެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް އިމާރާތްކުރުމުގެ ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމުމުގެ ކުރިން، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ނުވަތަ ޑިވެލޮޕަރަކު ޕްރޮޕަރޓީއެއް އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކައި، ޕްރޮވިޝަނަލް މުދަލުގެ ދަފްތަރުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ މުއާމަލާތް، މަޝްރޫޢު ނިންމިކަމުގެ ސެޓްފިކެޓް ނުވަތަ އޮކިއުޕެންސީ ސެޓްފިކެޓް އޮތޯރިޓީން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރުމުންފަހު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގަންނަ ފަރާތުން އެދިގެން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގެ މަތިން، މުދަލެއް ގަންނަ ފަރާތުގެ އެ މުދަލުގެ މައްޗަށް އޮތް ޙައްޤު ކާމިލް މުދަލުގެ ދަފްތަރުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި،

ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށްފަހު ކަމާގުޅޭ ރަޖިސްޓަރީ އާއި ފަރާތަކަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ ފީ

.44 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކުމުން ނުވަތަ ބަދަލުވުމުން، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ބާޒާރު އަގުން ނުވަތަ ވިއްކާ އަގުގެ ތެރެއިން މަތީ އަގުގެ 3% (ތިނެއް އިންސައްތަ)، ފީސް ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފީގެ ގޮތުގައި، ގަންނަ ފަރާތުން ނުވަތަ ބަދަލުވާ ފަރާތުން އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކާފައިނުވާނަމަ، އެ މުޢާމަލާތެއް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށް އެ މުޢާމަލާތާގުޅޭ ރަޖިސްޓްރީއެއް ދޫކުރެވިގެންނުވާނެއެވެ.

(ނ) އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކުރާ ޕްރޮވިޝަނަލް ރަޖިސްޓަރީ ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީ ބާތިލުކުރަންޖެހުނު ނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައްކާފައިވާ ފީ އަނބުރާ ރައްދެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

ދަފްތަރުތަކުގައި ހިމަނަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު

.45 މި ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރުތަކުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(ހ) މުދަލުގެ ބާވަތް (ފްރީހޯލްޑް ނުވަތަ ލީސްހޯލްޑް)؛

(ށ) މުދަލުގެ ވެރިފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(ނ) ރަޖިސްޓްރީކުރި ތާރީޚު؛

(ރ) ރަޖިސްޓްރޭޝަނަށް ގެނެވޭ އެންމެހައި ބަދަލުތައް؛

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތު.

ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ
މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން

46. މި ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރުތަކަށް ބަލަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެ ދަފްތަރަށް ބެލުމަށް ނުވަތަ މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ޞައްޙަ މަސްލަހަތެއް އޮތްކަން ސާބިތުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް އެ ދަފްތަރުތަކަށް ބެލޭނެ އިންތިޒާމު، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދަފްތަރުތަކުގައި ހިމެނޭ މުދަލާގުޅޭ ހަމަކުރެވޭނެ މައުލޫމާތުގެ ތެރިކޮޕީ ދޫކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ
މައުލޫމާތަށް އިސްލާހު
ގެނައުން

47. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރެއްގައި ހިމެނޭ މުދަލާގުޅޭ މަސްލަހަތު އޮތް ފަރާތްތަކުން، އެ މުދަލަކާ ގުޅޭގޮތުން ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ ކުށެއް އިސްލާހުކުރުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރެއްގައި ކުށެއް ވާނަމަ، މަސްލަހަތު އުފެދޭ ފަރާތެއްގެ ހުށަހެޅުމަކުން ނުވަތަ އިދާރާގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުން، ކަމާގުޅޭ ފަރާތްތަކަށް އެކަން އެންގުމަށްފަހު، އެ ކުށް އިސްލާހުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ފަސްވަނަ ބާބު

ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގުން

އެއްވަނަ ބައި – ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓްރީކުރުން

ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު
ފެށުމުގެ ކުރިން
ރަޖިސްޓްރީކުރުން

48. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގަންވާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، އޮތޯރިޓީގައި އެ މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރާއިރު، އެ މަޝްރޫޢުއްގެ ދަށުން އިމާރާތްތައް ތަރައްޤީކުރެވޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމަކަށް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުމަށް؛

(2) ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް؛

(3) ސިނާއީ ބޭނުމަށް؛ އަދި

(4) މިކްސްޑް ޔޫސް ޑިވެލޮޕްމަންޓަށް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ ބާވަތެއްގެ މަޝްރޫޢުއްގައި ހުންނަންޖެހޭ އެންމެ ދަށް މިންގަނޑުތަކާއި، ތަނުގެ ޖާގައާއި ކެޕޭސިޓީ ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އާންމު ޚިދުމަތްތަކާއި ވަސީލަތްތައް ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ މިންވަރާއި، އަދި އެކި ބޭނުންތަކަށް ބިން ނުވަތަ އިމާރާތް އެލޮކޭޓްކުރާނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލީ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ކުރިން، އެ މަޝްރޫޢުގެ ޑިވެލޮޕަރ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއް ނުވަތަ އޭޖެންޓެއް، އެ މަޝްރޫޢުއާ ގުޅުންހުރި އެއްވެސް އިމާރާތެއް ނުވަތަ އެ މަޝްރޫޢުގެ އެއްވެސް ބައެއް އިޝްތިހާރުކުރުމާއި، މާކެޓްކުރުމާއި، ބުކްކުރުމާއި، ވިއްކުމަށް ހުށަހެޅުމާއި ނުވަތަ ގަތުމަށް ދައުވަތު ދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހެޅުން

49. (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށެވެ.

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހެޅޭނެ ފަރާތްތަކާއި، ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްޓަކައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުތުތަކާއި، ރަޖިސްޓަރީކުރަން ހުށަހަޅަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތާއި ލިޔެކިޔުން އަދި ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކޮށްދިނުން

50. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން، އެ ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހު، މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރަން ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އޮތޯރިޓީން ލިޔުމުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(1) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކޮށްދީ، ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރެއް ދިނުން؛

(2) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ފުރިހަމަނުވާ ބާވަތުގައި، ހުށަހެޅުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އިޞްލާހުކުރުމަށްފަހު އަލުން ހުށަހެޅުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތެއްގެ ފުރުޞަތު ދިނުން.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވަނީ އެ މަޝްރޫޢަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޑިވެލޮޕަރ ކަމުގައިވާ ބާވަތުގައި، އެ މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކޮށްނުދެވޭނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެ މަޝްރޫޢެއް

ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި އެ ފަރާތަށް ލައިސަންސް ދޫކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން ނިންމާފައިވާނަމައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރަން ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ދެވުނު މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، ހުށަހެޅުން އިޞްލާޙުކޮށް އަލުން ހުށަހަޅާފައިނުވާނަމަ، މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން ބާޠިލުކޮށް، އެކަން އޮތޯރިޓީން ލިޔުމުން އެ ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު، ރަސްމީ ބަންދު ދުވަސްތައް ނުހިމެނޭހެން ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޮތޯރިޓީން ގޮތެއް ނިންމައި، އެކަން މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރަން ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ނިންމުމަކީ، މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކޮށްދިނުން ކަމަށްވާނަމަ، ރަޖިސްޓަރީކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އެކަން އަންގާތާ ގިނަވެގެން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އޮތޯރިޓީން އެ މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކޮށްދީ، ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރެއް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްފަހު، އެ މަޝްރޫޢުގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު ދެމިއޮންނަނީ އެ މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން، އެ މަޝްރޫޢު ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުގައި، އެ މަޝްރޫޢު ފުރިހަމަކޮށް ނިންމާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚުގެ ނިޔަލަށެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނުއިރު އެ މަޝްރޫޢު ފުރިހަމަކޮށް ނިންމާނެ

ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚަށް އެ މަޝްރޫޢެއް ނުނިމޭނެކަން ޑިވެލޮޕަރަށް އެނގޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ކަނޑައެޅިފައިވާ ތާރީޚަށް ނުނިމޭނެ ސަބަބުތައް ބަޔާންކޮށް އޮތޯރިޓީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަށް މަޝްރޫޢު ނުނިންމުނީ ޑިވެލޮޕަރުގެ އިހުމާލުން ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެއްވެސް ފީ އަކާނުލައި ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ނަމަވެސް، މަޝްރޫޢު ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަށް ނުނިންމުނީ ޑިވެލޮޕަރުގެ އިހުމާލުން ކަމުގައިވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ޑިވެލޮޕަރާމެދު ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. އަދި، ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދެވޭނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މުއްދަތު އިތުރުކުރުމުގެ ފީއެއް ނެގުމަށްފަހުގައެވެ.

ދެވަނަ ބައި - ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކަށް ހިންގާ އާންމު އުސޫލުތައް

ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން

51. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އަދި ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕަޓީއެއް ވިއްކަންވާނީ، ވިއްކާ ފަރާތާއި ގަންނަ ފަރާތާ ދެމެދު ލިޔޭ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ. އަދި، އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީނުކޮށް، ޕްރޮޕަޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތުގެ އަތުން އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނެގުމާއި ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީއާގުޅޭ އެހެން ބޭނުމަކަށް ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންގެ މަޢުލޫމާތާއި އެ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާތައް؛

(2) މަޝްރޫޢުގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރާއި، ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚު؛

(3) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ނިންމާ ތާރީޚު، ނުވަތަ އިމާރާތް ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީ ހަވާލުކުރެވޭނެ ތާރީޚު؛

(4) ތަރައްޤީކުރެވޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ތަޢާރުފާއި، މަޝްރޫޢު ހިންގާ ތަނާއި ބިމާގުޅޭ މަޢުލޫމާތާއި އެޑްރެސް؛

(5) އިމާރާތުގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ހިމެނޭނެހެން، އިމާރާތްކުރުމުގެ ކަންކަން؛

(6) ވިއްކުމަށް ކަނޑައަޅާ ޕްރޮޕަޓީގެ އަގާއި، އަގުގެ ތަފްސީލާއި، އަގު އަދާކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި ޝެޑިއުލާއި، ބުކިން ފީއާއި، ޑައުން ޕޭމަންޓާއި މިނޫންވެސް ގަންނަ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ފީތަކުގެ އެންމެހައި މަޢުލޫމާތު؛

(7) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާ އަނބުރާ ދެވޭނެ ޙާލަތްތަކާއި އެކަން ކުރާނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލު؛

(8) ދަސްތޫރުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތުގެ ބޭނުން ބަޔާންކޮށް ދިރިއުޅުމަށާއި ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް ކަނޑައަޅާ ބައިތަކުގެ ކުރު ޚުލާސާއެއް؛

(9) ވިއްކުމަށް ކަނޑައަޅާ ޕްރޮޕަރޓީގެ ތަފްސީލު؛

(10) އިމާރާތުގެ އާންމު ތަންތަނާއި ވަސީލަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(11) އިމާރާތުގެ އިންޝުއަރަންސް ކަވަރޭޖުގެ ތަފްސީލު؛

(12) އެއްބަސްވުމުގެ މާއްދާއަކާ ހިލާފުވެއްޖެނަމަ، ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ޑިވެލޮޕަރުން ގަންނަ ފަރާތަކަށް، އަދި ގަންނަ ފަރާތަކުން ޑިވެލޮޕަރުންނަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ މިންވަރު؛

(13) ވިއްކާ ފަރާތާއި ގަންނަ ފަރާތުގެ ދެމެދު އުފެދޭ ދެބަސްވުންތައް ހައްލުކުރާނެ އިޖުރާއަތު؛

(14) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ދަސްތޫރު ފުރިހަމަކުރުމަށް އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ދަސްތޫރު ފުރިހަމަކުރަން ޑިވެލޮޕަރު ނުކުޅެދިއްޖެ ހާލަތެއްގައި، އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިން އަމަލުކުރާނެ ގޮތް؛

(15) ގަންނަ ފަރާތުގެ އަމިއްލައަށް ދަސްތޫރުން ވަކިވާން ބޭނުންވާނަމަ، އެ ފަރާތާއި ޑިވެލޮޕަރު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް؛

(16) ގަންނަ ފަރާތުގެ ނަމުގައި އެޕޮޓްމަންޓް ކަށަވަރުވެގެންދާނެ ގޮތް؛

(17) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ރ) ޑިވެލޮޕަރާއި ގަންނަ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވޭ އެއްބަސްވުން، މުޅި މުޢާމަލާތަށް އެއް އެއްބަސްވުމެއްގެ ގޮތުގައި އެކުލަވާލުމަށް، ނުވަތަ މުޅި މުޢާމަލާތުގެ ވަކިވަކި ބައިތަކަށް ވަކި އެއްބަސްވުންތައް އެކުލަވާލުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(ބ) ޑިވެލޮޕަރާއި ގަންނަ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވޭ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ގަންނަ ފަރާތުގެ ނަމުގައި އެލޮޓްމަންޓް [illegible]، އެ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، ޑިވެލޮޕަރަކަށް އެ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ގަންނަ ފަރާތުގެ ނަމުގައި އެލޮޓްމަންޓް [illegible] ބުކިންގ ފީއެއް ނެގުމާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް އެއްވެސް ޑިވެލޮޕަރަކު ބުކިންގ ފީ ނަގައިގެން ނުވާނެއެވެ.

ޕްރޮޕަޓީ ވިއްކުމުގެ ނަތީޖާ **52.** (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ޕްރޮޕަޓީއެއް ވިއްކުމަށްފަހު، އެ އެއްބަސްވުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީވުމާއެކު، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ގަންނަ ފަރާތަށް [illegible] ބަޔާންކުރާ [illegible] އޮތޯރިޓީން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ރަޖިސްޓްރީގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) ގަންނަ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(2) ގަންނަ ފަރާތަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުގެ ބާވަތް؛

(3) ޕްރޮޕަރޓީގެ ތަފްޞީލު؛

(4) ޑިވެލޮޕަރުގެ ނަމާއި، ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް
މަޝްރޫޢު ނުވަތަ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޒޯންގެ ނަން؛

(5) ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން ރަޖިސްޓަރީކުރި ތާރީޚު؛

(6) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން
ކަންކަން.

53. އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކުން

(ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައި ނުވަތަ އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް
ޒޯނެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް އިމާރާތްކުރުން ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ
މަސައްކަތް ނިމުމުގެ ކުރިން، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ނުވަތަ ޑިވެލޮޕަރަކު މި
ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން
ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކުމަށް މި ޤާނޫނުން ހުރަހެއް ނާނެއެވެ.

(ށ) ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައި ހިމެނޭ
ޕްރޮޕަރޓީއެއް އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކުމަށްޓަކައި ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް
އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް، އެ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީ
ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޕްރޮޕަރޓީއެއް އޮފް-ޕްލޭންކޮށް
ވިއްކުމަށްޓަކައި ސޮއިކުރާ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން
އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމުން، އެ ޕްރޮޕަރޓީގެ ޕްރޮވިޝަނަލް

ރަޖިސްޓްރީއެއް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޕްރޮވިޝަނަލް ރަޖިސްޓްރީގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތުތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ގަންނަ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(2) ޕްރޮވިޝަނަލް ރަޖިސްޓްރީއެއްކަމުގެ ބަޔާން؛

(3) ޕްރޮޕަރޓީގެ ތަފްސީލު؛

(4) ޑިވެލޮޕަރުގެ ނަމާއި، ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ނުވަތަ އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ނަން؛

(5) ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން ރަޖިސްޓްރީކުރި ތާރީޚު؛

(6) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ބ) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަން ބޭނުންވާ ފައިނޭންސް ހޯދުމަށްޓަކައި، މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ ޕްރޮވިޝަނަލް ރަޖިސްޓްރީ، އެ ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތުން، ރަހުނު ކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.

(ޅ) އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުންކުރެ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ޕްރޮވިޝަނަލް ރަޖިސްޓްރީ އޮތޯރިޓީން ބާޠިލުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ސޭލް އެންޑް ރިޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތުން ފައިސާ ނުދައްކާމީ، އެއްބަސްވުން ބާތިލުކޮށްފައިވުން؛

(2) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމަކުން ސޭލް އެންޑް ރިޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުން ބާތިލުކޮށްފައިވުން؛ ނުވަތަ

(3) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ޕްރޮވިޝަނަލް ރަޖިސްޓަރީ ބާތިލުކޮށްފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޕްރޮޕަރޓީ ގަތުމަށްޓަކައި އެސްކްރޯ އެކައުންޓަށް ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތުން ޖަމާކޮށްފައިވާ ފައިސާ، ސޭލް އެންޑް ރިޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތަށް ޑިވެލޮޕަރ ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

ބުކިން ފީ **54.** (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުތަކުން ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތަކުން އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނުވަތަ ޙައްޤު ދިނުމަށްޓަކައި ދައްކާ ފައިސާއެއް، ނުވަތަ ބުކިން ފީއެއް، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ނަމެއްގައި ނަގާ އެފަދަ އެހެން ކޮންމެ ފައިސާއެއް ކަމުގައިވިޔަސް، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ވިއްކުމުގެ ޖުމުލަ 10% (ދިހަ އިންސައްތަ) އަށްވުރެ އިތުރަށް ފައިސާއެއް ނަގައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުއެއްގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު ހޯދުމަށްޓަކައި، ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަން އެދޭ ބުކިން ފީއެއް ނެގުމުގެ ކުރިން [illegible] [illegible] ކަންކަން [illegible].

(1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ޕްރޮޕަރޓީއަކާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުގެ

ބްރޯޝަރުތަކާއި، ލީފްލެޓްތަކާއި، މަލްޓިމީޑިއާ ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަން
އުޅޭ ފަރާތަށް ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(2) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަން އުޅޭ ފަރާތުގެ ކަސްޓަމަރ ޑިއު ޑިލިޖެންސް ހެދުމުގެ ގޮތުން އަޅަން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަން އުޅޭ ފަރާތުގެ ކިބައިން ޑިވެލޮޕަރ ހޯދަންޖެހޭ ލިޔުންތަކާއި މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ނޯޓިސް، ގަންނަން އުޅޭ ފަރާތަށް ދިނުން؛ އަދި

(3) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމްތައް ޑިވެލޮޕަރގެ ފަރާތުން ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ކަމުގެ އިޤުރާރު ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަން އުޅޭ ފަރާތުގެ ކިބައިން ހޯދުން؛

(4) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބޭނުންވާ ޕީ ނުވަތަ އެއާ އެއްވަރު ފައިސާއެއް ލިބިގަތުމުން، އެ ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތް އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭގޮތުން ޕްރޮޕަރޓީ އެލޮޓްކުރެވުނު ކަމުގެ ލިޔުމެއް ޑިވެލޮޕަރ ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެލޮޓްކުރެވުނު ޕްރޮޕަރޓީ ވަކިކޮށް އެނގޭނެ މަޢުލޫމާތު (ޕްރޮޕަރޓީ ނަންބަރު، ފްލޯރޕްލޭން، އަދި ބޮޑުމިން)؛

(2) ޕްރޮޕަރޓީގެ ޖުމްލަ އަގާއި، ބޭނުންވާ ފީގެ ގޮތުގައި ދައްކާފައިވާ އަދަދު؛

(3) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

ޕްރޮޕަރޓީ ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު

55. (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަން އެދޭ ފަރާތަކަށް އެ ޕްރޮޕަރޓީ ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދެވޭނީ އެ ފަރާތާ އަންނަނިވި ލިޔެކިޔުންތައް ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 21 (އެކާވީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައެވެ.

(1) ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމުގެ ކޮޕީއެއް؛ އަދި

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ލިޔެކިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ޕްރޮޕަރޓީ ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible] ޑިވެލޮޕަރު [illegible] [illegible] ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތަށްވުރެ އަވަސް ނުވަތަ އޭގެ ފަހުގެ މުއްދަތަކަށް އެ އިޚްތިޔާރު ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ އޮތޯރިޓީއަށް ދެވިދާނެއެވެ.

(ނ) ޑިވެލޮޕަރު އަދި ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބޭ ފަރާތާ އެއްބަސްވާނަމަ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރިޢާޔަތްކޮށް، ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރުގެ މުއްދަތަށް ބަދަލުގެނައުމުގެ ހުއްދަ، ލިޔުމުން އޮތޯރިޓީއަށް ދެވިދާނެއެވެ.

(ރ) ގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އެ އިޚްތިޔާރު ބޭނުންކުރަން ބޭނުންވާކަން އެ އިޚްތިޔާރު ލިބޭ ފަރާތުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލިޔުމުން ނޯޓިސް ދީފިނަމަ، އެ ނޯޓިސް ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބޭ

ހިނދުން ފެށިގެން އެ ޕްރޮޕަޓީ ގަތުމުގެ އިހްތިޔާރު ވަގުތުން ބާޠިލުވާނެއެވެ.

(ބ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ޕްރޮޕަޓީއެއް ގަތުމުގެ އިހްތިޔާރު މީހަކަށް ޑިވެލޮޕަރު ދީފައިވާނަމަ، އެ އިހްތިޔާރުގެ ސައްޙަކަމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އެ ޕްރޮޕަޓީއެއް ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީތަކެއް ގަތުމުގެ އިހްތިޔާރު އެހެން ފަރާތަކަށް ޑިވެލޮޕަރު ދީގެން ނުވާނެއެވެ.

އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައި ފައިސާ ބެހެއްޓުން

56. (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގައި ނުވަތަ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަޓީއެއް އިމާރާތްކުރުން ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިމުމުގެ ކުރިން އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކާކަމުގައިވާނަމަ، އޮފް-ޕްލޭންކޮށް ވިއްކާ ޕްރޮޕަޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތުން ޑިވެލޮޕަރަށް ދައްކާ ފައިސާއާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އުނޫންވެސް ފައިސާ، ޑިވެލޮޕަރު ޖަމާކުރަންވާނީ އެސްކްރޯ އެކައުންޓަކަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓަރީކޮށްގެން ހިންގާ ކޮންމެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކަށް އެސްކްރޯ އެކައުންޓެއް ހުޅުވަންވާނީ އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ބޭންކެއްގައި، ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ނަމުގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޑިވެލޮޕަރާއި، އެސްކްރޯ އޭޖެންޓުގެ ދެމެދުގައި ޢައްޔަންކުރާ ބޭންކާ އަދި އޮތޯރިޓީ ހިމެނޭހެން އެސްކްރޯ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށް، އެ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ހިމެނިފައި ވާންވާނެއެވެ.

(1) އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައި ހުރި ފައިސާ ދޫކުރެވޭނެ އުސޫލުތަކާއި
އިޖުރާއަތުތަކެއް؛

(2) އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާއެއް ދޫކުރެވޭނީ ހަމައެކަނި މި
ޤާނޫނުގެ 57 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުޅުވާ ޕްރޮޖެކްޓް
އެކައުންޓަކަށް؛

(3) އެސްކްރޯ އެކައުންޓުން އެއްވެސް ފައިސާއެއް ދޫކުރުމުގެ ކުރިން
މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭނެ ކަންކަމާއި،
ހާސިލުކުރަންޖެހޭނެ މަރުޙަލާތަކާއި، ފައިސާ ދޫކުރުމަށްޓަކައި
ހުށަހަޅަންޖެހޭ ލިޔެކިޔުންތަކާއި ހެކިތައް؛

(4) އެސްކްރޯ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރެވޭ ފައިސާއާ ގުޅިގެން
އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޒިންމާތައް؛ އަދި

(5) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެހެނިހެން
ކަންކަން.

(ބ) އެސްކްރޯ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރާ ފައިސާ ޑިވެލޮޕަރަށް އެސްކްރޯ އޭޖެންޓް
ދޫކުރަންވީ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް
އިމާރާތް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނިންމަމުންދާ ބަލައި،
ކަނޑައެޅިފައިވާ ތާވަލާ އެއްގޮތް ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ޅ) އެސްކްރޯ އޭޖެންޓުން، އެ އޭޖެންޓުގެ އެސްކްރޯ އެކައުންޓުތަކުގެ
ތަފްސީލު ބަޔާންކޮށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ
[illegible] އޮޑިޓްރިޕޯޓް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގެ
[illegible]

އޮތޯރިޓީން އެސްކްރޯ އޭޖެންޓުންގެ މައްޗަށް އެންގުމުން، އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ޑޭޓާއެއް އޮތޯރިޓީއަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) މަޝްރޫޢު ނިންމިކަމުގެ ސެޓްފިކެޓް ޑިވެލޮޕަރަށް ދިނުމާއެކު، އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައި އެއިރަކުވާ ޖުމްލަ ފައިސާގެ އަދަދުގެ 5% (ފަހެއް އިންސައްތަ) އެކައުންޓުގައި ހިފެހެއްޓުމަށްފަހު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެކައުންޓުގައިވާ ބާކީ ފައިސާ ޑިވެލޮޕަރަށް އެސްކްރޯ އޭޖެންޓު ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައި ހިފެހެއްޓޭ ފައިސާ އެސްކްރޯ އޭޖެންޓު ދޫކުރަންވާނީ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަސް ފުރިހަމަވުމުންނެވެ.

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރުގެ ލައިސަންސް ބާތިލްކޮށްފިނަމަ، އެސްކްރޯ އެކައުންޓަށް ފައިސާ ޖަމާކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ފައިސާ ރައްދުކޮށްދިނުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެސްކްރޯ އޭޖެންޓު ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އެސްކްރޯ އެކައުންޓު ހުޅުވަން ހުއްދަ ދިނުމާއި، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެސްކްރޯ އެކައުންޓުން ފައިސާ ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރުމުގެ އިޖުރާއަތުތަކުގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި ކަންކަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެސްކްރޯ އެކައުންޓުން ފައިސާ ދޫކުރެވޭނެ ސިފަ މަޝްރޫޢާ ގުޅުންހުރި ހަރަދުތަކުގެ ތަފްސީލު؛

(2) ފައިސާ ދޫކުރުމުގެ ކުރިން މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތް ގޮސްފައިވާ މިންވަރު އަމިއްލަ އަދި މިނިވަން ފަންނީ މާހިރަކު މެދުވެރިކޮށް ބަލައި، އޮޑިޓްކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް؛

(3) މަޝްރޫޢު ހުއްޓުން ނުވަތަ ޑިވެލޮޕަރު އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުން ފަދަ ހާލަތްތަކުގައި، ޕްރޮޕަރޓީ ގަތް ފަރާތްތަކަށް ފައިސާ އަނބުރާ ރައްދުކޮށްދިނުމުގެ އިޖުރާއަތުތައް؛

(4) އެސްކްރޯ އޭޖެންޓުގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ބޭންކުތަކުގެ އިލްތިޒާމްތަކާއި، ރިޕޯޓުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، އަދި އެސްކްރޯ ޚިދުމަތުގެ ފީތައް ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލުތައް؛ އަދި

(5) އެސްކްރޯ އެކައުންޓާ ގުޅިގެން އުފެދޭ މައްސަލަތަކުގައި ފައިސާ ހިފެހެއްޓުމާއި، މައްސަލަ ރައްދުކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތް.

(ރ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ، އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި އެސްކްރޯ އެކައުންޓެއްގައިވާ އެންމެހައި ފައިސާއަކީ ޑިވެލޮޕަރުގެ މިލްކިއްޔާތުގެ ބައެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ.

(1) ޑިވެލޮޕަރު، އެ ފަރާތުގެ ދަރަނިވެރިންނާއެކު ދަރަނި ހަމަޖެއްސުމުގެ ނުވަތަ ހަލާސްކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމަކަށް އައުން ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ ވައްކަން މުދާ ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެފައިވުން؛

(2) ޑިވެލޮޕަރަކީ ކުންފުންޏެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ކުންފުނި އަމިއްލައަށް ނުވަތަ އެހެން ގޮތަކުން އުވާލުމުގެ މަރުޙަލާ ފެށުން؛

(3) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ބާތިލުކުރުން.

(ދ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާގެ ޒިންމާ އަދާކުރާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން އެސްކްރޯ އޭޖެންޓެވެ.

ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓު

57. (ހ) ކޮންމެ ޑިވެލޮޕަރަކުވެސް، އެ ފަރާތުން ހިންގާ ކޮންމެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކަށް ބޭންކެއްގައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓެއް ހުޅުވައި ދަމަހައްޓަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން، މަޝްރޫޢާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ޚަރަދުތައް ކުރަންވާނީ ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުންނެވެ.

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ބިން ރަހުނުކޮށްގެން ބޭންކަކުން ނުވަތަ މާލީ އިދާރާއަކުން ހޯދާ ފައިސާއާއި، ޑިވެލޮޕަރުގެ އަމިއްލަ ރައުސުލްމާލުން މަޝްރޫޢަށް [illegible] ފައިސާއާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެނޫންވެސް ފައިސާ، ޖަމާކުރަންވާނީ ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓަށެވެ.

(ނ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، ޑިވެލޮޕަރުގެ ހުށަހެޅުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެއް މަޝްރޫޢަކަށް، 1 (އެކެއް) އެކައުންޓަށްވުރެ ގިނަ ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް ހުޅުވައި ދެމެހެއްޓުމުގެ ހުއްދަ އޮތޯރިޓީއަށް ދެވިދާނެއެވެ.

(1) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކީ މި ޤާނޫނުގެ ހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއް ކަމަށްވުން؛ ނުވަތަ

(2) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކީ، މިކްސްޑް ޔޫސް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއް ކަމަށްވުން.

(ރ) ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓްގެ ތަފްސީލީ ސްޓޭޓްމަންޓް އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅުމަށް ޑިވެލޮޕަރަށް އެންގުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި، އެފަދަ އެންގުމެއް އަންގާ ކޮންމެ ބާވަތެއްގައިވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ސްޓޭޓްމަންޓް އޮތޯރިޓީއަށް ޑިވެލޮޕަރު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުން ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، ޑިވެލޮޕަރު ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުން އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނަގައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ހުއްދަކުރާ ގަވާއިދުގައި، ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުން ފައިސާ ނެގޭނީ ކަންކަން ކަނޑައެޅިގެންވާ އެ މަސްރޫފުތަކާ އެކަށޭނަ ގޮތެއްގައި، ސީދާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމަށް އެކަންޏެވެ.

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވުނު ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަސްވަންދެން މަޝްރޫޢު ނިންމިކަމުގެ ސެޓްފިކެޓް ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރާއިރު، ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައި އެއިރަކުވާ ޖުމްލަ ފައިސާގެ އަދަދުގެ 5% (ފަހެއް އިންސައްތަ) އެކައުންޓުގައި ހިފެހެއްޓުމަށްފަހު ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

(ކ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަނަމަވެސް، އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގައި ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައިވާ އެންމެހައި ފައިސާއަކީ ޑިވެލޮޕަރުގެ މިލްކިއްޔާތެއްގެ ބައެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ.

(1) ޑިވެލޮޕަރު، އެ ފަރާތުގެ ދަރަނިވެރިންނާއި ދަރަނި ހަމަޖެއްސުމުގެ ނުވަތަ ހަވާލުކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމަކަށް އައުން، ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ މައްޗަށް މުދާ ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެވުން؛

(2) ޑިވެލޮޕަރަކީ ކުންފުންޏެއް ކަމުގައިވެފައި، އެ ކުންފުނި އަމިއްލައަށް ނުވަތަ އެނޫން ގޮތަކުން އުވާލުމުގެ މަރުޙަލާ ފެށުން؛

(3) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުން.

(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާގެ ޒިންމާ އަދާކުރާނީ ކުންފުނި އުވާލުމަށް އައްޔަންކުރެވިފައިވާ ލިކުއިޑޭޓަރެވެ. އަދި، ލިކުއިޑޭޓަރު ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާ ބޭނުންކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާ ނެގުމަށް ހުއްދަކުރާ ބޭނުންތަކަށް ހަރަދުކުރުމަށްޓަކައި އެކަންޏެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (އ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ހަރަދުތައް ކުރުމަށްފަހު، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުންނާއި އެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްވޫރާ ގުޅޭގޮތުން އެކި ފަރާތްތަކާއެކު ވެވިފައިވާ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ އެންމެހައި އިލްތިޒާމުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށްފަހު، ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައި ބާކީ އެއްވެސް ފައިސާއެއް އޮތްނަމަ، އެ ފައިސާއަކީ ޑިވެލޮޕަރުގެ ފައިސާގެ ގޮތުގައި ލިކުއިޑޭޓަރު ހިފަހައްޓައި، ކުންފުނީގެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ފައިސާއާމެދު އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(މ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތުގައި ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓުގައިވާ ފައިސާ ދައްކާފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ފައިސާ ރައްދުކުރަންވާނެ ގޮތް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

މަޝްވޫރާ ވަސްވަން

58. (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްވޫރާއެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކާއި ޕްރޮޖެކްޓްތަކުން، އެ މަޝްވޫރާއެއް ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ

މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނިންމައި، ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކާ ހަވާލުކުރުމަކީ ޑިވެލޮޕަރުގެ ޒިންމާއެކެވެ.

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި މަޝްރޫޢު ނުނިމޭނެކަމަށް އެނގޭތާ ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެކަން ސަބަބާއެކު ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިޔުމުން އަންގައި، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް އެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ޑިވެލޮޕަރު ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހިސާބުކުރުމުގައި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ދިނުމާބެހޭ އުސޫލުތަކާއި، ބާރުނުފޯރާ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެގެން މަޝްރޫޢު ލަސްވެއްޖެނަމަ ބަދަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތަށް އެންގުންތައް އެންގުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ފައިސާ އަނބުރާ ދެއްކުން

59. (ހ) އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ސޭލް އެންޑް ޕާޗޭސް އެއްބަސްވުމުގައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަކުރުމަށް ޑިވެލޮޕަރު ނުކުޅެދިއްޖެ ހާލަތެއްގައި، ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް އަންނަނިވި ގޮތްތަކުންކުރެ ގޮތަކަށް އަމަލުކުރިދާނެއެވެ.

(1) މަޝްރޫޢުން ވަކިވާން ބޭނުންވާނަމަ، ޑިވެލޮޕަރުގެ ސަބަބުން ލަސްވާ ކޮންމެ މަހަކަށް ޖެހޭ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ސޭލް އެންޑް ޕާޗޭސް އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑިވެލޮޕަރުގެ ފަރާތުން ހޯދުން؛

(2) މަޝްރޫޢުން ވަކިވާން ބޭނުންނުވާނަމަ، ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތް ފައިސާ ދައްކާފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއާ ގުޅިގެން އެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ފައިސާ އަނބުރާ ރައްދުކުރުމަށް ޑިވެލޮޕަރަށް އެދުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންގުން އަންގައިފިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތުގެ ފައިސާ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޑިވެލޮޕަރ އެ ފަރާތަށް ރައްދުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތުން ޢަމަލުކުރުމަކުން، އެ ފަރާތަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެ ފަރާތަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނާންނާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި އެނޫން ޙާލަތެއްގައި، ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތް އަމިއްލައަށް ޕްރޮޖެކްޓުން ވަކިވާން ބޭނުންވާނަމަ، އެ ފަރާތައި ޑިވެލޮޕަރ އަމަލުކުރަންވާނީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ބ) އެއްބަސްވުން ބާޠިލުވުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ މަޝްރޫޢު ހުއްޓާލުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ސަބަބަކާހުރެ [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެސްކްރޯ އެކައުންޓުގައި ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި [illegible] [illegible].

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެސްކްރޯ އެކައުންޓުން ފައިސާ އަނބުރާ [illegible] ޙާލަތްތައް [illegible]، އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] އެސްކްރޯ އެކައުންޓުން

ދޫކޮށްފައިވާ ފައިސާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތަށް
އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ އަދަދު ހިސާބުކުރާނެ ގޮތް؛

(2) ފައިސާ އަނބުރާ ދޭންޖެހޭ ހާލަތެއް ދުރުވެރިވުމަށްފަހު، ގަންނަ
ފަރާތަށް އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދޫކުރުމަށް ޕްރޮޕަރޓީ
ބޭންކަށް އަންގަންޖެހޭ މުއްދަތު؛

(3) އެސްކްރޯ އެކައުންޓުން ފައިސާ އަނބުރާ ދޭންޖެހޭ ހާލަތެއް
މުދަލުވިރުވުމުގެ ކުރިން އެކައުންޓުން ނަގައި އިމާރާތްކުރުމަށް
ބޭނުންކޮށްފައިވާ ފައިސާއާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތާއި، އެފަދަ
ފައިސާގެ ތެރެއިން ޕްރޮޕަރޓީ ހިފެހެއްޓުމުން މިންވަރާއި،
ދަފުރާތުންކުރާ ފަރާތަކަށް އެ ފައިސާއިން އުނިކުރާނެ މިންވަރު
ހިސާބުކުރާނެ އުސޫލު.

60. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ޑިވެލޮޕަރުން ތަރައްޤީކުރާ
އިމާރާތެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ މުދަލުގައި އެއްމެދު
އިމާރާތުގެ ޤާނޫނުގެ ދިހަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ މޯޓްގޭޖް
ކޮންޓްރޯލް އެކައުންޓަށް އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ހިންގަންވާނެއެވެ.

މޯޓްގޭޖް ކޮންޓްރޯލް
އެކައުންޓް

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަކަސް، މި ޤާނޫނުގެ
އަށްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންތިޤާލީ ރިއަލް އެސްޓޭޓް
ޕްރޮޖެކްޓްގައި ތަރައްޤީކުރާ އަދި ތަރައްޤީކުރެވިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް
މަޝްރޫޢުތަކުގެ މަސައްކަތް އާ އަލުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލަށް
ތަބާވާންވާނެއެވެ.

61. (ހ) ޕްރޮޕަރޓީގެ ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ ނަމުގައި އެހެން ފަރާތަކުން، ރިއަލް
އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއާގުޅޭ މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް އުޅުއްވާ ކޮންމެ
އިޝްތިހާރެއްގައި އަންނަނިވި ތަފްސީލުތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

އިޝްތިހާރުކުރުމުގައި އަދި
ޕްރޮސްޕެކްޓަސްގެ
ޝަރުޠުތަކާ ގުޅޭގޮތުން
އަދާކުރަންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް

(1) ޑިވެލޮޕަރުގެ ނަމާއި ލައިސަންސް ނަންބަރު؛

(2) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު؛

(3) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއު ތަރައްޤީކުރާ ތަން؛

(4) ބިމުގެ މައްޗަށް އެއްވެސް އިލްތިޒާމެއް ނުވަތަ ރަހުނެއް އޮތްނަމަ
އެކަމުގެ ތަފްސީލު؛

(5) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުން ޕްރޮޕަޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް، އެ
ފަރާތްތަކުން ގަންނަ ޕްރޮޕަޓީއާ ހަވާލުކުރެވޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ
ތާރީޚު؛

(6) ވިއްކާ ޕްރޮޕަޓީތަކުގެ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސް ނުވަތަ ލީސްހޯލްޑް
ރައިޓްސް ޕްރޮޕަޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް ބަދަލުކޮށްދެވޭނެ ކަމަށް
ލަފާކުރެވޭ ތާރީޚު.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން އަޑުގެ ޒަރީޢާއިން ނުވަތަ
އަޑާއި މަންޒަރުގެ ޒަރީޢާއިން ބްރޯޑްކާސްޓްކުރާ އިޝްތިހާރުތަކުގެ
މައްޗަށް ނުހިނގާނެއެވެ.

(ބ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުއެއްގެ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ވަޢުދުވެވޭނެ ނުވަތަ
ކަށަވަރުކޮށްދެވޭނެ ސިފައެއް ނުވަތަ ކަމެއް، އެއީ އެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް
މަޝްރޫއުގައި އެކުލެވިގެންވާ ކަންކަމަށް ދޭހަވާ ފަދައިން ނުވަތަ
ދޭހަކޮށްދިނުމުގެ ނިޔަތުގައި އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތެއް ރިއަލް
އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއަކާގުޅޭ އިޝްތިހާރެއްގައި ހިމަނައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ޅ) އަންނަނިވި [illegible] [illegible]، ރިއަލް އެސްޓޭޓް
[illegible] އެއްވެސް އިޝްތިހާރެއް، އެއްވެސް [illegible]
ޝާއިޢުކުރުން، ދެއްކުން، ފޮނުވުން، [illegible]، ނުވަތަ [illegible]

ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ކަމެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކުރުވައިގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

(1) އެ އިޝްތިހާރެއްގައި ސައްހަނޫން ނުވަތަ އޮޅުވާލާފަދަ އެއްވެސް ބަޔާނެއް ނުވަތަ މައުލޫމާތެއްވެސް؛

(2) މި މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް އެކުލަވާލާފައިވާ އިޝްތިހާރެއް ކަމުގައިވެސް؛ ނުވަތަ

(3) މި މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް އެކުލަވާލާފައިވާ އިޝްތިހާރެއް ކަމުގައިވެސް.

(ބ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ އިޝްތިހާރަކަށް ނުވަތަ ޕްރޮސްޕެކްޓަސްއަކަށް ނުވަތަ މޮޑެލްއަކަށް، އެ މަޝްރޫޢުއެއްގެ ޕްރޮޕަރޓީ ގަތް ފަރާތުން ބަރޯސާވެގެން ފައިސާ ދެއްކުމަށްފަހުގައި، އެ މަޝްރޫޢު ނިންމައި ޕްރޮޕަރޓީ ހަވާލުކުރިއިރު، އެ ޕްރޮޕަރޓީ ހުރި ގޮތުގައި އެއިން ކަމަކާ އަޅާބަލާއިރު ތަފާތުކަން ބޮޑު ބޮޑު ފަރަގެއް ނުވަތަ އޮޅުވާލުމެއް ހުރިކަމުގައިވާނަމަ، އެ މުއާމަލާތުން ވަކިވެ، އެ ފަރާތަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ހައްޤު ޕްރޮޕަރޓީ ގަތް ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ޕްރޮސީޖަރު އަދި އިމާރާތްކުރުމުގެ މިންގަނޑު

.62 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިންގާ ކޮންމެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ތަރައްޤީކުރަންވާނީ، އެ މަޝްރޫޢު ހިންގާ ސަރަހައްދަކަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޕްލޭނާ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްލޭނާއި، އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ އިމާރާތްކުރުމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި، ޕްރޮސީޖަރު އަދި އިމާރާތްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަދާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާއިން ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް، ރަޖިސްޓްރީކުރެވިގެންނުވާނެއެވެ.

މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުން **63.** (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކާލުމަށްފަހު، އެ މުއާމަލާތް ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި ޝަރީޢަތުން ހުށަހަޅާކަން ނުޖެހޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ވިއްކުމުގެ މުއާމަލާތް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށް، އޮތޯރިޓީން ކަމާބެހޭ ރަޖިސްޓްރީ ދޫކުރުމުން، އެ މުއާމަލާތް ފުރިހަމަވީއެވެ.

ހަވަނަ ބާބު

ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް

ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް **64.** (ހ) މި ބާބު ހިނގާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ފަސްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން ހިންގާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން، އެއީ ފްލެޓްތަކަށް ނުވަތަ ސްޓޭޓްތަކަށް ބަހާލައިގެން ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުށަހަޅާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ މައްޗަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވަކި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް، އެއީ ފްލެޓްތަކަށް ބަހާލައިގެން، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ބިލްޑިންގަކާ އެއްގޮތަށް ތަރައްޤީކޮށް ނިންމުމަށްޓަކައި، މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، އެކުލަވާލާ ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްލޭނަކާ އެއްގޮތަށް ހިންގާ ހިންގުމަށެވެ.

ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި ހިމެނޭ ބައިތައް **65.** (ހ) ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި އަންނަނިވި ބައިތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބިމުގެ އަސްލު ވެރިފަރާތުން ނުވަތަ އެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާ ޑިވެލޮޕަރ ހުށަހަޅާ ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ޕްރޮޕޯސަލް؛

(2) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތައި އޮތޯރިޓީއާ ދެމެދު ވެވޭ، ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ އެއްބަސްވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕޯސަލްއާއި އެ އަކުރުގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ހިމަނަންވާނެ ކަންކަން، މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމަށް ހުށަހެޅުން

66. ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢެއް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި، އެ މަސްރޫޢު އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ޤަބޫލުކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުގައި މަދުވެގެން 4 (ހަތަރެއް) ޕްރޮޕަރޓީ ހިމެނެންވާނެއެވެ.

ޑިވެލޮޕަރ ކުރާ މުޢާމަލާތްތައް

67. (ހ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގާ ޑިވެލޮޕަރ ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުގެ އެންމެހައި މުޢާމަލާތްތައް ހިންގަންވާނީ، މި ގާނޫނާއި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަހަމަ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އެއްވެސް އިމާރާތެއްގެ ބިލްޑިންގ ޕާމިޓް، އަދި [illegible] [illegible] ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި ގާނޫނުގެ [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

އާންމު އުސޫލު

68. މި ބާބުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ، މި ބާބުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ އެހެނިހެން ބާބުތަކުގައިވާ ކަންކަން ހިނގާނެއެވެ.

ހަތްވަނަ ބާބު

ބަންޑާރަ ބިމުގައި ނުވަތަ އަމިއްލަ ބިމުގައި ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގުން

ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގޭނެ ދާއިރާ

69. (ހ) މި ބާބު ހިނގާނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުން މީހުން ދިރިއުޅުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ގޯތީގައި ނުވަތަ އަމިއްލަ ގޯތީގައި ހިންގާ ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުގެ މައްޗަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ދިރިއުޅުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ބިމުގެ ނުވަތަ އަމިއްލަ ބިމުގެ ވެރިފަރާތުން، އެ ފަރާތުގެ އަމިއްލަ ޚަރަދުގައި ނުވަތަ މާލީ އިދާރާއަކުން ލޯނެއް ނަގައިގެން، އިމާރާތްކުރާ ވަކި ފަރާތަކާ ޙަވާލުކޮށްގެން އިމާރާތް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި ކުރާ މުޢާމަލާތްތަކުގެ މައްސަލަތަކަށް މި ބާބު ނުހިނގާނެއެވެ.

ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުން

70. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ބިމުގެ ނުވަތަ އަމިއްލަ ބިމުގެ ވެރިފަރާތަކުން، ޑިވެލޮޕަރަކާއެކު އެ ބިމުގައި ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ދިރިއުޅުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ބިމެއްގައި ނުވަތަ އަމިއްލަ ބިމެއްގައި ޑިވެލޮޕަރަކާ ގުޅިގެން ރިޔަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރަންވާނީ ބިމުގެ ވެރިފަރާތާއި ޑިވެލޮޕަރާ ދެމެދު ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން

އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރުމުގެ އެއްވެސް ޢަމަލީ މަސައްކަތެއް ކުރުން ނުވަތަ އިޝްތިހާރުކުރުމާއި، މާކެޓްކުރުމާއި، ބުކްކުރުން ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރަންވާނީ، އެ މަޝްރޫޢު އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި، މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ބިމުގެ ތަފްސީލާއި، ބިމުގެ މިލްކުވެރިކަމާގުޅޭ މައުލޫމާތު؛

(2) ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރެވޭ ޙައްޤުގެ ބާވަތާއި އަދި އެ ޙައްޤު ދޫކުރެވޭ މުއްދަތު؛

(3) މަޝްރޫޢު ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅާ ތާވަލާއި، ތަނުގެ ޢަމަލީ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާނެ ގޮތުގެ ތަފްސީލު؛

(4) މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ޖުމްލަ ޕްރޮޕަރޓީތަކުން ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބިދޭނެ ޕްރޮޕަރޓީތަކާގުޅޭ ތަފްސީލު؛

(5) އެއްބަސްވުމާ ހިލާފުވާ ޙާލަތްތަކާއި، އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރެވޭނެ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދޭނެ އުސޫލުތައް؛ އަދި

(6) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުމުގައި ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރެވޭ ޙައްޤުގެ ބާވަތް ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ޙައްޤަކީ އަންނަނިވި ދެ ބާވަތުންކުރެ ކޮންމެވެސް އެއް ބާވަތެއްގެ ޙައްޤަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

(1) އެ އިމާރާތުގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ތެރެއިން ޑިވެލޮޕަރުގެ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ލީސްހޯލްޑް ހައްޤު ވިއްކުމުގެ ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިދިނުން؛ ނުވަތަ

(2) އެ ބިމުގައި އިމާރާތް ތަރައްޤީކޮށް، ޕްރޮޖެކްޓް އުސޫލުން ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް ޑިވެލޮޕަރުގެ ޕްރޮޕަރޓީތައް ވިއްކުމުގެ ބާރު ދިނުން.

(ށ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަސް، މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ދިރިއުޅުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ނުވަތަ އަމިއްލަ ގޯއްޗެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ހައްޤު ވިއްކާއިރު ނުވަތަ ބަދަލުކުރާއިރު މަދުވެގެން 25 (ފަންސަވީސް) އަހަރާއި 99 (ނުވަދިހަ ނުވައެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.

(ނ) ޕްރޮޕަރޓީއެއް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ނުވަތަ ވިއްކުމަށް ބާރާއި އިޚްތިޔާރު ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިގެންވާނީ، މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ސޮއިކުރެވޭ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި، އެ އެއްބަސްވުމުގައިވާ އަސާސްތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްމަތިން އެކަންޏެވެ.

71. ލީސްހޯލްޑް އަދި ފްރީހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓް

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ސޮއިކުރެވޭ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލީސްހޯލްޑް ހައްޤު ލިބިދޭނަމަ، އެ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއެކު، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިދޭ ހައްޤު ބަޔާންކުރާ ލީސްހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓް އޮތޯރިޓީން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ސޮއިކުރެވޭ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ފްރީހޯލްޑް ހައްޤު ލިބިދޭނަމަ، އެ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއެކު، އެ

އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިދޭ ހައްޤު ބަޔާންކުރާ ލީސްހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓް އޮތޯރިޓީން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލީސްހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓް، އެ ސެޓްފިކެޓްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތަށް ބަދަލުކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ސެޓްފިކެޓް ނުވަތަ އެ ސެޓްފިކެޓްގެ ދަށުން ލިބިދޭ ހައްޤު ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި، ބިމުގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދައަށް ހޯދުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ސެޓްފިކެޓްގައި، ބިމުގެ ވެރިފަރާތާއި ޑިވެލޮޕަރުގެ ތަފްސީލުގެ އިތުރުން، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ހައްޤުގެ ބާވަތާއި، ލީސްހޯލްޑް ހައްޤު ދެމިއޮންނާނެ މުއްދަތާއި އަދި ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް ޑިވެލޮޕަރު ދައްކާ ޕްރީމިއަމާއި ކުލީގެ ތަފްސީލު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

72. ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބޭނެ ޢަދަދު

(ހ) މި ބާބުގެ ދަށުން ހިންގާ ކޮންމެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓެއްގައިވެސް، އެ ޕްރޮޖެކްޓަކީ ލީސްހޯލްޑް ނުވަތަ ފްރީހޯލްޑް އުސޫލުން ހިންގާ ޕްރޮޖެކްޓެއް ކަމުގައިވިޔަސް، އެ ޕްރޮޖެކްޓްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ޔުނިޓްތަކުގެ ތެރެއިން ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް އެއްވެސް ޢަދަދަކަށް ނުލާ ޔުނިޓްތަކެއް ލިބެންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ބިމުގެ ބޮޑުމިނާއި، އިމާރާތުގެ ފްލޯޕްލޭނާއި، އިމާރާތުގެ ޖުމުލަ ޔުނިޓްތަކުގެ ޢަދަދާއި، އެހެނިހެން ކަމާބެހޭ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް އެއްވެސް ޢަދަދަކަށް ނުލާ ލިބިދޭންޖެހޭ ޔުނިޓްތަކުގެ އަދަދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

73. ޔުނިޓްތައް ވިއްކުން

(ހ) މި ބާބުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ވިއްކާ ޔުނިޓްތަކެއް ވިއްކާނީ، ނުވަތަ ބަދަލުކުރާނީ އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުން ފަރާތަކަށެވެ.

(1) ދިވެހިރައްޔިތަކަށް؛

(2) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ޤާނޫނީ ޝަޚްޞުތަކަށް:

i. ކުންފުންޏެއް؛

ii. ޕާޓްނަރޝިޕެއް؛

iii. އަމިއްލަ ފަރުދުންގެ ވިޔަފާރިއެއް؛

iv. ކޯޕަރޭޓިވް ސޮސައިޓީއެއް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞު ވާންވާނީ ހަމައެކަނި ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ހިއްސާގެ މައްޗަށް އުފެދިފައިވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞަކަށެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ވެވޭ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލީސްހޯލްޑް ހައްޤުތައް ދޫކޮށްފައިވާ ޕާސަލްތަކުގައި، އެ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ލީސްހޯލްޑް ހައްޤު، ވިއްކުމުގެ ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި މިގޮތަށް ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކައި ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމަށްފަހު، ޑިވެލޮޕަރ ނުވަތަ އެ ޕްރޮޕަރޓީ ގަތް ފަރާތުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅަމުން، އެ ފަރާތަށް އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ހައްޤު ކަށަވަރުކޮށްދޭ ލީސްހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓް އޮތޯރިޓީން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ވެވޭ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ފްރީހޯލްޑް އުސޫލުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީތައް ވިއްކުމުގެ ބާރު ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކޮށްފައިވާ ޕާސަލްތަކުގައި، އެ މަޝްރޫޢުގެ ވަކިވަކި ޕްރޮޕަރޓީތައް ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް ވިއްކުމުގެ ބާރު ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި މި ޤާނޫނާއި

މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ގަންވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް ނިމުމުން، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ރަޖިސްޓަރީ، އެ ޕްރޮޕަރޓީ ގަތް ފަރާތުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތަށް ދޫކުރާ ސެޓްފިކެޓް އަދި މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ ރަޖިސްޓަރީގައި ހިމަނަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތުތަކާއި، އެފަދަ ސެޓްފިކެޓް ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީއެއް ދޫކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅަން އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެކަމަށް ދައްކަންޖެހޭ ފީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

74. ގުޅިފައިވާ ޖެހިޖެހިގެން ހުރި ބިންތައް އެއްކޮށް ތަރައްޤީކުރުން

(ހ) މި ބާބުގެ ދަށުން ހިންގާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޖެހިޖެހިގެން ހުރި ދިރިއުޅުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ 2 (ދޭއް) ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ބަންޑާރަ ގޯތި ނުވަތަ އަމިއްލަ ގޯތި އެއްކޮށްލައި، އެއް މަޝްރޫޢެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ޑިވެލޮޕަރަކާ ހަވާލުކުރުމަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެއްކުރެވޭނީ އެއްބާވަތެއްގެ ގޯތިތަކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެއްކުރެވޭ ބިންތަކަކީ ތަފާތު އެކި މީހުންގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ ދަށުގައި އޮތް ބިންތަކެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ބިންތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކުން އެ ބިންތައް އެއްކޮށްލުމަށް ލިޔުމުން ހުއްދަދީ، ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބިންތައް އެއްކޮށްލުމުގެ ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު [illegible]، ޑިވެލޮޕަރާއި ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ތަފާތު އެކި މީހުންގެ ބިންތައް އެއްކޮށްލައިގެން ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކުގައި، ބިންތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކުން އެހެން ކަމަށް ބުނުމުން އެއްބަސްވާނަމަ ހިނދުކު، މި ޤާނޫނުގެ 72 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބިމުގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް އެއްވެސް ހަރަދަކާ ނުލައި ލިބެންޖެހޭ ކަމަށް އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ޤަވާޢިދު ޕްރޮޕަރޓީގެ މިންވަރު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން

ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅުމުގައި، ކޮންމެ ބިމެއްގެ ވެރިފަރާތަކަށް ލިބެންވާނެ ޕްރޮޕަޓީގެ މިންވަރު ކަނޑައަޅަންވާނީ އެއްކޮށްލާފައިވާ ޖުމްލަ ބިމުގެ ބޮޑުމިނާ އަޅާބަލައިގެން އެމީހަކު ހިއްސާކުރި ބިމުގެ ބޮޑުމިން އުނިކުރާ ނިސްބަތުންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެއްކޮށްލާފައިވާ ބިންތަކުގައި ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކުގައި، ޑިވެލޮޕަރާއި ބިންތަކުގެ އޮނަރުންނާއި ވެރިފަރާތްތަކާ ދެމެދު ސޮއިކުރަންވާނީ އެއް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެގްރީމަންޓް ކަމުގައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގައެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުމުގައި ކޮންމެ ބިމެއްގެ ވެރިފަރާތަކަށް ލިބޭނެ ޕްރޮޕަޓީތަކާއި، އެ ޕްރޮޕަޓީތަކުގެ ބޮޑުމިނާއި އިތުރުކުރާ ވަކިވަކިން ސަރަހައްދު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އާންމު ސަރުކިއުލަރު

75. މި ބާބުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ހުރިހާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކަށް، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކާއި ޑިވެލޮޕަރުންގެ މަޢުލޫމާތު ހިނގާ މި ޤާނޫނުގެ ހުރިހާ މާއްދާތަކާއި މި ބާބުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުގެ މަޢުލޫމާތަށްވެސް ހިނގާނެއެވެ.

އަށްވަނަ ބާބު

އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން

އެއްވަނަ ބައި - އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ކަނޑައެޅުމާއި ކުއްޔަށްދޫކުރުން

އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ކަނޑައެޅުން

76. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން، ވަކި ހުރިހާ ސަރަހައްދެއް އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މާސްޓަރ ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގުމަށްޓަކައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ ޚާއްޞަ ސަރަހައްދަކަށެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މާސްޓަރ ޕްރޮޖެކްޓް ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، މަދުވެގެން USD 1,000,000,000 (އެއް ބިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އިންވެސްޓްކޮށްގެން، އުމްރާނީ ވަސީލަތްތަކާއި އާންމު ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތަކާއި، މިކްސްޑް-ޔޫސް ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކާއި ކޮމްޕައުންޑްތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުއްދަދީފައިވާ މާސްޓަރ ޕްލޭނެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކޮށް ހިންގާ މަޝްރޫޢަކަށެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަށެއް ނުވަތަ ރަށެއްގައިވާ ބިމެއް ނުވަތަ ފަޅެއް ނުވަތަ ބިމާއި ފަޅު ހިމެނޭގޮތަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. އެގޮތުން ކަނޑައަޅާއިރު، އެ ޒޯނަކީ ރަށެއް ނުވަތަ ބިމުގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ، ނުވަތަ ފަޅުގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ، ނުވަތަ އެ ދެބައި އެކުލެވިގެންވާ ޒޯނެއްކަމަށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޒޯނުގައި ހިމެނޭ ސަރަހައްދުގައިވާ ފަޅުތަކުގައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ވަކިން ހިއްކައިގެން، އެ ބިންތަކުގައި ޓުރިޒަމް ފެސިލިޓީތައް ތަރައްޤީކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އެ ބިންތަކުގައި ތަރައްޤީކުރާ ޓުރިޒަމް ފެސިލިޓީތަކުގެ މައްޗަށް ޓުރިޒަމް ފެސިލިޓީތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް ހިނގާނެއެވެ.

(ޅ) އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ސަރަހައްދަކީ މަދުވެގެން 200 ހެކްޓަރުގެ ސަރަހައްދެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ވަކި ސަރަހައްދެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް މިނިސްޓަރު ލަފާ ދޭންވާނީ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އޮތޯރިޓީން ހުށަހަޅާ އެސެސްމަންޓްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ ސަރަހައްދަކީ އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅުމަށް އެކަށީގެންވާ ތަނެއް ކަމުގައިވާނަމައެވެ.

(1) އެ ސަރަހައްދަކީ މީހުން ދިރިއުޅުމަށާއި ވިޔަފާރިއާއި އަދި އެހެނިހެން ބާވަތުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ހިދުމަތްތައް ތަރައްޤީކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަރަހައްދެއް ކަމުގައިވުން؛

(2) އެ ސަރަހައްދުގެ ތިމާވެށްޓަކީ ތަރައްޤީގެ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢު ހިންގުން އެކަށީގެންވާ ސަރަހައްދެއް ކަމުގައިވުން؛

(3) އެ ސަރަހައްދަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ދުވެލި ހަލުއިވެ، އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން ލިބިދިނުން ފަދަ މަޝްރޫޢު އެ ސަރަހައްދުގައި ހިންގިދާނެ ސަރަހައްދެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(4) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެންވަޔަރަމަންޓަލް މިންގަނޑުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިދާނެ ސަރަހައްދެއް ކަމުގައިވުން.

(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އޮތޯރިޓީން ހުށަހަޅާ އެސެސްމަންޓްގެ ދަށުން ފީސިބިލިޓީ ސްޓަޑީއެއް އަދި އިންޖިނިއަރިންގ ސްޓަޑީއެއް ހަދަންވާނެއެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އެންވަޔަރަންމަންޓް އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓެއް ހަދަންވާނެއެވެ.

އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނަށް ހިނގާނެ ޚާއްޞަ އުސޫލު

77. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 76 ވަނަ މާއްދާގެ ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ކަނޑައެޅުމާއެކު، އެ ޒޯނެއްގެ އިސްމާއި، ތަރައްޤީކުރުމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި، ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ބޭނުންތަކާއި، އަދި އެ ޒޯނަކަށް ހިނގާނެ ޚާއްޞަ އުސޫލުތައް، އެ ޒޯނެއް ކަނޑައަޅާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިނިސްޓްރީން ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅޭ ސަރަހައްދުގައި، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ހިދުމަތްދޭ ތަނެއް ނުވަތަ ތަންތަން ތަރައްޤީކުރުވިދާނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާނަމަ، އެ ތަނެއްގެ މައްޗަށް އެފަދަ ތަންތަން ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއި، ލައިސަންސް ދިނުމާއި، ހިންގުމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި، ކްލަސިފިކޭޝަނާއި، އިންސްޕެކްޝަނާއި، ފަތުރުވެރިންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމް ޤާނޫނާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުތަކާއި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމައަށް ހިނގާނެއެވެ.

(ނ) އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ހިދުމަތްދޭ ތަންތަން ތަރައްޤީކޮށް ހިންގުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމް ޤާނޫނާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން ހިނގާނީ ހަމައެކަނި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ބަޔާންކުރާ ކަންކަމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަނަށް އަދި އެތަނުގައި ހިންގާ ވިޔަފާރިތަކަށް ނުވަތަ އެތަނުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކަށް، ބަނގުރާއި، ބަނގުރާ އެކުލެވޭ ތަކެއްޗާއި، އޫރުމަހާއި، އޫރުމަސް އެކުލެވޭ

ތަކެއްޗާއި، އޫރުމަސް އުފައްދާ ތަކެތި އިމްޕޯޓްކުރުމަށް ނުވަތަ ވިއްކުމަށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަ ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.

ޒޯނުގެ ކުލީގެ މުއްދަތު **.78** (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ސަރަހައްދެއް މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރެވޭ ގިނަވެގެން 99 (ނުވަދިހަ ނުވައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.

(ށ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ކުލީގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޒޯނުގައިވާ މުދަލެއްގެ ޕްރޮޕަޓީ ރައިޓްސް ގަނެފައިވާ ފަރާތަކަށް އޮތޯރިޓީން ދޫކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕަޓީ ރައިޓްސްސެޓްފިކެޓަކަށް އެއްވެސް އަސަރެއް ނުކުރާނެއެވެ.

ބިމުގެ ޕްރިމިއަމް **.79** (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ބިމުގެ ޕްރިމިއަމް އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(1) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ސަރަހައްދުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށާއި، އޮތް ތަނާއި، އެ ތަނުގެ ބާވަތާއި އެ ތަނުގައި ހިނގާ މުޅި މަޝްރޫޢުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށާއި، އެހެންވެސް ޒޯނުގެ އަދި މަޝްރޫޢުގެ ވަރައިގެންވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަނޑައަޅާ ވަކި އަގެއް؛ ނުވަތަ

(2) (i) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރު އެ ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކޮށް ވިއްކާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ އަގުގެ 10% (ދިހަ އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ކުޑަނޫން ޢަދަދެއް؛ އަދި

(ii) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރު ޒޯނުގައިވާ ބިން ބައިކޮށް، އެ ބިމުގެ މައްޗަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބޭ ހައްޤުތަކާއި، އުފުލަންޖެހޭ އިލްތިޒާމުތައް ވިއްކާނަމަ، ވިއްކާ

އަގުގެ 10% (ދިހަ އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ކުޑަނޫން ޢަދަދެއް؛ އަދި

(iii) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ތަރައްޤީކޮށް ކުއްޔަށްދޭ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ އާމްދަނީގެ 10% (ދިހަ އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ކުޑަނޫން ޢަދަދެއް؛ އަދި

(iv) ޒޯނުގެ ސަރަޙައްދުގައި މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ހިންގާ ވިޔަފާރިތަކުގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ ވިޔަފާރިތަކުން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބޭ އާމްދަނީގެ 10% (ދިހަ އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ކުޑަނޫން ޢަދަދެއް.

(ށ) އިންވެސްޓްމެންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ބިމުގެ ޕްރީމިއަމްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅޭ ޢަދަދު މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ދައްކަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އިންވެސްޓްމެންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ ބިމުގެ ޕްރީމިއަމް ކަނޑައެޅިފައިވާނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކަމުގައިވާނަމަ، ބިމުގެ ޕްރީމިއަމްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޢަދަދު ދައްކަންވާނީ އެއްފަހަރާއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އިންވެސްޓްމެންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ބިމުގެ ޕްރީމިއަމް ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލާއި މިންގަނޑުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޒޯނުގެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފީ

80. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އިންވެސްޓްމެންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައިވާ މުދަލެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ވިއްކުމުން ނުވަތަ ބަދަލުވުމުން، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ބާޒާރު

އަގުން ނުވަތަ ވިއްކާ އަގުގެ ތެރެއިން މަދީ އަގުގެ 4% (ހަތަރެއް އިންސައްތަ)، ލީސް ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފީގެ ގޮތުގައި، ގަންނަ ފަރާތުން ނުވަތަ ބަދަލުވާ ފަރާތުން އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކާފައިނުވާނަމަ، އެ މުޢާމަލާތެއް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށް އެ މުޢާމަލާތުގެ ރަޖިސްޓަރީއެއް ދޫކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

(ރ) އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ، ޕްރޮވިޝަނަލް ލީސްހޯލްޑް ރަޖިސްޓަރީ ބާޠިލުކުރަންޖެހުނު ނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައްކާފައިވާ ފީ އަނބުރާ ރައްދެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ބ) އިންވެސްޓްމަންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓްރަސްޓެއްގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކައިގެން ލިބޭ ފައިދާއިން އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކެޕިޓަލް ގެއިންސް ޓެކްސް އަދި ނަން-ރެޒިޑެންޓް ވިތްހޯލްޑިންގ ޓެކްސް ދެއްކުމުން އިސްތިސްނާ ލިބިގެންވެއެވެ.

ޓެކްސް

81. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުޢާމަލާތް ފިޔަވައި، އިންވެސްޓްމަންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓްރަސްޓުގެ ތެރޭގައި ހިންގާ އެންމެހައި ވިޔަފާރިތަކުން ފޯރުކޮށްދޭ މުދަލާއި ހިދުމަތަކީ، މުދަލާއި ހިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ޓޫރިޒަމް ދާއިރާގެ މުދަލާއި ހިދުމަތް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. އަދި އެ މުދަލާއި ހިދުމަތުން ޓެކްސް ނަގާނީ، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޓޫރިޒަމް ދާއިރާގެ މުދަލާއި ހިދުމަތުން ޓެކްސް ނަގާ ރޭޓުގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އިންވެސްޓްމަންޓް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓްރަސްޓުގައި ހިންގާ ވަކި ވިޔަފާރިތަކަކުން ފޯރުކޮށްދޭ މުދަލާއި ހިދުމަތަކީ

ދިވެހިރައްޔިތުން ޢާންމުކޮށް ބޭނުންކުރާ ބަވަތުގެ މުދަލާއި ޚިދުމަތް ކަމަށްވާނީ، އެ މުޢާމަލާތްތަކުގެ މައްޗަށް ޓޫރިޒަމް ދާއިރާގެ މުދަލާއި ޚިދުމަތުން ޓެކްސް ނަގާ ރޭޓުގެ ބަދަލުގައި، އެނޫން ދާއިރާތަކުގެ މުދަލާއި ޚިދުމަތުން ޓެކްސް ނަގާ ރޭޓު ހިނގާނެ ކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެފަދައިން ކަނޑައަޅާ ބާވަތްތަކުގައި، އެ ރޭޓުން ޓެކްސް ނެގޭނެ ވިޔަފާރިތަކާއި މުދަލާއި ޚިދުމަތްތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ، ޒޯނުގައި ހިންގާ އެންމެހައި ހަރަކާތްތަކާއި ވިޔަފާރިތަކުގެ މައްޗަށް، ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސްތައް އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއްނެތި ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހިނގާނެއެވެ.

ޒޯން ޑިވެލޮޕްކުރުމަށް ކުއްޔަށްދޫކުރެވޭ ފަރާތްތައް

82. އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ސަރަހައްދެއް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުއްޔަށްދޫކުރެވޭނީ އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފަރާތަކަށެވެ.

(ހ) ހަމައެކަނި ދިވެހިސަރުކާރުގެ ހިއްސާއޮތް ކުންފުންޏަކަށް ނުވަތަ ދިވެހިސަރުކާރުގެ މެޖޯރިޓީ ހިއްސާއޮތް ކުންފުންޏަކަށް ނުވަތަ އެހެން ފަރާތްތަކާއެކު ދިވެހިސަރުކާރުން އުފައްދާ ޖޮއިންޓްވެންޗަރ ކުންފުންޏަކަށް ނުވަތަ އެހެން ފަރާތްތަކާއެކު ދިވެހިސަރުކާރުން އުފައްދާ ކޮންސޯޝިއަމަކަށް؛

(ށ) ހަމައެކަނި ދިވެހިން ހިއްސާވާ ކުންފުންޏަކަށް؛

(ނ) ހަމައެކަނި ބިދޭސީން ހިއްސާވާ ކުންފުންޏަކަށް؛

(ރ) ދިވެހިންނާއި ބިދޭސީން އެކުގައި ހިއްސާވެގެން އުފައްދާފައިވާ ކުންފުންޏަކަށް؛

(ބ) ދިވެހިން، ނުވަތަ ބިދޭސީން، ނުވަތަ ދިވެހިންނާއި ބިދޭސީން އެކުގައި ހިއްސާވާކުންފުންޏަކާއި އެހެން ކުންފުންޏަކާ ގުޅިގެން އުފައްދާ ޖޮއިންޓްވެންޗަރ ކުންފުންޏަކަށް؛ ނުވަތަ

(ޅ) ދިވެހިން، ނުވަތަ ބިދޭސީން، ނުވަތަ ދިވެހިންނާއި ބިދޭސީން އެކުގައި ހިއްސާވާ ކުންފުންޏަކާއި އެހެން ކުންފުނިތަކަކާ ގުޅިގެން އުފައްދާ ކޮންސޯޝިއަމްއަކަށް.

މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް

83. އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުއްޔަށްދޫކުރާނީ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރެއްގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(ހ) ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް ބޭނުންވާ މާލީ ތަނަވަސްކަން ހުރުން، ނުވަތަ އެ ފައިސާ ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޤާބިލުކަން ހުރުން؛ އަދި

(ށ) ޒޯން ހިންގުމަށްބޭނުންވާ ތަޖުރިބާ، އަސާސީ އަދި މާއްދީ ވަސީލަތްތައް އެކަށީގެން ފެންވަރެއްގައި ލިބިގަތުމުގެ ޤާބިލުކަން ހުރުން.

ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ކުއްޔަށްދޫކުރުން

84. (ހ) އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ޒޯން ކުއްޔަށްދޫކުރާނީ އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް މިނިސްޓްރީންނެވެ.

(1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އާންމުކޮށް އިޢުލާންކޮށްގެން، އެ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެކަށީގެންވާ އެންމެ ރަނގަޅު ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތަކަށް؛ ނުވަތަ

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމަށް އެންމެ ރަނގަޅު ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތަކަށް؛

(3) މި މާއްދާގެ (ވ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދައުލަތުގެ ކުންފުންޏަކަށް.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކުރާ އިޢުލާނުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.

(1) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ އިންތަކާއި ޖުމްލަ ބޮޑުމިން؛

(2) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ސިޔާސަތު؛

(3) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްދޭ މާސްޓަރ ޕްލޭން އެކުލަވާލުމާގުޅޭ އިރުޝާދުތައް؛

(4) ހުށަހެޅުން އޮންނަންވީ ގޮތާއި، ޕްރޮޕޯޒަލާއެކު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ލިޔެކިޔުމާއި މަޢުލޫމާތު.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.

(1) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ޕްލޭން؛

(2) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްދޭ މާސްޓަރ ޕްލޭން؛

(3) މި ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާކަން ބަޔާންކޮށްދިނުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތައް؛

(4) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެނިހެން ލިޔެކިޔުމާއި މަޢުލޫމާތު.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމަށް މާސްޓަރ ޕްލޭނެއް ހުށަހަޅަންވާނީ އެ ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި މި ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުތުތަކުގެ އިތުރުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އިތުރު ޝަރުތު ކަނޑައެޅުމަކަށް މި މާއްދާގެ (ރ) ހުރަހެއް ނާޅާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ކުއްޔަށްދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(1) ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތައް، ހަމަހަމަކަމާއި ހާމަކަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ފަންނީ ގޮތުންނާއި މާލީ ގޮތުން ވަޒަންކުރާނެ ގޮތުގެ މިންގަނޑެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅައި، ހުށަހެޅޭ ކޮންމެ ހުށަހެޅުމެއް އެ މިންގަނޑާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން ވަޒަންކުރުން؛

(2) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ޒޯން ކުއްޔަށްދޫކުރުމަށްފަހު، ކަމާބެހޭ ތަފްސީލީ މަޢުލޫމާތު ލިޔުމުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާއި، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ހިއްސާކުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކަށީގެންވާ އެންމެ ރަނގަޅު ހުރަހެޅުމެއް ކަނޑައެޅުމުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެ ފަރާތެއްގެ ފަންނީ ޤާބިލުކަމާއި މާލީ ޤާބިލުކަން ހުރި މިންވަރު؛

(2) ހުރަހެޅިފައިވާ ހުރަހެޅުންތަކުން އިސްތިސްނާދަން މަންފާ ލިބޭނެ މިންވަރު.

(ނ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ކުއްޔަށް ހިފުމަށް ހުށަހެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކަށް އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ކުއްޔަށްދޫކުރަންވާނީ، އަންނަނިވި ޝަރުތުތަކާއި ފުރިހަމަވާ ބާޒާރުގައި، އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގެންގުޅެމުންނެވެ.

(1) ދައުލަތުގެ ކުންފުނިޔަކީ، ސަރުކާރުގެ މެޖޯރިޓީ ހިއްސާ އޮންނަ ކުންފުންޏެއް ކަމުގައިވާއިރު، ކުއްޔަށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، އެ މިންވަރަށްވުރެ ދަށްވެގެންނުވާ ގޮތަށް އެ ކުންފުނީގައި ހިމެނޭ ސަރުކާރުގެ ހިއްސާއަށް ބަދަލުނުގެނައުން؛

(2) ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކަށް އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ދޫކުރުމަށް ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުންގެ ލަފާގެ މަތިން

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނިންމައި، އެފަދައިން ދޫކުރާނެ ދައުލަތުގެ ކުންފުނި ކަނޑައެޅުން؛

(3) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓް ދޫކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ދައުލަތުގެ ކުންފުންޏަކީ، އެ ރަށެއް ކުއްޔަށްދެވޭ ބޭނުމަށް އެ ރަށެއް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މާލީ އަދި ފަންނީ ޤާބިލުކަން ހުރި ކުންފުންޏެއް ކަމުގައިވުން؛

(4) ދައުލަތުގެ ކުންފުންޏަކަށް އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓް ދޫކުރުމަށްޓަކައި ވެވޭ އެއްބަސްވުން ނުވަތަ އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތައް އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރެވުން ނުވަތަ ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް ރަށް ކުއްޔަށްދެވުން؛

(5) ދައުލަތުގެ ކުންފުންޏަށް ދޫކުރާ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ދައްކަންޖެހޭ ބިމުގެ ޕްރީމިއަމް ދެއްކުން.

85. މާސްޓަރ ޕްލޭން

(ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓް ތަރައްޤީކުރަންވާނީ މިނިސްޓްރީން ފާސްކޮށްދީފައިވާ މާސްޓަރ ޕްލޭނާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "މާސްޓަރ ޕްލޭން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޕްރޮޖެކްޓް ހިންގާނެގޮތުގެ ކޮންސެޕްޓާއި، ޑިޒައިން ބައުންޑަރީ ފިޒިކަލް އަދި ސޯޝަލް ބްލޫޕްރިންޓަށެވެ.

(ނ) މާސްޓަރ ޕްލޭނަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ގެނެވޭނީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.

މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުން

86. (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓައުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ހަވާލުކުރާ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރާއެކު ވެވޭ އެއްބަސްވުމުގައި މަދުވެގެން ތިރީގައިވާ ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރެވިފައިވާ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޓައުންގެ އިންތަކާއި ޖުމްލަ ބޮޑުމިން؛

(2) ތަރައްޤީކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރއެގެ އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް؛

(3) ޓައުންގައި ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކުން ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ފްރީހޯލްޑް ޓައިޓްލް މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ވިއްކުމުގެ ހައްޤު އޮތްކަން؛

(4) ޓައުންގެ އެންމެހައި ސިވިލް އަދި މުނިސިޕަލް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޤާއިމުކުރުމަކީ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ޒިންމާއެއްކަން؛

(5) އުމްރާނީ ފަސޭހަތަކާއި ޚާއްޞަ ކުރަންޖެހޭ އެންމެ ދަށް މިންގަނޑުތަކާއި، އެ ފަސޭހަތަކާއި ޚާއްޞަކުރަންޖެހޭ ބައިތަކާއިން؛

(6) އެ ޓައުންގެ ޕްލޮޓުގައި ބިން ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ގޮތްތަކާއި ތަރައްޤީކުރުމުގެ މިންގަނޑުތައް؛

(7) ބިން ބައިކުރުމާއި އަދި އެހެން ޑިވެލޮޕަރުންނަށް އެ ޓައުނުން ވަކިވަކި ބިންތައް ސަބްލީސް ކުރުމަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިގެންވާ ހައްޤުތައް؛

(8) ޒޯނާއި، ޒޯނުގައިވާ ވަކިވަކި ބިންތަކުގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް ރަހުނުކޮށްގެން ޒޯނު ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި މާލީ އިދާރާއަކުން ލޯނާއި އެހެނިހެން ކްރެޑިޓް ފެސިލިޓީތައް ނެގުމުގެ ހައްޤު އޮތްކަން؛

(9) ޒޯނުގެ ވަކިވަކި ބިންތައް އެހެން ޑިވެލޮޕަރަކަށް ސަބްލީސް ކޮށްފައިވާނަމަ، އެ ޑިވެލޮޕަރަކަށް އެ ބިމެއްގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް ރަހުނުކޮށްގެން އެ ބިމެއް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި މާލީ އިދާރާއަކުން ލޯނާއި އެހެނިހެން ކްރެޑިޓް ފެސިލިޓީތައް ނެގުމުގެ ހައްޤު އޮތްކަން؛

(10) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ ނުކުންނާނެ ނަތީޖާތައް؛

(11) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސޮއިކުރެވޭ އެއްބަސްވުން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީވުމާއެކު، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިދޭ ހައްޤު ބަޔާންކުރާ ލީސްހޯލްޑް ސެޓްފިކެޓެއް އޮތޯރިޓީން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ސެޓްފިކެޓުގައި، މަދުވެގެން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ރަޖިސްޓްރީގެ އިތުރުން، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ޙައްޤުގެ ބާވަތާއި، ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ބިމުގެ ޕްރީމިއަމް މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ދައްކަމުން ނުދާނަމަ، އަދި/ނުވަތަ އެ ފަރާތުން ހިންގުމަށް އެއްބަސްވާ މަޝްރޫޢު އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް ނުދާނަމަ، ނުވަތަ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނުވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމުގެ ބާރު މިނިސްޓްރީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަން އިޖުރާއަތުތަކާއި، ބާޠިލުކުރާއިރު ޒޯނުގައި ޕްރޮޕަރޓީ ގަންފައިވާ ފަރާތްތަކާއި [illegible] ހިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރާނެ ގޮތް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ނުވަވަނަ ބައި – މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ޙައްޤުތަކާއި އިލްތިޒާމްތައް

މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ކުއްޔަށްދޫކުރާ ޙައްޤުތައް

87. އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ކުއްޔަށްދޫކުރާ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް، މި ޤާނޫނާއި މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމާއި، ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ވިއްކުމާއި، އެ ޒޯން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖްކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ.

ޒޯނުގައިވާ ބިން ބައިކުރުމާއި ސަބްލީސްކުރުން

88. (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައިވާ ބިން ބައިކޮށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ސަބްލީސް ކުރެވޭނީ މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދައާއެކު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ އަދި މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން

ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިތުރު ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާ
ޑިވެލޮޕަރަކަށެވެ.

(ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައިވާ ބިމެއްގެ ސަބްލީސް ނެގުމަށް ޝައުގުވެރިވާ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބިމެއް ސަބްލީސް ކުރުމުގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއްކަމަށް އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، އެ ފަރާތަކަށް އެ ބިމެއް ސަބްލީސް ކުރަންވާނީ ސަބްލީސް އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުންނެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގައި މަދުވެގެން ހިމަނަންވާނެ ކަންކަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) ސަބްލީސް ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ބިމުގެ މައްޗަށް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ ރަހުނެއް އޮތްނަމަ، އެ ރަހުން ދޫކޮށްނުލައި، ނުވަތަ އެ ރަހުން ވިއްކާ އަގުން ހަވާލުނުކޮށް، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައިވާ ބިމެއް ސަބްލީސްނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހު، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައިވާ ބިމެއް ސަބްލީސް ކުރުމުގެ ފަރާތަކަށް، އެ ބިމެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ފަރާތަކަށް ސަބްލީސް ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ސަބްލީސްކުރާ ބިމެއްގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި، އެ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ މާސްޓަރ ޕްލޭނާއި

ތަރައްޤީކުރުމުގެ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންކަން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ސަބްލީސް ކުރުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަމާއި ކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައިވާ ބިން ބައިކޮށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދައާއެކު މި ޤާނޫނުގެ 89 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ އަދި މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިތުރު ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ބިމުގެ ޕްރޮޕަރޓީ ރައިޓްސް ވިއްކިދާނެއެވެ.

89. ޒޯނުގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީތައް ވިއްކުން

(ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ތަރައްޤީކުރެވޭ ނުވަތަ ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން 99 (ނުވަދިހަ ނުވައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ވިއްކިދާނެއެވެ. އަދި، ވިއްކާނީ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ސަރުކާރަށް އެންމެ ރީ-ގްރަންޓް މޮޑެލްގެ ދަށުންނެވެ.

(ށ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަތުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުތުތަކާ ފުރިހަމަވާ ފަރާތްތަކަށެވެ.

(ނ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް [illegible] މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި [illegible] ޕްރޮޕަރޓީ [illegible]، [illegible]

ފަރާތަކަށް ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކަންވާނީ މި ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުންނެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފީސް ރަޖިސްޓްރޭޝަން ފީ ދެއްކުމުންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއެކު، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ މައްޗަށް، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކާ ފަރާތަކަށް ލިބިފައިވާ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް އޮތޯރިޓީއަށް ދޫކޮށްލެވިއްޖެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުން ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށްފަހު، ގަންނަ ފަރާތަށް ޕްރޮޕަރޓީން 99 (ނުވަދިހަ ނުވައެއް) އަހަރުގެ އާ ލީސްހޯލްޑެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ކ) ލީސްހޯލްޑް ރަޖިސްޓަރީއެއްގެ މައްޗަށް އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރަހުނެއް އޮތްނަމަ، އެ ރަހުން ދޫކޮށްލުމައި، ނުވަތަ އެ ރަހުން، ޕްރޮޕަރޓީ ވިއްކާ އަގުން ހަވާލުކޮށްގެން، އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ނުވިއްކާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ތަރައްޤީކުރެވޭ ނުވަތަ ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ގަނެފައިވާ ފަރާތަކަށް، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއް މި މާއްދާއާ އެއްގޮތް ގޮތުގެމަތިން އެހެން ފަރާތަކަށް ވިއްކުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ވ) މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އިންޓެގްރޭޓެޑް ޒޯންގައި ތަރައްޤީކުރަމުންދާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް ފުރިހަމަކުރުމުން، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ކަމާބެހޭ ރަޖިސްޓަރީ، ގަތްފަރާތަށް އޮތޯރިޓީން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

(ދ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގަތުމަކުން، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ގަންނަ ފަރާތަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތަކަށްވުމުގެ އެއްވެސް ހައްޤެއް ލިބިގެން ނުވެއެވެ.

އުމްރާނީ ވަސީލަތްތައް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޒިންމާ

90. (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް މުދަލެއްގެ ފްރީހޯލްޑް ރައިޓްސް ވިއްކުމުގެ ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ ކުރިން، އެ ޒޯން ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ތަރައްޤީކޮށް މީހުން ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާ މުނިސިޕަލް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތުގެ ވަސީލަތްތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ފޯރުކޮށްދީ ފުރިހަމަކުރުމަކީ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ޒިންމާއެކެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ އުމްރާނީ ވަސީލަތްތައް ޤާއިމުކުރުމުގެ ޒިންމާތަކުގެ ތެރޭގައި، އެންމެ ކުޑަމިނުން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ.

(1) ޓަރޝަރީ ފެންވަރުގެ ހިދުމަތްދޭ ހޮސްޕިޓަލް؛

(2) ޒޯންގައި ހިދުމަތް ލިބިގަތުމަށް ފަރާތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް މިސްކިތްތައް؛

(3) ޝޮޕިންގ ސެންޓަރުތަކާއި ރިޓެއިލް ފިހާރަތަކާއި ކެފޭ ރެސްޓޯރަންޓްތައް؛

(4) މުނިފޫހިފިލުވުމުގެ ވަސީލަތްތަކާއި، ޕާކުތަކާއި، ހުސް ޖާގަތަކާއި އެހެނިހެން އާންމު ވަސީލަތްތައް؛

(5) މަގުތަކާއި، ފަސޭހަކަމާއެކު ހިނގާބިނގާވެ އުޅޭނެ ގޮތްތަކާއި ޒޯނު ތެރޭގެ އާންމު ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމާއި، އެ ޒޯނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެހެން ސަރަހައްދުތަކާ ގުޅުވައިދޭ ކަނޑުގެ ނުވަތަ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމު ގާއިމުކުރުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އުމްރާނީ ވަސީލަތްތައް ގާއިމު ކުރަންޖެހޭ އާންމު ދަށް މިންގަނޑުތަކާއި، އެ ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރުމަށް ދެވޭނެ ޓައިމްލައިން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް މި ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްނުދެވިއްޖެނަމަ، އެ ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްނުދެވެންދެން، ޕްރޮޕަޓީއެއް ވިއްކުމަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ހުއްދަ ލިބޭނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން އޮތޯރިޓީގެ ހުއްދަހޯދައިގެންނެވެ.

މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑެކްލަރޭޝަން

91. (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މުދަލެއް ވިއްކުމުގެ ކުރިން، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގެ މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑެކްލަރޭޝަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ޑޮކްޔުމެންޓް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ އެކުލަވާލައި މިނިސްޓްރީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ޑޮކްޔުމެންޓް އެ ޑެކްލަރޭޝަން މިނިސްޓްރީން ފާސްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑެކްލަރޭޝަނަކީ އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި މަސްރޫފުތަކާއި އާންމު ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި ހިންގުމާބެހޭ [illegible] އުސޫލުތަކުގެ އިތުރުން، އާންމުކޮށް ބޭނުންކުރާ ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި، ޒޯނުގައި ގާއިމުކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫއުތައް އިމާރާތްކުރުމާއި ޑިޒައިންކުރުމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި، ގުޅުވައި ކަންކަމަށް

ސާފުތާހިރުކަން ގެންގުޅުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އަދި އެ ޒޯންގައި ދިރިއުޅޭ އަދި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ޢަމަލުތަކާއި ހަރަކާތްތަކާއި ބައްޓަންކުރަންވާނެ ގޮތް ބަޔާންކޮށްދޭ ޤަވާޢިދުތަކެވެ. މީގެ ތެރޭގައި މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީގެ ރޫލްސް ހިމެނޭނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން އޮތޯރިޓީން މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑެކްލަރޭޝަން ފާސްކުރުމާއިއެކު، އެ ޑެކްލަރޭޝަން އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގައިވާ [illegible] ފަރާތްތަކާއި އެ ޒޯންގައި އެއްވެސް ހައިސިއްޔަތަކުން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާއި އެ ޒޯންގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކާއި އެ ޒޯންގައި މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ހިނގާނެއެވެ. އަދި، އެ ޑެކްލަރޭޝަންގައިވާ ކަންކަމަށް ޢަމަލުކުރުން އެ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑެކްލަރޭޝަން ފާސްކުރުމަށްފަހު، އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގައިވާ [illegible] ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ހައްޤުތަކަށް އެއްވެސް އަސަރުކުރާފަދަ އެއްވެސް ބަދަލެއް މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑެކްލަރޭޝަނަށް ގެނެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހަދާ ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.

92. (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯންގައި ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތައް ނުވަތަ އިމާރާތުގައިވާ ވަކިވަކި ޕްރޮޕަރޓީތައް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ އާންމުކޮށް ވިއްކުމުގެ ބަދަލުގައި އަމިއްލަ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް [illegible]، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ [illegible] މިނިސްޓްރީގެ ހުއްދަ ހޯދަންވާނެއެވެ.

އާންމުކޮށް ވިއްކާފައިނުވާ
ޕްރޮޕަރޓީތައް މާސްޓަރ
ޑިވެލޮޕަރ ބޭނުންކުރުން

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުގެ ބޭނުމަށް ކަނޑައެޅޭ ސަރަހައްދުތަކުގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގައިގެން ތަރައްޤީކުރާ ޕްރޮޕަރޓީތައް ކުއްޔަށް ދީގެން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބޭ އާމްދަނީން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަނޑައެޅޭ ފީއެއް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކަންވާނެއެވެ.

93. ޒޯނުގައިވާ ޕްރޮޕަރޓީ ވިއްކުން މަނާ ފަރާތްތަކާއި، ގަންނަ ފަރާތް ކަށަވަރުކުރުން

(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ކަމާބެހޭ އެހެން ޤާނޫނުއެއްގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އައުމުގެ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރުމުގެ ހުއްދަ ދެވެންނެތް ގައުމުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ފަރާތްތަކަށް، އެ ގައުމެއްގެ ރައްޔިތަކަށް، ނުވަތަ އެ ގައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ކޮންޓްރޯލް އޮންނަ ކުންފުނި ޝަރިކަތަކަށް، ނުވަތަ އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ފައިދާއަށް، ޒޯނުގައިވާ މުދަލުގެ ލީސްހޯލްޑް [illegible] ނުދެވޭނެއެވެ. އަދި، ޒޯނެއްގައިވާ ބިމެއް ސަބްލީސް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، އިޒްރާއީލު ރައްޔިތުންނަށް، ނުވަތަ އިޒްރާއީލު ރައްޔިތުންގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ހިއްސާއެއް ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް އޮންނަ ކުންފުނި ޝަރިކަތަކަށް، ނުވަތަ އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ފައިދާއަށް، ޒޯނުގައިވާ މުދަލުގެ ލީސްހޯލްޑް [illegible] ނުދެވޭނެއެވެ. އަދި، ޒޯނެއްގައިވާ ބިމެއް ސަބްލީސް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާއާ ހިލާފަށް ހިންގާ މުޢާމަލާތްތަކަކީ ބާޠިލު މުޢާމަލާތްތަކެވެ.

(ބ) ޒޯނުގައިވާ މުދަލެއް ވިއްކުމުގެ އެއްބަސްވުމެއް އަދި ޒޯނުގައިވާ ބިމެއް ސަބްލީސް ކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމެއް ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ ކުރިން، ގަންނަ ފަރާތް ނުވަތަ ސަބްލީސްކުރާ ފަރާތް ނިސްބަތްވާ ގައުމު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަދި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީއަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރާއި، ޑިވެލޮޕަރުންނާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި، ގަންނަ ފަރާތްތަކުންނާއި، ކަމާބެހޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މަޢުލޫމާތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޖުރާއަތުތަކާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ބިން އަދި ޕްރޮޕަރޓީގެ ކޯޓާ **94.** (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައިވާ ބިންތައް ވަކި އެއް ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްވާ ރައްޔިތުންނަށް އަދި/ނުވަތަ އެ ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ކޮންޓްރޯލް އޮންނަ ކުންފުނީ [illegible] މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރަޖިސްޓްރީކުރެވޭނީ ޖުމްލަ ބިންތަކުގެ ނިސްބަތުން 25% (ފަންސަވީސް އިންސައްތަ) އަށްވުރެ އިތުރުނުވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައި [illegible] [illegible] ވިއްކެވޭނީ، ވަކި އެއް ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްވާ ރައްޔިތުންނަށް އަދި/ނުވަތަ އެ ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތުންގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ކޮންޓްރޯލް އޮންނަ ކުންފުނީ [illegible] ޖުމްލަ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ނިސްބަތުން 25% (ފަންސަވީސް އިންސައްތަ) އަށްވުރެ އިތުރުނުވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ 25% (ފަންސަވީސް އިންސައްތަ) ގެ ކޯޓާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަކަށް ނުހިނގާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބިންތަކުގެ ކުއްޔާ ކަނޑައަޅަންވާނީ، މުޅި ޖޯނުގައިވާ ބިންތަކުގެ ނިސްބަތުންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޕްރޮޕަރޓީތަކަށް ކުއްޔާ ކަނޑައަޅަންވާނީ، އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށެވެ.

(1) މުޅި ޖޯނުގައި ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ހުއްދަ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ނިސްބަތުން؛ އަދި/ނުވަތަ

(2) ޖޯނުގައި ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ވަކިވަކި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ނިސްބަތުން.

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް ނިސްބަތްވާ ޤައުމެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވޭނީ، އެ ޝަޚްޞެއްގެ ހިއްސާގެ ނުވަތަ ވޯޓުދިނުމުގެ ޙައްޤުގެ 50% (ފަންސާސް އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ބޮޑު ބައެއް ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް މިލްކުކުރާ ފަރާތަކަށެވެ. ނުވަތަ ހިއްސާގެ ނުވަތަ ވޯޓުދިނުމުގެ ޙައްޤުގެ ނިސްބަތް އެހެން ގޮތަކަށް އޮތް ނަމަވެސް، ހިއްސާގެ ގިނަބައި ދަރީޙާއިން އެ ޝަޚްޞެއްގެ މައްޗަށް ކޮންޓްރޯލް ހިންގާ ނުވަތަ ހިންގުމުގެ ޤާބިލުކަން ލިބިގެންވާ ފަރާތްތަކުގެ ޤައުމަކަށެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، 2 (ދޭއް) ޤައުމެއްގެ ސިޓިޒަންޝިޕް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ޤައުމުތަކުގެ ސިޓިޒަންޝިޕް އޮތް ފަރާތެއް، އެ ފަރާތަކީ ސިޓިޒަންޝިޕް ލިބިފައިވާ ކޮންމެ ޤައުމެއްގެ ރައްޔިތަކަށްވެސް ހިމެނޭނެއެވެ.

(އ) މި ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ބިމުގެ ސަބްލީސް [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ނުވަތަ އޮނަރޝިޕް

އެއްވެސް އެފަދަ އިންތިޚާބެއްގެ ތެރެއިން އެހެން ފަރާތްތަކެއްގެ ފައިދާއަށް މުދަލެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ގަތުމަށް ނުވަތަ ބިމެއް ސަބްލީސް ކުރުމަށް ވަކި ފަރާތަކުން ނުވަތަ ޝަޚްޞަކުން ކަމުގައިވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެކަން އޮތޯރިޓީއަށް ހާމަކުރަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި އެ ޓްރާންސެކްޝަން، ނޯޓަރައިޒް ނުވަތަ އެޓެސްޓް އިންތިޚާބުކަން ނިސްބަތްކުރެވޭނީ، އެއިން ސާފު ނުވަތަ ނޯޓިފިކޭޝަން ވަނަވަރު ނުވަތަ ފައިދާ ލިބޭ ފަރާތެއްގެ ނަމުގައެވެ.

(ވ) ކުރުމާގެ ސަބްލީސް ބިމެއް ޒޯނުގައިވާ އެސްޓޭޓް ރިއަލް އިންވެސްޓްމަންޓް އެއްބަސްވުމުގެ ނުވަތަ މުދަލެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ވިއްކުމުގެ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމުގައި އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ ކުރިން، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ގަންނަ ފަރާތް ނުވަތަ ސަބްލީސް ކުރާ ފަރާތް ނިސްބަތްވާ ފަރުދުން އެކަށައަޅާފައިވާ ކޮޓާ ހަމަވެފައިނުވާކަން އޮތޯރިޓީން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(މ) މި ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ބިމެއް ސަބްލީސްކޮށްފައިވާ ނުވަތަ މުދަލެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރައިޓްސް ގަނެފައިވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ކޮންޓްރޯލް، އެ ޝަޚްޞު ނިސްބަތްވާ ފަރުދުން މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބަދަލުވާނަމަ ކޮޓާ ހަމަވެފައިވާ ފަރުދުކަން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ޝަޚްޞަކަށް މުދަލެއްގެ ވަސީލަތަކަށް ލިބިފައިވާ ހައްޤު އުވިގެން ބާޠިލުވިކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ފ) މި މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ހިންގާ މުޢާމަލާތްތަކަކީ ބާޠިލު މުޢާމަލާތްތަކެކެވެ.

(ދ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީއަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރާއި، ޑިވެލޮޕަރުންނާއި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި ގަންނަ ފަރާތްތަކުންނާއި ކަމާބެހޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ

މައުލޫމާތުތަކާއި، އެކަމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެކި ފަރާތްތަކުން ފޯރުކޮށްދޭ މައުލޫމާތު ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އަވަސްޖެހޭ ޚިދުމަތުތަކާއި އެކަމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ކޯޓު ކަނޑައެޅުމާއި ތަންފީޒުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކެއް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ދޮގު މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން

.95 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާއާއި 94 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޮގު މައުލޫމާތެއް ނުވަތަ ސައްހަނޫން ލިޔުމެއް، ގަސްދަ ފަރާތުން އެނގިހުރެ ހުށަހަޅައިފިނަމަ، ނުވަތަ މުހިންމު މައުލޫމާތެއް އެނގިހުރެ ފޮރުވައިފިނަމަ، ނުވަތަ މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އެހެން ފަރާތެއްގެ ފައިދާއަށް މުދަލެއް ސަބްލީސްކޮށްފައިވާކަން ނުވަތަ ގަނެފައިވާކަން ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ފަރާތަކަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށްފަހު، އެ މުދަލެއްގެ ލީސްހޯލްޑް ރަޖިސްޓްރީ ބާޠިލުކޮށް، އެ މުދަލެއްގެ މައްޗަށް އެ ފަރާތަށް ލިބިފައިވާ އެންމެހައި ހައްޤުތައް ދައުލަތަށް ބަދަލުކުރުމުގެ އޯޑަރެއް ނެރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޯޑަރެއް ނިންމާ ނިންމުމަކާ ހިތަހަމަނުޖެހޭނަމަ، އެ ފަރާތަކުން އެ ނިންމުން އަންގާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

ސަރަހައްދު ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމާއި ދައުލަތުގެ އިދާރާތައް [illegible]

.96 (ހ) [illegible] ސަރަހައްދުގައި [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި ޚިލާފުނުވާގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދު ހިމާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) [illegible] ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ހިދުމަތް [illegible]

ވަސީލަތްތަށް އެ ޒޯނެއްގެ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ފާއިދާކުރަންޖެހޭނެއެވެ.

97. ދިވެހި ވިޔަފާރިތަކާއި ދިވެހިންނަށް އިސްކަންދިނުން

(ހ) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ، ޒޯން ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި، ދިވެހި ވިޔަފާރިތަކާއި ކޮންޓްރެކްޓަރުން އަދި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރާއި ޒޯނުގައި މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓްރީވާ އެހެނިހެން ޑިވެލޮޕަރުން، ޒޯނުގައި އެ ފަރާތްތަކުން ހިންގާ ވިޔަފާރިތަކުގައި މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރައްޔިތުން ވަޒީފާގައި ބަހައްޓުމަށް އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.

98. ޤާނޫނުތައް ނެގެހެއްޓުމާއި، ސިޔާދަތީ ބާރު ހިނގުން

(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުން މަނާކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ކަމެއް ޒޯނުގައި މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރު ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދީގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާދަތަށް ނުވަތަ އިސްތިޤުލާލަށް ގެއްލުންވާފަދަ ޢަމަލެއް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރު ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދީގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

(ނ) ދައުލަތުގެ ދުސްތޫރީ ޤާނޫނީ ޒިންމާ އަދާކުރަން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރު ހުރަސްއަޅައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދީގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

(ރ) އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިގެން މަނާކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ޖުވާކުޅުން ފަދަ ކަންކަމަށް މަގުފަހިވާ ފަދަ ވިޔަފާރިއެއް ނުވަތަ ޚިދުމަތެއް، ޒޯނުގައި އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ފާއިދާކޮށްގެން ނުވަތަ ހިންގައިގެން

ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދީގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

(ބ) މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރު ޒޯން ބަލަހައްޓައި މެނޭޖްކުރާއިރު، ޒޯނުގައި ހިދުމަތް ހޯދާ ފަރާތްތަކުން، އިސްތިސްނާދިން ފިޔަވައި އެހެން ހިދުމަތްތަކުގެ ސަރވިސްޗާޖުތައް ޗާޖުކުރުމާއި އިވެންޓްތައް ބޭއްވުމާއި، އެހެން ހިދުމަތްތަކަށް އަގުކަނޑައަޅާ ކަންކަން ހެދުން ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީގެން ނުވާނެއެވެ.

ތިންވަނަ ބައި – އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯން އަދި ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުތައް ބެލެހެއްޓުމާ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޚާއްޞަ އުސޫލުތައް

ޒޯން އަދި ޒޯނުގައި
ތަރައްޤީކުރާ އެއްމެދު
އިމާރާތްތަކުގެ ތަރައްޤީކުރުން

99. އެހެން ގާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވިނަމަވެސް، މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް އަދި ޒޯނެއްގައި ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުތައް ބެލެހެއްޓުމާ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މައްސަލަ ހިނގާނީ މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކަށެވެ.

އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް
އެސްޓޭޓް ޒޯން ބެލެހެއްޓުމާއި
ތަރައްޤީކުރުން

100. (ހ) އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައި ހިމެނޭ އާންމު ސަރަހައްދުތަކުގައި ވަސީލަތްތައް ބަލަހައްޓައި މެނޭޖްކުރާނީ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އާންމު ސަރަހައްދުތަކާއި ވަސީލަތްތައް ކަމުގައި ބުނެފައި އެވަނީ، އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގެ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ކުއްޔަށްދޫކޮށްފައިވާ އަދި މާސްޓަރ ޕްލޭނުގައި އާންމު ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަރަހައްދުތަކާއި ތަނުތަކެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ޕާކްތަކާއި، ބީޗްތަކާއި، ފައުންޓެންތަކާއި، މަގުތަކާއި، ދުވާރުތަކާއި، ފިނިގަނޑުތަކާއި، ޕްލޭގްރައުންޑްތަކާއި، ޖިމްތަކާއި، ކުޅިވަރު ކުޅޭ ސަރަހައްދުތަކާއި، އާންމު ސަރަހައްދުތަކާއި، އާންމުކޮށް ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ

ޕާކިންގެ ސަރަހައްދުތަކާއި، ބީޗުތަކާއި އަދި އެހެނިހެން އާންމު ސަރަހައްދުތަކުގައިވާ ވަސީލަތްތައް ހިމެނެއެވެ.

ޔޫސޭޖް ޗާޖް **101.** (ހ) އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައިވާ އާންމު ސަރަހައްދުތަކުގައިވާ ވަސީލަތްތައް ބެލެހެއްޓުމާއި، ހިންގުމާއި، މަރާމާތުކުރުމާއި ކޮސްޓުތަކުގެ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަކަށް ޒޯނުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އަދި ހަރަކާތްތެރިވާ ޕްރޮޕަޓީތަކުގެ ޑިވެލޮޕަރުންގެ ތެރެއިން ނުވަތަ ޒޯނުގައިވާ ބިންތަކުގެ ލީސްހޯލްޑަރުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން ލިބިފައިވާ ޑިވެލޮޕަރުންގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ޔޫސޭޖް ޗާޖެއް ނެގުމުގެ ހައްގު ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ޒޯނުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އަދި ހަރަކާތްތެރިވާ ޕްރޮޕަޓީތަކުގެ ޑިވެލޮޕަރުންނާއި ޒޯނުގައިވާ ބިންތަކުގެ ލީސްހޯލްޑަރުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން ލިބިފައިވާ ޑިވެލޮޕަރުން މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ކަނޑައަޅަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު އެކުލަވާލަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 91 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މާސްޓަރ ޕްލޭނާއި ޑިކްލަރޭޝަނާ ފެތޭ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

ޔޫސޭޖް ޗާޖަށް ހުއްދަ ދިނުން **102.** (ހ) އާންމު ސަރަހައްދުތަކުގައިވާ ވަސީލަތްތައް ބެލެހެއްޓުމާއި، ހިންގުމާއި، މަރާމާތުކުރުމާއި ކޮސްޓުތަކުގެ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮޕަރޭޝަން ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނަގަން ހުށަހަޅާ ބަޖެޓް އޮޕަރޭޝަން ހުށަހަޅައި، އެ ބަޖެޓް އޮޕަރޭޝަން

ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން ޔޫސޭޖް ޗާޖެއް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ނަގައިގެންނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުއްދަ ދޫކުރަންވާނީ، ފާސްކޮށްފައިވާ މާސްޓަރ ކޮމިއުނިޓީ ޑިކްލަރޭޝަނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ ބަޖެޓްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާ އޮޑިޓަރެއް މެދުވެރިކޮށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާނަމަ، އެ ބަޖެޓެއް ފާސްކޮށްދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ރ) ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ ބަޖެޓް އެކުލަވައިލުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި، ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭނެ ކަންކަމާއި މިންގަނޑުތަކާއި އަދި ބަޖެޓާގުޅޭ އެހެނިހެން އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޔޫސޭޖް ޗާޖު ބަދަލުކުރުމާއި ބޭނުންކުރުން

103. (ހ) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ނަގާ ފައިސާ ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ބޭންކެއްގައި ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ އެކައުންޓެއް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ހުޅުވަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ޔޫސޭޖް ޗާޖުގެ ގޮތުގައި ނަގާ ފައިސާ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކައުންޓަށް ބަދަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) އާންމު ސަރަހައްދުތަކާއި ވަސީލަތްތަކުގެ މަރާމާތުގެ ބޭނުމަށް މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ބޭނުންކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބޭނުންތަކަށް ބަދަލުކުރަންވާނެއެވެ.

ގޮތުގެމަތިން، އެ ތަންތަނުގައި ކުރާ ވިޔަފާރީގެ ފައިދާއިން ވަކި އިންސެންޓިވެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ޓްރަސްޓް ފަންޑް އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) ޓްރަސްޓް ފަންޑް އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރާ ފައިސާ ބޭނުންކުރެވޭނީ ތިރީގައިވާ ކަންކަމަށެވެ.

(1) އާންމު ސަރަޙައްދުތަކުގައިވާ ވަސީލަތްތައް ސާފުކުރުމުގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ފައިސާ ދެއްކުމަށް؛

(2) އާންމު ސަރަޙައްދުތަކުގައިވާ ވަސީލަތްތައް ހިންގުމާއި، ބެލެހެއްޓުމާއި، މަރާމާތުކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކަށް ފައިސާ ދެއްކުމަށް؛

(3) ޓްރަސްޓް ފަންޑުގެ ބަޖެޓް އެކުލަވާލުމާއި ޓްރަސްޓް ފަންޑުގެ އެކައުންޓް އޮޑިޓްކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކަށް ފައިސާ ދެއްކުމަށް؛

(4) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަމަށް.

ޓްރަސްޓް ފަންޑް ހިންގުމުގެ އިންތިޒާމް

104. އޮތޯރިޓީން ޚާއްސަކޮށްފައިވާ ޓްރަސްޓް ފަންޑް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބެލެހެއްޓުމަށް ޕްރޮފެޝަނަލް ފަންޑް މެނޭޖްމަންޓް ކުންފުނިތަކުގެ މަސައްކަތް ހޯދުމަކަށެވެ.

ޓްރަސްޓް ފަންޑް ހެދުން

105. ޓްރަސްޓް ފަންޑުގެ ދައްކަންޖެހޭ ނުދައްކާނަމަ، އެ ފައިސާ ދައްކަންދެން، އިންޓަރެސްޓް ދުވަހަކު އަސާސީ ބޭންކުގައިވާ ޕްރައިމް ރޭޓުގެ ނިސްބަތަށް ބަލައިގެން ޕެނަލްޓީ ދައްކަން ލިބިފައިވާ ފައިސާއަށް އެ ޕްރައިމް ރޭޓުގެ ނިސްބަތަށް ބަލައިގެން މި

ޤާނޫނުގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 89 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ޙުކުމެއްނުކުރެވޭނެއެވެ.

މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ޒޯން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖްކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް

106. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރ ޒޯން ހިންގުމާއި ބެލެހެއްޓުމާގުޅޭ އިތުރު އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީއިން ކަނޑައަޅައިދޭނެއެވެ.

ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖްކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް

107. އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއްގައި ހިންގާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުތަކުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަނާއި އެ ތަންތަނުގައި ހިމެނޭ އާންމު ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖްކުރުމާގުޅޭ ހާއްސަ އުސޫލުތަކާއި، އެ ތަންތަން ބަލަހައްޓައި މެނޭޖްކުރުމަށްޓަކައި ސަރވިސް ޗާޖުނެގުމާއި، ސަރވިސް ޗާޖް ނެގުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޒޯނުގައި ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުގެ ޑިވެލޮޕަރ ރިޒާރވްކޮށްފައިވާ، އެފަދަ މަސްރޫޢެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ތަންތަން ބެލެހެއްޓުމާއި މެނޭޖްކުރުމާގުޅޭ ތަފާތު ހާއްސަ އުސޫލުތަކާއި ސަރވިސްޗާޖް ކަނޑައަޅުމުގެ ބާރު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދެއެވެ.

ޔޫސޭޖް ޗާޖް އަދި ޕްރޮޕަރޓީ ޗާޖްގެ މައްޗަށް ހިނގާ ޓެކްސް

108. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، ޔޫސޭޖް ޗާޖް އަދި ޕްރޮޕަރޓީ ޗާޖްގެ ގޮތުގައި ނަގާ ފީގެ މައްޗަށް، މުދަލާއި ހިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ހިނގާނީ، [illegible] ފާއިދާތަކުގެ މުދަލާއި ހިދުމަތުން ބޭނުން ނަގާ ނޫނެވެ.

އާންމު ހަމަތައް

109. މި ބާބުގައި ކަނޑައަޅައިގެން އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ، މި ބާބުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ ހުރިހާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުތަކާއި، މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރުންނާއި، ޑިވެލޮޕަރުންގެ މައްޗަށް، މި ބާބުގެ ދަށުން ވަކި ހާއްސަ އުސޫލު ހިނގާ ކަންކަމުގައި ފިޔަވައި، މި ޤާނޫނުގެ އެހެން ބާބުތަކުގެ ދަށުން ރިއަލް

އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކާއި، ޑިވެލޮޕަރުންނާއި، ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންނާއި ވެލުއަރުންގެ މައްޗަށް ހިނގާ އުސޫލުތައް ހިމެނެއެވެ.

ނުވަވަނަ ބާބު

ޑިވެލޮޕަރުން

ޑިވެލޮޕަރުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ކުރިން ލައިސަންސް ހޯދުން

110. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރެވޭނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ލައިސަންސް އޮތޯރިޓީން ދޫކޮށްފައިވާ ޑިވެލޮޕަރުންނަށް އެކަންޏެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލައިސަންސަކީ ކޮންމެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކަށް ވަކިން ދޫކުރާ ލައިސަންސެކެވެ. އަދި އެއްވެސް ޑިވެލޮޕަރަކު، އޮތޯރިޓީން އެ މަޝްރޫޢަކަށް ޚާއްޞަކޮށް ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސެއް ހޯދުމަކާ ނުލައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ފަށައިގެން ނުވަތަ އެ މަޝްރޫޢެއް އިޝްތިހާރުކޮށްގެން ނުވަތަ އެ މަޝްރޫޢެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ޕްރޮޕަޓީތައް ވިއްކައިގެން ނުވަތަ ޕްރޮޕަޓީއަކާ ގުޅިގެން ބުކިންގެ ފީއެއް ގަބޫލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ލައިސަންސް ދޫކުރެވޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ޤާނޫނީ ޝަޚްޞުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަޚްޞަކަށެވެ.

(1) ކުންފުންޏެއް؛ ނުވަތަ

(2) ޕާޓްނަރޝިޕެއް.

ލައިސަންސް ހޯދުމަށްއެދި ހުށަހެޅުން

111. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 110 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި

ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާއެކު އަންނަނިވި ލިޔެކިޔުންތަކާއި މަޢުލޫމާތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ކޮންޕެނީއެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ކޮންޕެނީއެއްގެ ހިންގާ ގަވާއިދާއި އަސާސީ ގަވާއިދުގެ ކޮޕީ؛

(2) ޕާޓްނަރޝިޕެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ޕާޓްނަރޝިޕްގެ އެއްބަސްވުމުގެ ކޮޕީ؛

(3) ތަރައްޤީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ބާވަތަށް ބަލައި، ނެޓް އެސެޓް ވެލިއު، ޑެޓް-އިކުއިޓީ ރޭޝިއޯ، ނުވަތަ ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލް ފަންޑިންގ ހުރި އޮތޯރިޓީން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑެއް ފެތޭ ގޮތުގެމަތިންކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ؛

(4) މަޝްރޫޢަށް ފައިސާ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުތައް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ހުށަހެޅުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ؛

(5) މާލީ ޤާބިލުކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް އޮތޯރިޓީން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ؛

(6) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ފޯމެޓަކަށް ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ އޮޑިޓަރު ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އޮޑިޓުކުރެވިފައިވާ މާލީ ބަޔާންތަކުގެ ކޮޕީ؛ އަދި

(7) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ލިޔެކިޔުންތަކާއި މަޢުލޫމާތު.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން، އެ ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހު، ލައިސަންސް ހޯދުމަށް ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އޮތޯރިޓީން އެކަން ލިޔުމުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(1) އެއްވެސް ޝަރުޠަކާ ނުލައި، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީއަށް ފެންނަ ޝަރުޠުތަކާއެކު ލައިސަންސް ދޫކުރުން؛ ނުވަތަ

(2) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތައް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަނުވާ ހާލަތުގައި، ހުށަހެޅުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އިސްލާހުކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތެއް ދިނުން؛ ނުވަތަ

(3) ލައިސަންސް ދޫކުރުމަށް އިންކާރުކުރުން.

(ނ) އޮތޯރިޓީން ޑިވެލޮޕަރަކަށް ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގެ ޝަރުޠެއްގެ ގޮތުގައި، އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އަގުގެ ނުވަތަ މިންވަރެއްގެ ބޭންކު ގެރެންޓީއެއް ނުވަތަ ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮޒިޓެއް އޮތޯރިޓީގައި ބަހައްޓަން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ބޭންކު ގެރެންޓީ ނުވަތަ ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮޒިޓްގެ މިންވަރު އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އޮތޯރިޓީން އެ މިންވަރު ކަނޑައަޅަންވާނީ، ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގައި ހިމެނޭ

ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ އަދަދާއި، މަޝްރޫޢުގެ ބާވަތާއި ބޮޑުމިނަން ރިޢާޔަތްކޮށްގެންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) އިން މި ޤާނޫނުގެ އަށްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕަރަށް އިސްތިސްނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ގޮތުން ދޫކުރެވޭ ލައިސަންސްގައިވާ ޝަރުތުތަކަށް ބަދަލުގެނައުމުގެ، ނުވަތަ އެ ޝަރުތުތައް ނުވަތަ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުތެއް އުނިކުރުމުގެ ނުވަތަ އާ ޝަރުތެއް ނުވަތަ ޝަރުތުތަކެއް އިތުރުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮންމެ ވަގުތެއްގައިވެސް އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަސް، އޮތޯރިޓީން އެފަދަ ފިޔަވަޅެއް އަޅަންވާނީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(1) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ފިޔަވަޅެއް އަޅަން ބޭނުންވާކަމުގެ ނޯޓިސް ޑިވެލޮޕަރަށް އިސްވެ ފޯރުކޮށް، ލައިސަންސަށް އެފަދަ އިސްލާހެއް ގެންނަން ނުޖެހޭ ސަބަބުތައް ނުވަތަ ތަފްސީލު ލިޔުމުން ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު ޑިވެލޮޕަރަށް ދީފައިވުން؛

(2) ލައިސަންސްގެ ޝަރުތުތަކަށް ގެންނަ އެއްވެސް ބަދަލަކީ، ނުވަތަ އިތުރުކުރެވޭ އެއްވެސް ޝަރުތަކީ، [illegible] ހިނގާ ކަމެއް ކަމުގައި ނުވުން.

(ބ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ހިންގައި ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމުގެ އިޖުރާއަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ލައިސަންސް ދޫކޮށްގެން ނުވާނެ ބައެއް ހާލަތްތައް

112. އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުންކުރެ ހާލަތެއްގައިވާ ފަރާތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ 111 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ލައިސަންސް ދޫކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ހ) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް، އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އަގެއް ނުވަތަ މިންވަރެއްގެ ބޭންކު ގެރެންޓީއެއް ނުވަތަ ސެކިއުރިޓީ ޑިޕޮޒިޓެއް އޮތޯރިޓީގައި ބަހައްޓާފައި ނެތުން؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގެ ދަށުން، އެންމު ދަށްކޮށް ރައުސްމާލާއި، ދަރަނި އަދާކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑަށް ޑިވެލޮޕަރުގެ މާލީ ޤާބިލުކަން ނުހުރުން؛

(ނ) ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ތާރީޚުގެ ކުރިން ވޭތުވެދިޔަ 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ޑިވެލޮޕަރުގެ މަސްއޫލު މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނުވަތަ އެހެން ޤައުމެއްގައި؛

(1) މަކަރާއި ހީލަތް ނުވަތަ ޚިޔާނާތުގެ ޢަމަލެއް ސާބިތުވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(2) މަކަރާއި ހީލަތް ނުވަތަ ޚިޔާނާތުގެ ޢަމަލަކާ ގުޅިގެން ޖަލު ހުކުމެއް ތަންފީޒުކުރެވިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން.

(ރ) ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ޑިވެލޮޕަރުގެ މަސްއޫލު މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކީ މަނީ ލޯންޑަރިން ނުވަތަ ޓެރަރިޒަމް ފައިނޭންސިންގުގެ ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

(ބ) ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ޑިވެލޮޕަރަކީ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުންކުރެ ބާވަތެއްގައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

(1) މަނީ ލޯންޑަރިންގ ނުވަތަ ޓެރަރިޒަމަށް ފައިނޭންސްކުރުމުގެ ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(2) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކޮންފްލިކްޓެއްގެ ނުވަތަ އިންޓަރެސްޓެއްގެ މަސްއޫލު މަގާމެއް ފުރަމުންދާ ފަރާތެއް، ހިމެނޭ ޝަޚްސެއް ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(3) އެ ޑިވެލޮޕަރުގެ ޑިރެކްޓަރު ހިއްސާދާރަކީ، މި މާއްދާގެ (ށ) ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

މައުލޫމާތަށް އަންނަ ބަދަލު އެންގުން

113. އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ބަދަލުވެއްޖެނަމަ، ލައިސަންސްދާރު، އަދި ވީއެންމެ އަވަހަކަށް ޑިވެލޮޕަރު އެ ކަމެއް އޮތޯރިޓީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ހ) ޑިވެލޮޕަރުގެ ނަން ނުވަތަ އެޑްރެސް ނުވަތަ ކުރަމުންދާ ވިޔަފާރީގެ ބާވަތާއި ޒާތަށް ބަދަލެއް އައުން؛

(ށ) ޑިވެލޮޕަރުގެ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނުގައި، ކޮމްޕެނީގެ އަސާސީ ގަވާއިދުން ނުވަތަ ހިންގާ ގަވާއިދުން ބަދަލެއް އައުން؛

(ނ) ޑިވެލޮޕަރުގެ ޑިރެކްޓަރުންނަށް، ޑިރެކްޓަރު އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލެއް އައުން؛

(ރ) ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސްރޫޢުގެ މައުލޫމާތަށް ބަދަލެއް އައުން؛

(ބ) ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއް ފުރިހަމަކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭފަދަ އެއްވެސް އަސާސީ ބަދަލެއް ޑިވެލޮޕަރުގެ މާލީ ހާލަތަށް އައުން؛

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

ޑިވެލޮޕަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް

114. ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއްގެ ޑިވެލޮޕަރާ އަންނަނިވި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް މަތިކުރެވިގެންވެއެވެ.

(ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއްގެ ދަށުން އިމާރާތްތައް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބޭނުމާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެމަތިން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރުން؛

(ށ) މަޝްރޫޢު ނިންމިކަމުގެ ސެޓްފިކެޓް ނުވަތަ އޮކިއުޕެންސީ ސެޓްފިކެޓް އޮތޯރިޓީން ހޯދުމަށްފަހު، ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިބެން ޖެހޭ ހަމަޖެއްސުން؛

(ނ) މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރަނީ ލީސްހޯލްޑް ބިމެއްގައިނަމަ، ލީސްހޯލްޑް ބިމާ ގުޅިގެން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކާފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުމާއި، މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނަށް ފީސް ސެޓްފިކެޓް ލިބޭނެ ގޮތް ހެދުން؛

(ރ) މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތުގެ މެއިންޓެނަންސްގެ ކަންކަމާ މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުން ހަވާލުވަންދެން އެކަށީގެންވާ ފީއެއް ނަގައިގެން ތަނުގެ މެއިންޓެނަންސްގެ މަސައްކަތްކުރުން؛

(ބ) މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ޕްރޮޕަރޓީގެ މަސައްކަތް ނިމުމުން، ޕްރޮޕަރޓީ ގަތް ކޮންމެ ފަރާތެއްގެ ނަމުގައި ޕްރޮޕަރޓީގެ ރަޖިސްޓްރީ ދޫކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅުން؛

(ޅ) ޕްރޮޕަރޓީތައް ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ކިބައިން ނެގޭ މެއިންޓެނަންސް ފީއާއި، އެހެނިހެން އާންމު ޚިދުމަތްތަކާއި ދެވިގެން ނުވާ ފައިސާ، މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ އިމާރާތުގެ ހިންގުން ބަލަހައްޓާދިނުން، ބެލެހެއްޓުން؛ އަދި

(ކ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

ޕްރޮފެޝަނަލުން ކުރުން
މަނާކަންކަން

115. ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްވޫރާއާ ހިންގުމުގެ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ޕްރޮފެޝަނަލް އަންނަނިވި އަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން އަމަލެއް ކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

(ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހިނގާ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއްގައި ނުވަތަ ހަމަކުރަން ލާޒިމުވާ މައުލޫމާތު ހަމަކުރުމުގައި، ދޮގު މައުލޫމާތު ނުވަތަ ބަޔާނެއް ފުރިހަމަނޫން މައުލޫމާތު ދިނުން ނުވަތަ އޮޅުވާލުން ނުވަތަ މަކަރާއި ހީލަތް ހެދުން؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ނުވަތަ އެއްވެސް ކަމާބެހޭ ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުށަހަޅަން ޖެހޭ ލިޔުންތައް، ނުވަތަ ކިޔައިދީފައި ސޮއިކުރާ އިމާރާތްތަކުގެ ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ އެއްވެސް ބަރާބަރެއް ހިންގުން؛

(ނ) އަންނަނިވި ކަންކަން ހިފެހެއްޓުމުން، އޮޑިޓަރުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި، މިންގަނޑުތަކާއި، އޮޑިޓަރުގެ އެންމެހާ ހިފާނެ އަމަލުކުރުން؛

(1) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްވޫރާ ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތާ ޚިލާފުވުން؛

(2) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއާގުޅޭ ފައިސާ ނުކުމާއި، ބެހެއްޓުމާ ގުޅޭގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ހިލާފުވުން؛

(3) އޮޑިޓަރުން ވަކި ގޮތަކަށް އަމަލުކުރުމަށް އަންގާ އެންގުމަކަށް ނުވަތަ ދޭ އިރުޝާދަކަށް ތަބާނުވުން؛

(4) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން އަމަލުކުރުމަށް އޮޑިޓަރުން ލާޒިމުކުރާ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ ހިލާފުވުން.

(ރ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއާ ގުޅިގެން ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތުން ދައްކާ ފައިސާ އެ މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރުން ފިޔަވައި އެހެން ބޭނުމަކަށް ބޭނުންކުރުން؛

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނުވަތަ މަނީ ލޯންޑަރިންގ އަދި ޓެރަރިޒަމަށް ފައިނޭންސްކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކަސްޓަމަރ ޑިއު ޑިލިޖެންސް ފުރިހަމަނުކުރުން ނުވަތަ އޭ.އެމް.އެލް/ސީ.އެފް.ޓީ ރިކޯޑުތައް ނުބެލެހެއްޓުން، ނުވަތަ ސަސްޕިޝަސް ޓްރާންޒެކްޝަން ފައިނޭންޝަލް އިންޓެލިޖެންސް ޔުނިޓަށް ރިޕޯޓުނުކުރުން؛ އަދި

(ޅ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މުޢާމަލާތެއްގައި ކުށެއްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ހިމެނޭކަން ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތަކީ ޓެރަރިޒަމަށް ފައިސާ ހަރަދުކުރުމާ ގުޅިފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަން އެނގިހުރެ، ނުވަތަ އެގޮތަށް ޝައްކުކުރެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރެމެ، އެ މުޢާމަލާތެއް ކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން ނުވަތަ އެހީތެރިވެދިނުން ނުވަތަ ބައިވުން؛

(ކ) ޤާނޫނާ ހިލާފު ނުވަތަ ހުއްދަނެތް ވިޔަފާރީގެ އަމަލުތަކެއްގައި ބައިވެރިވުން، ނުވަތަ އެކްސްޕްލޮއިޓްކުރުމުގެ އަމަލެއް ހިންގުމާއި، އެނޫންވެސް

ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތަށް ނޭދެވޭ އަސަރެއްކުރާނެ އެއްވެސް ޢަމަލެއް ކުރުން.

ޑިވެލޮޕަރުގެ ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުން

116. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތައް [illegible] އޮތޯރިޓީގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގައި ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން މައްސަލައެއް ބަލައި ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިއްޖެނަމަ، ކަމުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަން ބަލައި، އެ މައްސަލައެއް އިސްލާހުކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ދިނުމަށްފަހު، އެ މައްސަލައެއް ޑިވެލޮޕަރު ހައްލުނުކޮށްފިނަމަ، އެ ޑިވެލޮޕަރުގެ ލައިސަންސް ވަކި މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓިދާނެއެވެ. ނުވަތަ ބާޠިލުކުރެވިދާނެއެވެ.

(1) މި ޤާނޫނު ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރު އަދާކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމުތައް އަދާނުކޮށްފައިވުން؛

(2) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠުތަކާ ޑިވެލޮޕަރު ހިލާފުވުން؛

(3) އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޤާނޫނާ ހިލާފު ޢަމަލެއްގައި ޑިވެލޮޕަރު ބައިވެރިވުން؛

(4) ޑިވެލޮޕަރުގެ މާލީ ހާލަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެންމެ ދަށު މިންގަނޑަށްވުރެ ދަށްވުން؛

(5) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް އަދާކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމުތައް އަދާނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވުން؛

(6) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް އުނިކަން އަންނަ ގޮތަކަށް ވިޔަފާރި ހިންގަމުންދިއުން؛

(7) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި، އަދި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އޮޑިޓްކުރެވިފައިވާ މާލީ ބަޔާންތައް ހުށަހެޅުން؛

(8) މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފިޔަވަޅެއް އެޅުމުގެ ކުރިން، އޮތޯރިޓީން ބަލަމުންދާ މައްސަލައިގައި ޖަވާބުދާރީވުމަށް، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތެއް ޑިވެލޮޕަރަށް ދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، ޑިވެލޮޕަރ ފުރިހަމަކޮށްފައިނުވާ ކަމެއް ނުވަތަ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނުވަތަ ހިންގާފައިވާ ނުރަނގަޅު ޢަމަލެއް ހުއްޓާލައި، އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށްފަހުގައި އޮތޯރިޓީއަށް އެންގުމުން، އޮތޯރިޓީން އެ ކަންކަން އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށްފަހު، އެ ކަމެއް ރަނގަޅުކޮށްފައިވާކަމަށް އޮތޯރިޓީއަށް ފެނިއްޖެނަމަ، ހިފަހައްޓާފައިވާ ނުވަތަ ބާޠިލުކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް އަލުން އިޢާދަކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި އޮތޯރިޓީން ހަދާ އިންސްޕެކްޝަނުގައި، ޑިވެލޮޕަރ ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ރަނގަޅުކޮށްފައިނުވާ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފިނަމަ، ލައިސަންސް ހިފަހައްޓުމަށް ނިންމި ނިންމުން ދަމަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމަށްފަހު، އަންނަނިވި ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) މަޝްރޫޢާގުޅޭ މަޢުލޫމާތަށް ޑިވެލޮޕަރަށް އެކްސެސްވެވޭގޮތް ހެދުމާއި، އޮތޯރިޓީން އާންމުކުރާ ޑިފޯލްޓަރުންގެ ލިސްޓަށް ޑިވެލޮޕަރުގެ ނަން އިތުރުކުރުން؛

(2) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢާ ގުޅުންހުރި ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް ފްރީޒްކުރުމުގެ އަމުރެއް ހޯދުން؛

(3) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ އެސްކްރޯ އެކައުންޓާ ގުޅޭގޮތުން ޑިވެލޮޕަރަށް ލިބިދޭ އެންމެހައި ހައްގުތަކާއި އެކްސެސް ބާޠިލުކުރުން؛

(4) ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ޢާންމު މަސްލަހަތަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީއަށް ފެންނަ އިރުޝާދުތައް ދިނުން.

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް އޮތޯރިޓީން ބާޠިލުކުރާ ހާލަތުގައި، އެ މަޝްރޫޢުގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮޕަރޭޝަން ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އުފެދިފައިވާނަމަ، މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށްގެންދާނެ ގޮތާމެދު އޮތޯރިޓީން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮޕަރޭޝަނާ މަޝްވަރާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ހާލަތެއްގައި، މަޝްރޫޢުގެ ބާކީ ހުރި ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމާބެހޭ ނިންމުން ނިންމަންވާނީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮޕަރޭޝަނާ މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް އޮތޯރިޓީން ބާޠިލުކުރާ ހާލަތުގައި، މަޝްރޫޢުގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮޕަރޭޝަން އުފެދިފައި ނުވާނަމަ، މަޝްރޫޢުގެ ބާކީ ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ފުރިހަމަކުރުން ނިންމުމަށްޓަކައި، ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ ހިއްސާވާ ކުންފުންޏަކާ ހަވާލުކުރުމުގެ ނުވަތަ އެ މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތާ ހަވާލުވުމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި އެއްގޮތްވާ އާ ޑިވެލޮޕަރަކާ މަޝްރޫޢު ހަވާލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއް ތަރައްޤީކުރަނީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެންޑް ސޭލްސް ރައިޓްސް އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރެވިގެންދާ ބިމުގެ ވެރިފަރާތަށް، މަޝްރޫޢުގެ ބާކީ ހުރި މަސައްކަތްތައް ނިންމުމަށްޓަކައި އެހެން ޑިވެލޮޕަރަކު ހޯދުމަށް އެންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން މަޝްރޫޢުގެ ބާކީ ހުރި މަސައްކަތްތައް ނިންމުމަށްޓަކައި އެހެން ފަރާތަކާ ހަވާލުކުރާނަމަ، ޢަމަލުކުރަންވާނެ އިޖުރާއަތުތަކާއި އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ އެސެސްމަންޓް

117. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ މަޝްރޫޢަކާ ގުޅިގެން އޮތޯރިޓީން ބަލާ ސަރުކާރުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ޑިވެލޮޕަރަކަށް ދީފައިވާ ލައިސަންސް ބާތިލުކުރުން، ގެއްލުން ލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ އަދި ލިބޭނެ ގެއްލުމުގެ އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމާއި އެ ފަރާތަކަށް ބަދަލު ދިނުމުގެ އުސޫލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް ޕްރޮޕަރޓީގެ ޒިންމާ ބަދަލުކުރުން

118. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ހުއްދަކުރާ ހާލަތްތަކުގައި ފިޔަވައި، ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމަށްފަހު، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކާ ގުޅިގެން ޕްރޮޕަރޓީ ގަނެފައިވާ ބަޔަކު ނުވަތަ މަޝްރޫޢުގެ ޑިވެލޮޕަރު، އެ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ޒިންމާ ތިންވަނަ ފަރާތަކާ ހަވާލުކުރުން މަނާކަމެވެ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގެ ލިޔުމުން ހުއްދަ ލިބިގެން، އަދި އެކަން ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް، ކޮންޓްރެކްޓަރު އިޚްތިޔާރުކުރާނަމަ އެ ކޮންޓްރެކްޓަރު ލިޔުމުން އެންގުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކާ ގުޅިގެން ޕްރޮޕަރޓީ ގަނެފައިވާ ބަޔަކު ނުވަތަ ފަރާތަކުން ޕްރޮޕަރޓީ ބަދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީގެ ޒިންމާ ބަދަލުކުރުމުގައި، އެ [illegible]

ބަދަލުކުރުމުގެ އުސޫލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ޕްލެޓްފޯމަށް ލިބިފައިވާ ހައްޤެއް ނުވަތަ ޒިންމާއެއް އެހެން ފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ހަވާލުކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތް ނުވަތަ އެއްކޮޅު އިމާރާތްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީ ވިއްކުމަށް ޕްލެޓްފޯމަށް އޮތް އެއްވެސް ހައްޤެއް ގެއްލިގެން ދިއުންކަމުގައި ވެގެންނުވާނެއެވެ.

ޕްލެޓްފޯމުގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން

.119 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީ ދޫކުރެވޭ ޕްލެޓްފޯމުތަކުގެ ދަފްތަރެއް އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލައި، ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރު، އޮތޯރިޓީން އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަފްތަރުގައި، މަދުވެގެން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ރަޖިސްޓްރީ ދޫކުރެވިފައިވާ ފަރާތުގެ ނަން؛

(2) ރަޖިސްޓްރީ ދޫކުރެވުނު ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(3) ރަޖިސްޓްރީ ހިފަހައްޓާފައިވާނަމަ، ހިފަހައްޓާފައިވާ މުއްދަތު؛

(4) ރަޖިސްޓްރީ ބާތިލުކޮށްފައިވާނަމަ، ބާތިލުކުރުނު ތާރީޚު؛

(5) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

ޑިވެލޮޕަރުން ތަބާވާންޖެހޭ އަސާސީ މިންގަނޑު

120. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރުންގެ ޒިންމާތައް އަދާކުރުމުގައި، އެ ފަރާތުން ތަބާވާންޖެހޭ އަސާސީ މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

ދިހަވަނަ ބާބު

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ދާއިރާއާ ގުޅުންހުރި ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް

އެއްވަނަ ބައި – ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުން

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުން

121. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ދޫކުރާ ލައިސަންސް ހޯދުމަކާ ނުލައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ގޮތުގައި އެއްވެސް މީހަކު އަންނަނިވި ކަންކަން ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންސީއެއް ހިންގުން ނުވަތަ ކުރިއަށް ގެންދިއުން، ނުވަތަ އެފަދަ ވިޔަފާރިއެއް ކުރާކަން ނުވަތަ ކުރަން ތައްޔާރަށް ހުރިކަން އިޝްތިހާރުކުރުން ނުވަތަ އެންގުން ނުވަތަ ބަޔާންކުރުން؛

(2) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުން؛

(3) އުޖޫރައަކަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް އެއްޗަކަށް (ފައިސާއިން ނުވަތަ އެހެން ގޮތަކަށް ވިޔަސް) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ގޮތުގައި އެސްޓޭޓް އޭޖެންސީގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ތައްޔާރަށް ހުރިކަން އެއްވެސް ގޮތަކުން ދައްކުން.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމަކާ ނުލައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓެއްގެ ގޮތުގައި އެއްވެސް މީހަކު އަންނަނިވި ކަންކަން ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ އޭޖެންޓެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުން ނުވަތަ ހަރަކާތްތެރިވުން، ނުވަތަ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ އޭޖެންޓެއް ކަމަށް އެއްވެސް ގޮތަކުން ދެއްކުން؛ އަދި

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ލައިސަންސެއް ނެތި މީހަކަށް، އޭޖެންޓެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކޮށްދިނުން.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ރަޖިސްޓަރީކޮށްދެވޭނީ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރުމަށް އެކަންޏެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެއްވެސް ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓަކު، އެއް ވަގުތެއްގައި އެކަކަށްވުރެ ގިނަ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ ދަށުން މަސައްކަތްކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ޅ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކާއި ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓަކާ ދެމެދު، އޭޖެންސީ މަސައްކަތްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާ އެއްބަސްވުމެއް އެކުލަވާލުމަށްފަހުގައި މެނުވީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކު އޭޖެންޓެއް ލައްވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންސީގެ މަސައްކަތެއް ކުރުވައިގެން ނުވަތަ ކުރުމަށް ހުއްދަދީގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް އޭޖެންޓަކު، އެފަދަ އެއްބަސްވުމެއް ނެތި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކަށް އެފަދަ މަސައްކަތެއް ކޮށްދީގެން ނުވާނެއެވެ.

(ރ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ ލައިސަންސް ހޯދުމަށާއި ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުން ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާނެ ގޮތާއި، އެކަމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ މަސައްކަތްތަކާއި މުއާމަލާތްތައް ހިންގާނެ ގޮތާއި، ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް

122. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނަކީ އަންނަނިވި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރި ހިންގުމާއި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުން ވަޒީފާގައި ބޭއްވުން؛

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކާއި ޕްރޮޕަޓީތަކަށް ރިއަލް އެސްޓޭޓްގެ ޚިދުމަތް ދިނުން؛ އޭގެ ތެރޭގައި މުދަލުގެ އަގުކުރުމާއި، މާކެޓް ރިސާޗް ހެދުމާއި، އިންވެސްޓްމަންޓާގުޅޭ ލަފާ ދިނުމާއި، މުއާމަލާތްތައް ފަހިކޮށްދިނުން ހިމެނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ލިސްޓިންގެ އެއްބަސްވުންތަކުގައި ޑިވެލޮޕަރުންނާއެކު ސޮއިކުރުން އަދި ގަންނަ ފަރާތްތަކާއެކު ބައިޔަރ-ރެޕްރެޒެންޓޭޝަން އެއްބަސްވުންތަކުގައި ސޮއިކުރުން؛

(ރ) ބްރޯކަރެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތް ކުރާ އެންމެހައި އޭޖެންޓުންގެ މަސައްކަތް ސުޕަވައިޒްކުރުމާއި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް އޭޖެންޓުން އަމަލުކުރަމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރުން؛

(ބ) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހިންގާ އެންމެހައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޙަރަކާތްތަކާއި، ޤާނޫނާ ޚިލާފު ކަމުގައި ޝައްކުކުރެވޭ ކަންކަން އެފްއައިޔޫއަށް ރިޕޯޓުކުރުން؛

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް، ކްލައިންޓުންނާއެކު ކުރެވޭ މުޢާމަލާތްތަކާއި މާލީ ހިސާބުތަކުގެ ސައްޙަ ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓުން؛

(ކ) ކޮންމެ މުޢާމަލާތެއް ފެށުމުގެ ކުރިން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ކްލައިންޓުންގެ ކަސްޓަމަރ ޑިއު ޑިލިޖެންސް ހެދުން؛

(އ) ކަސްޓަމަރ ޑިއު ޑިލިޖެންސްއާގުޅޭ [illegible]، [illegible] [illegible] މުއްދަތަކަށް ބެލެހެއްޓުމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިއްސާކުރުން؛ އަދި

(ވ) ބްރޯކަރުން އެނގިފައިވާ، ނުވަތަ ޝައްކުކުރާ، ނުވަތަ ޝައްކުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރި، [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް [illegible] [illegible] އެފްއައިޔޫއަށް ރިޕޯޓުކުރުން.

123. ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ޝަރުތުތައް

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުކަމުގެ ލައިސަންސް [illegible] [illegible] ދޫކުރަންވާނީ، އެ ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.

(1) އުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިވާ ބުއްދި ސަލާމަތުންހުރި މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(2) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ފުރިހަމަވާކަން އޮތޯރިޓީއަށް [illegible]؛

i. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަޢުލީމީ ޤާބިލުކަމާއި ޢަމަލީ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުން؛ ނުވަތަ

ii. އޮތޯރިޓީން ގަބޫލުކުރާ ފަދަ ތަޢްލީމާއި ޢަމަލީ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުމާއެކު، ކަމަށް ޤާބިލު މީހަކު ކަމުގައިވުން؛

(3) އެ މީހަކީ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ އޭޖެންޓެއް ކަމުގައި ނުވުން؛

(4) ބޭރު ފައިސާ ގަތުމާއި ވިއްކުމުގެ ލައިސަންސް އޮތް ވިޔަފާރިއެއްގެ މުވައްޒަފެއް، ޑިރެކްޓަރެއް ނުވަތަ ޝެއާހޯލްޑަރެއް ކަމުގައި ނުވުން؛

(5) އެ މީހަކީ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުގެ ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެކަށޭނަ ފަރާތެއް ކަމަށް އޮތޯރިޓީއަށް ފެނުން؛

(6) ފާއިތުވެދިޔަ 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވައްކަމާއި، ޚިޔާނާތާއި، މަކަރާއި ހީލަތުގެ ނުވަތަ ޚިޔާނާތުގެ ނުވަތަ އޮޅުވާލުމުގެ ކުށެއް ނުވަތަ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކުރިކަން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(7) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުވެސް ކަންކަން ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުކަމުގެ ލައިސަންސް ކުންފުނި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ، އަންނަނިވި ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(1) ކުންފުނީގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ މެންބަރުންނަކީ ނުވަތަ ޕާޓްނަރޝިޕެއްގެ ޕާޓްނަރުންނަކީ އަދި އެއިން ތަކެއް ހިއްސާގެ

އިސް މަޤާމެއްގައި ހުރި ފަރާތަކީ، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ މީހެއް ކަމުގައިވުން؛

~~(2)~~ މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާ ފަރާތާއި، ކަންފުންޏެއްނަމަ އެ ކަންފުނީގެ ޑިރެކްޓަރުން ނުވަތަ ޕާޓްނަރޝިޕެއްނަމަ ޕާޓްނަރުންނަކީ އެކަމަށް އެކަށޭނަ ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައިވުން؛

(3) ބޭރު ފައިސާ ގަތުމާއި ވިއްކުމުގެ ލައިސަންސް އޮތް ފަރާތެއް ކަމުގައި ނުވުން؛

(4) ކަންފުންޏެއްނަމަ، ކަންފުނީގެ ޑިރެކްޓަރުންނާއި ނުވަތަ ޕާޓްނަރޝިޕެއްނަމަ ޕާޓްނަރުންނާއި ބޭރު ފައިސާ ގަތުމާއި ވިއްކުމުގެ ލައިސަންސްއޮތް ފަރާތެއްގެ މުވައްޒަފުން، ޑިރެކްޓަރުން ނުވަތަ ޕާޓްނަރުން ކަމުގައި ނުވުން؛

(5) އެ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް

124. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ އަންނަނިވި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ބިޒްނަސްތަކުގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރަމުން، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަސައްކަތުގައި ޕްރޮފެޝަނަލް މާކެޓިންގ ޕްރޮޕަޓީ ގަންނަން ފަރާތްތައް ހޯދުން؛

(ށ) ޕްރޮޕަޓީ ވިޔަފާރިކުރާ ޑިވެލޮޕަރުންގެ ވަކީލް އެއްބަސްވުންތަކާއި، ކުއްޔަށް، އަދި އެހެނިހެން

މުޢާމަލާތްތަކުގެ ލިޔެކިޔުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާތައްކޮށް އެއްބަސްވުމަކަށް އައުން؛

(ނ) ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ބޭންކުތަކުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މުޢާމަލާތްތަކާ ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތައް މެނޭޖްކުރުން؛

(ރ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކާއި ޕްރޮޕަރޓީތައް ބަލައި ވެލިއުކުރުމާއި، މާކެޓް ރިސާޗް ހެދުމާއި، އަދި މާކެޓުގެ ހާލަތާ ގުޅޭގޮތުން ފަންނީ ލަފާދިނުން؛

(ބ) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކާއި ޓްރާންސްފަރކުރާ ކުރެވޭ މުޢާމަލާތްތަކުގައި އެ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނީ އިރުޝާދުތައް ދިނުން.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ ޝަރުޠުތައް

125. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓެއްގެ ގޮތުގައި ފަރާތަކު ރަޖިސްޓްރީކުރެވޭނީ، އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(ހ) އުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިވާ، ބުއްދި ސަލާމަތުންހުރި މީހެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(ށ) އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަން އޮތޯރިޓީއަށް ޔަޤީންކުރެވުން؛

(1) އެ މީހަކީ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތް ކުރާ އޭޖެންޓެއްގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރާނެ މީހަކު ކަމުގައިވުން؛

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަޢުލީމީ ޤާބިލުކަން އަދި/ނުވަތަ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުން؛

(3) ބޭރު ފައިސާ ގަތުމާއި ވިއްކުމުގެ ލައިސަންސް އޮތް ވިޔަފާރިއެއްގެ މުވައްޒަފުން، ޑިރެކްޓަރުން ނުވަތަ ޕާޓްނަރުން ކަމުގައި ނުވުން.

(ށ) ވޭތުވެދިޔަ 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވައްކަމާއި، ޗެކުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތުގެ ނުވަތަ ޚިޔާނާތުގެ ނުވަތަ އޮޅުވާލުމުގެ ކުށެއް ނުވަތަ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކުރިކަން ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

މަނާ ކަންކަން **126.** ރިޔަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުން ނުވަތަ ރިޔަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުން އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

(ހ) ރިޔަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސާ ގުޅޭގޮތުން ނުވަތަ ރިޔަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަނާ ގުޅޭގޮތުން ދޮގު ނުވަތަ އޮޅޭ މަޢުލޫމާތު ދިނުން؛

(ށ) މަނީ ލޯންޑަރިންގ އަދި ޓެރަރިޒަމަށް ފައިނޭންސްކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ޒިންމާ ފުރިހަމަނުކުރުން، ނުވަތަ މުޢާމަލާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ބަހައްޓަންޖެހޭ ރެކޯޑުތައް ނުބަހައްޓުން، ނުވަތަ ޝައްކުކުރެވޭ މުޢާމަލާތެއް ފައިނޭންޝަލް އިންޓެލިޖެންސް ޔުނިޓަށް ރިޕޯޓުނުކުރުން؛ އަދި

(ނ) ރިޔަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ މުޢާމަލާތެއްގައި ކުށެއްކޮށްގެން ހޯދާފައިވާ މުދާ ހިފެހެއްޓުން ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތަކީ ޓެރަރިޒަމަށް ފައިނޭންސްކުރުމާ ގުޅިފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަން އެނގިހުރެ، ނުވަތަ އެގޮތަށް ޝައްކުކުރެވޭ

އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރެގެ، އެ މުޢާމަލާތެއް ކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން ނުވަތަ އެހީތެރިވެދިނުން ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތް ކުރުން.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު

127. (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުން، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މަސައްކަތްކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންނަށް ކަނޑައަޅާ ސުލޫކީ މިންގަނޑުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) އެންމެހައި މުޢާމަލާތްތަކުގައި ތެދުވެރިކަމާއި އަމާނާތްތެރިކަން އިސްކޮށް، އިންސާފުވެރިކޮށް މުޢާމަލާތްކުރުމާއި ތަފާތުކުރުމެއް ނުގެންގުޅުން؛

(2) މުޢާމަލާތްތަކުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން؛

(3) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތް ނުވަތަ ޑިވެލޮޕަރ ތަމްސީލުކުރުމުގައި އެ ފަރާތްތަކުގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުން؛

(4) ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ލިޔެކިޔުންތައް އަމާނާތްތެރިކަމާއެކު ރައްކާތެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުން؛ އަދި

(5) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އިސްތިހާރުކުރުމާއި މާކެޓުކުރުމުގެ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުން.

ކްލައިންޓުންގެ ފައިސާ ގެންގުޅުން ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުން މަނާވުން

.128 އެއްވެސް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކު ނުވަތަ އޭޖެންޓަކު، ގަނޑުވެރިކަމުގެ ނުވަތަ ކުއްޔަށްދިނުމުގެ މުޢާމަލާތަކާ ގުޅިގެން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނަމުގައި ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކަށްޓަކައި، ފައިސާ ބަލައިގަނެގެން ނުވަތަ ހިފަހައްޓައިގެން ނުވަތަ ބަލަހައްޓައިގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ފައިސާއަކާ ޙަވާލުވެގެންވެސް ނުވާނެއެވެ.

ލައިސަންސް އަދި ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު

.129 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުގެ ލައިސަންސް އަދި އޭޖެންޓުންގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތަކީ، އެ ލައިސަންސް ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ދޫކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ ލައިސަންސާއި އޭޖެންޓުން ރަޖިސްޓްރޭޝަން އާކުރުމުގެ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ލައިސަންސާއި ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފެހެއްޓުމާއި ބާޠިލުކުރުން

.130 (ހ) އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުންކުރެ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ލައިސަންސް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ފަރާތުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުން ހުއްޓާލުން، ނުވަތަ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞަކަށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަނެއް އުވާލުން ނުވަތަ އުވާލުމުގެ އިޖުރާއަތުތައް ފަށާފައިވުން؛

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ފަރާތަކީ ލައިސަންސް ހޯދުމުގެ ނުވަތަ ލައިސަންސް ދެމެހެއްޓުމުގެ ޝަރުޠު ފުރިހަމަނުވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން؛

(3) ލައިސަންސް ލިބިފައިވާ ފަރާތުން ލައިސަންސަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި ސައްހަނޫން ނުވަތަ ދޮގު މަޢުލޫމާތެއް ދީފައިވުން؛

(4) ލައިސަންސަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ބާރުދިނުމުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމާބެހޭ ސަނަދެއް ނުވަތަ ޤާބިލުކަމުގެ ސެޓްފިކެޓެއް އަނބުރާ އަތުލުން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުން؛

(5) މި ޤާނޫނާ ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވުން؛

(6) ލައިސަންސްގެ ޝަރުޠުތަކަށް އެ ފަރާތުން އަމަލުނުކުރުން ނުވަތަ އެ ޝަރުޠަކާ ޚިލާފުވުން؛

(7) ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ޚިލާފުވުން؛

(8) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ނ) އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުން ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ ރެޖިސްޓްރޭޝަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ރެޖިސްޓްރޭޝަން ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓަކީ ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރުން ނުވަތަ އެ ބްރޯކަރެއްގެ ވަޒީފާގައި ދެމިހުރުން ހުއްޓާލުން؛

(2) އެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓަކީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީވުމުގެ ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާ މީހަކު ކަމުގައިވުން؛

(3) ރަޖިސްޓްރޭޝަން ލިބިފައިވާ ފަރާތުން ރަޖިސްޓްރޭޝަނަށް އެދި ހުށަހެޅުމުގައި ސަޕޯޓިން މަޢުލޫމާތެއް ދީފައިވުން؛

(4) ރަޖިސްޓްރޭޝަން އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ބާރުދިނުމުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމާބެހޭ ސަނަދެއް ނުވަތަ ޘާބިތުކަމުގެ ސެޓްފިކެޓެއް އަނބުރާ އަތުލުން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުން؛

(5) މި ޤާނޫނާ ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވުން؛

(6) ރަޖިސްޓްރޭޝަނުގެ ޝަރުޠުތަކަށް އެ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓަކު ޢަމަލުނުކުރުން ނުވަތަ އެ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވުން؛ ނުވަތަ

(7) ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ޚިލާފުވުން؛

(8) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ ލައިސަންސް އަދި ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފެހެއްޓުމާއި ބާޠިލުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ލައިސަންސް ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގައި އޮތޯރިޓީން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު؛

(2) ލައިސަންސް ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަށް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ޖަވާބުދާރީވުމަށާއި ދިފާޢުވުމަށް ދެވޭ ފުރުޞަތާއި މުއްދަތުތައް؛ އަދި

(3) ލައިސަންސް ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން ނިންމާ ނިންމުމަކާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، އެ ނިންމުމެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާނެ އުސޫލުތައް.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި އޭޖެންޓުންގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން

131. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ދޫކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާއި ރަޖިސްޓްރީކުރާ އޭޖެންޓުންގެ ދަފްތަރެއް އޮތޯރިޓީން އުފައްދައި ބެލެހެއްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރު، އޮތޯރިޓީން އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ދަފްތަރުގައި، މަދުވެގެން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ލައިސަންސް ދޫކުރެވިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންނާ ގުޅޭގޮތުން:

i. ލައިސަންސް ދޫކުރެވިފައިވާ ބްރޯކަރުގެ ނަން؛

ii. ލައިސަންސްގެ މުއްދަތު، އަދި ލައިސަންސް އާކުރެވިފައިވާނަމަ، އާކުރެވުނު މުއްދަތު؛

iii. ލައިސަންސް ހިފަހައްޓާފައިވާނަމަ، ހިފަހައްޓާފައިވާ މުއްދަތު؛

iv. ލައިސަންސް ބާތިލުކޮށްފައިވާނަމަ، ބާތިލުކުރެވުނު ތާރީޚު؛

v. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(2) ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންނާ ގުޅޭގޮތުން:

i. ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ އޭޖެންޓެއްގެ ނަން؛

ii. އެ އޭޖެންޓު މަސައްކަތް ކުރާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުގެ ނަން؛

iii. ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ މުއްދަތު؛

iv. ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިފަހައްޓާފައިވާނަމަ، ހިފަހައްޓާފައިވާ މުއްދަތު؛

v. ރަޖިސްޓްރޭޝަން ބާތިލުކޮށްފައިވާނަމަ، ބާތިލުކުރެވުނު ތާރީޚު؛ އަދި

vi. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

ދެވަނަ ބައި - ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުން

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރުން **132.** (ހ) އެއްވެސް އިމާރާތެއް ނުވަތަ ބިމެއް ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއް ނުވަތަ ވާރުތަވާ މުދަލެއްގެ އަގު ވަޒަންކުރާ ނުވަތަ އަގުކުރާ ކޮންމެ މީހަކުވެސް، މި

ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ލައިސަންސް ހޯދުމާ ނުލައި އެފަދަ މަސައްކަތެއް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ކަމާބެހޭ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން މުދަލެއް އަގުކުރުމުގެ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރުވާނީ އޮތޯރިޓީން ލައިސަންސް ދޫކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރަކަށެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުންގެ ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅާނެ ގޮތާއި، ކަމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުގެ ޝަރުޠުތައް

133. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރެއްގެ ލައިސަންސް [illegible] [illegible] ދޫކުރަންވާނީ، އެ ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާނަމައެވެ.

(ހ) އުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިވާ، ބުއްދި ސަލާމަތުންހުރި މީހެއް ކަމުގައިވުން؛

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަޢުލީމީ ޤާބިލުކަމާއި، ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވުން؛

(ނ) ވޭތުވެދިޔަ 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވަގުކަމާއި، ރިޝްވަތާއި، މަކަރާއި ހީލަތުގެ ނުވަތަ ޚިޔާނާތުގެ ނުވަތަ އޮޅުވާލުމުގެ ކުށެއް ނުވަތަ ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް ކުރިކަން ސާބިތުވެފައިވާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

ކައުންސިލް ހިފެހެއްޓުމާއި ބާތިލުކުރުން

134. (ހ) އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުން ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރުންގެ ކައުންސިލް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ ކައުންސިލް ބާތިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) ޙަޤީޤަތާ ހިލާފު ނުވަތަ އޮޅުވާލުން ހިމެނޭ ނުވަތަ ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ ހިލާފަށް އަގުކުރުމެއް ހުރުން؛

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކައުންސިލް ދިނުމުގެ ޝަރުޠު ފުރިހަމަނުވާ މީހަކު ކަމުގައިވުން؛

(3) ކައުންސިލް ލިބިފައިވާ ފަރާތުން ކައުންސިލަށް އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި ސައްޙަނޫން މައުލޫމާތެއް ދީފައިވުން؛

(4) ކައުންސިލުން އެދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ބާރުދިނުމުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅުމާއި ކަމާބެހޭ ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ ޤާބިލުކަމުގެ ސަރުޓިފިކެޓް އަސްލާ އަޅުފުން ނުވަތަ ބާތިލުކުރުން؛

(5) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ހިލާފުވެފައިވުން؛

(6) ކައުންސިލުގެ ޝަރުޠުތަކަށް އަމަލުނުކުރުން ނުވަތަ އެ ޝަރުޠުތަކާ ހިލާފުވުން؛

(7) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމާއި ބާތިލުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމުގައި އޮތޯރިޓީން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް؛

(2) ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމަށް ނިންމުމުގެ ކުރިން، ޖަވާބުދާރީވުމަކާއި ދިފާޢުވުމަށް ދޫވާ ފުރުޞަތާއި މުއްދަތުތައް؛ އަދި

(3) ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ބާތިލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން ނިންމާ ނިންމުމަކާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، އެ ނިންމުމެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާނެ އުސޫލުތައް.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން

.135 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ދޫކުރެވޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ދަފްތަރެއް އޮތޯރިޓީން އުފައްދާފައި، ބެލެހެއްޓެންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރު، އޮތޯރިޓީން އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަފްތަރުގައި، މަދުވެގެން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނަންވާނެއެވެ.

(1) ލައިސަންސް ދޫކުރެވިފައިވާ ފަރާތުގެ ނަން؛

(2) ލައިސަންސް ހިފަހައްޓާފައިވާނަމަ، ހިފަހައްޓާފައިވާ މުއްދަތު؛

(3) ލައިސަންސް ބާޠިލުކޮށްފައިވާނަމަ، ބާޠިލުކުރެވުނު ތާރީޚު؛

(4) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

ވެލުއޭޝަންތައް ބަލައިގަތުމާއި އަލުން އަގުކުރުން

136. (ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރަކު ހަދާ އަގުކުރުމަކީ، އޮތޯރިޓީން ލައިސަންސް ދޫކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރަކު ތައްޔާރުކޮށް ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ އެއްޗަކަށް ނުވާނަމަ، އެ އަގުކުރުމެއް އޮތޯރިޓީން ބަލައިގަނެވެންނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކަށް ނުފެތޭ އަގުކުރުންތައް ބާޠިލުކުރުމަށާއި، އެ އަގުކުރުން ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ހަރަދުގައި މިނިވަން ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވެލުއަރަކު މެދުވެރިކޮށް އަލުން އަގުކުރުމުގެ ބާރާއި އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

އަގުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް

137. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މުދަލުގެ އަގުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އެގާރަވަނަ ބާބު

ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފިކޭޝަން

ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފިކޭޝަން

138. މި ބާބުގެ މާއްދާތައް ހިނގާނީ، ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕަރުންގެ ދަށުން ތަރައްޤީކޮށްފައިވާ އިމާރާތްތަކުގެ ރަޖިސްޓަރީގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފިކޭޝަންތަކަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.

(ހ) އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރުގެ އަތުން ސީދާ ޕްރޮޕަރޓީ ގަނެފައިވާ ފަރާތްތައް؛

(ށ) އަލުން ވިއްކުމުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުން ނުވަތަ ވާރުތަވިން ޕްރޮޕަރޓީ ލިބިފައިވާ ފަރާތްތައް؛

(ނ) ޕްރޮޕަރޓީގެ މިލްކުވެރިކަން ނުވަތަ ޔޫސްފްރޫޓް ރައިޓްސް ލިބިފައިވާ ފަރާތްތައް؛

(ރ) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ފަރާތެއްގެ ނަމުގައި ޕްރޮޕަރޓީގެ ރަޖިސްޓަރީ ދޫކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ފަރާތްތައް.

ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިބިދޭންވާ ހައްޤުތައް

139. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް އަންނަނިވި ހައްޤުތައް ލިބިދޭންވާނެއެވެ.

(ހ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ޓައިމްލައިނާއި، އެ މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން ހިންގާ އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، އެއާގުޅޭ ޕްލޭންތަކާއި ސްޕެސިފިކޭޝަންތަކާއި އަންނަ ބަދަލުތަކާބެހޭ މައުލޫމާތާއި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާއި، ޑިވެލޮޕަރާއި ވެވޭ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ލިބެންޖެހޭ މައުލޫމާތާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތުތަކަށް އަސަރު ފޯރާނެ އެއްވެސް ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ސައްހަ މަޢުލޫމާތު، ޑިވެލޮޕަރގެ ފަރާތުން ލިބިދިނުން؛

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ކޮންމެ މަރުޙަލާއެއް ވަކިވަކިން ނިމޭނެ ތާރީޚާއި، ފެނާއި ނަރުދަމާއާއި ކަރަންޓުގެ އިންޓަރނެޓް އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާ ގުޅުން ޑިވެލޮޕަރާއި އެ ފަރާތާ ދެމެދު އެއްބަސްވެފައިވާ ކަންކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިދިނުން؛

(ނ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއެއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތާއި، އާންމު ސަރަޙައްދުތަކާއި ވަސީލަތްތަކުގެ ފެންވަރާއި، މަޝްރޫޢު ޕްލޭނާ އެއްގޮތަށް

އެ ތަންތަން ތަރައްޤީކުރުމުންދާކަން ބެލުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ސައިޓް އިންސްޕެކްޓްކުރުމުގެ ހައްޤު؛

(ރ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢާ ގުޅިގެން އެ މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތުގެ ފަރުމާކުރުމަށް ގެންނަ ބަދަލުތަކާއި، އާންމު ސަރަހައްދުތަކާއި ފެސިލިޓީތަކާއި، އަދި އުސޫލުވެސް މަޝްރޫޢާ ގުޅިގެން ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ ކަންކަމުގައި ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޑިވެލޮޕަރ ބާއްވާ ބައްދަލުވުންތަކާއި، ކޮންސަލްޓޭޝަންތަކާއި، މަޝްވަރާތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ހައްޤު؛

(ބ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢާ ގުޅިގެން ދިމާވާ މައްސަލަތަކާއި އެ ފަރާތްތަކުގެ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅިގެން ޑިވެލޮޕަރާއެކު މަޝްވަރާކުރުމުގެ ހައްޤު؛

(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢާ ގުޅިގެން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާއި އެ މަޝްރޫޢުއެއްގެ ތެރެއިން ދިމާވާ މައްސަލައެއް ހައްލުކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ އިންތިޒާމުގެ ތެރެއިން މައްސަލަ ހައްލުކުރުމުގެ ހައްޤު؛

(ކ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢާ ގުޅިގެން އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ އެއްވެސް ގެއްލުމަކަށް ބަދަލު ހޯދުމުގެ ހައްޤު؛

(އ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރުމުގައި ހިނގާ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކުގައި ފުރާނައާއި، މުދަލާއި، ތިމާވެއްޓަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކާ ކުޑަކުރުވުން ގޮތަކަށް ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމާއެކު ޑިވެލޮޕަރ ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތްތައްކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، ކަމާގުޅޭ ފުރިހަމަ ގޮތަކަށް މައުލޫމާތު ލިބުމުގެ ހައްޤު؛

(ވ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަށް ޕްރޮޕަރޓީ ގަންނަ ފަރާތްތަކުން ޑިވެލޮޕަރަށް ދައްކާ ފައިސާ ބޭނުންކުރާގޮތުގެ ހިސާބުތަކުގެ ތަފްސީލުތައް ލިބުމުގެ ޙައްޤު؛

(ދ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތް ނުވަތަ [illegible] އިމާރާތުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީގެ އަމިއްލަވެރިކަން ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގައި ލިބިގަތުމަށް؛

(ތ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ޑިވެލޮޕަރުގެ ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ ސަބަބުން ޑިވެލޮޕަރާއެކު ވެފައިވާ ސޭލް އެންޑް ޕަރޗޭސް އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ޑިވެލޮޕަރު އަމަލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ފައިސާގެ އަދަދުގެ އިތުރުން ޖޫރިމަނާ ފައިސާ ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު؛ އަދި

(ލ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

140. **ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުން**

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤުތައް ލިބެމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ ޑިވެލޮޕަރުންގެ ޒިންމާއެކެވެ.

(ށ) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކާ ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން އެއްވެސް ނިންމުމެއް ނުވަތަ އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅަންވާނީ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ މަޞްލަޙަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށް އިސްކަންދީގެންނެވެ.

141. **ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުން ކުރުން މަނާ ކަންކަން**

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރެވޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުއްގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތެއްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތްތަކުން އަންނަނިވި އަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން އަމަލެއް ކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

(1) އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނެތި، އެއްބަސްވެފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ އެއްބަސްވެފައިވާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް، ޕްރޮޕަރޓީ ގަތުމަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ނުދެއްކުން؛

(2) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީ ނުވަތަ މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުގެ ހުއްދަ ހޯދުމަކާ ނުލައި ޕްރޮޕަރޓީއަކަށް ނުވަތަ އެ އިމާރާތުގެ އާންމު ސަރަހައްދުތަކަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ގެނައުން؛

(3) މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުން އެ އިމާރާތް ނުވަތަ އިމާރާތުގެ އާންމު ސަރަހައްދުތަކާ ގުޅިގެން އެކަށައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވުން؛

(4) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢެއްގެ ދަށުން އިމާރާތް ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީ ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބޭނުން ފިޔަވައި، އެހެން ބޭނުމަކަށް އެ އިމާރާތެއްގެ ޕްރޮޕަރޓީ ބޭނުންކުރުން؛

(5) ރިއަލް އެސްޓޭޓް މުޢާމަލާތްތަކާގުޅޭ ޝަކުވާތަކާއި، މައްސަލަތަކާއި، ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރާ ބަދަލުތައް ބެލުމުގައި އޮތޯރިޓީއަށް އެއްބާރުލުން ނުދިނުން ނުވަތަ އެފަދަ މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި ނުވަތަ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި އޮތޯރިޓީން ކުރާ މަސައްކަތަށް ހުރަސްއެޅުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އިމާރާތް ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީ ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބޭނުން ފިޔަވައި، އެހެން ބޭނުމަކަށް އެ އިމާރާތެއްގެ ޕްރޮޕަރޓީ ބޭނުންކުރުމުގެ ތެރޭގައި، ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ދޫކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީއެއް، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް ކުއްޔަށްދިނުމާއި، އެ އިމާރާތުގައިވާ އެހެން ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ މަސްލަހަތަށް ގެއްލުން ލިބޭ ކަންކަން ކުރުން ހިމެނެއެވެ.

ބާރަވަނަ ބާބު

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާއި ފިޔަވަޅު އެޅުން

އޮތޯރިޓީއަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން

142. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން އެހެން ފަރާތަކަށް ގެއްލުމެއް ލިބިއްޖެނަމަ، އެ ޢަމަލެއް ހިންގި ޑިވެލޮޕަރަކާ ނުވަތަ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރަކާ ނުވަތަ އޭޖެންޓަކާ ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީގެ ވެރިފަރާތަކާ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ފަރާތަކާ ދެކޮޅަށް އޮތޯރިޓީއަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު، ކަމުގެ މަސްލަހަތު އޮތް ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާތައް ބެލުމަށް އެކުލަވާލަންޖެހޭ ކޮމިޓީ، އޮތޯރިޓީ ޤާއިމުކުރާތާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެކުލަވާލައި ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އިޖުރާއަތު

143. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޝަކުވާ ހުށަހަޅާނެ ގޮތާއި، ޝަކުވާ ބެލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި، ޝަކުވާ ބެލުމަށްފަހުގައި އެކަމާ ގުޅިގެން އޮތޯރިޓީން ފިޔަވަޅު އެޅުމާބެހޭ އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތައް އޮތޯރިޓީން ބަލައި ނިންމާނެ މުއްދަތެއް އެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އޮތޯރިޓީން އިސްވެ މައްސަލަ ބެލުން

144. އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި، އަންނަނިވި ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް އޮތޯރިޓީގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގައި ބެލިދާނެއެވެ.

(ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑަކާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޚިލާފުވެފައިވާކަން އޮތޯރިޓީން ޤަބޫލުކުރެވޭ މައްސަލަތަކުގައި؛

(ށ) މި ޤާނޫނާއި ކަމާބެހޭ އެހެން ޤާނޫނަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެމަތިން ޢަމަލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން އަންގާފައިވާ ގޮތާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް އޮތޯރިޓީއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މައްސަލައެއް؛ އަދި

(ނ) އެނޫންވެސް، އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ބަލަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައި އޮތޯރިޓީއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މައްސަލަ.

މައްސަލަ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު

.145 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި މި ޤާނޫނުގެ 144 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޓީން މައްސަލަ ބެލުމަށްފަހު، ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ތައްޔާރުކުރާ ރިޕޯޓުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) މައްސަލަ ބެލި ގޮތް؛

(2) މައްސަލަ ބެލުމުގައި ކޮމިޓީން ހޯދާފައިވާ ހޯދުންތައް؛

(3) މައުލޫމާތާއި ހޯދުންތައް ބިނާކޮށްފައިވާ ހެކި؛

(4) މައްސަލައާ ގުޅިގެން ނުވަތަ އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން އޮތޯރިޓީއަށް ފެންނަ ކަންކަމާއި، އަޅަންޖެހޭނެ ފިޔަވަޅުތައް.

މައުލޫމާތު ހާމަކުރުން

.146 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލާ ކޮމިޓީން މައްސަލަ ބެލުމަށްފަހު މި ޤާނޫނުގެ 145 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން ތައްޔާރުކުރާ ރިޕޯޓު އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، އޮތޯރިޓީން ތައްޔާރުކުރާ ރިޕޯޓު ނުވަތަ ރިޕޯޓުން ބައެއް ޝާއިޢުކޮށްގެން ނުވަތަ ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) އެ ރިޕޯޓެއް ނުވަތަ އޭގެ ބައެއް ޝާއިޢުކުރުމުން ނުވަތަ ހާމަކުރުމުން މީހެއްގެ ނުވަތަ ކޮންފިޑެންޝަލް ވިޔަފާރީ ސިއްރެއް ހާމަވުން؛ ނުވަތަ

(2) ޤާނޫނީ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ހިނގަމުންދާ ތަޙްޤީޤަކަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ފުރުސަތު އޮތުން؛ ނުވަތަ

(3) މީހެއްގެ މައްޗަށް ހިންގޭ ޝަރީޢަތެއްގެ އަދުލުވެރިކަމަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ފުރުސަތު އޮތުން؛ ނުވަތަ

(4) ޤައުމީ ސަލާމަތަށް ނުވަތަ އާންމު މަސްލަހަތަށް ނުރައްކާވުމުގެ ފުރުސަތު އޮތުން.

(ށ) އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން ރިޕޯޓެއް ނުވަތަ ރިޕޯޓެއްގެ ބައެއް ޝާއިޢުކުރުމުގައި، އޭގައި އެއްވެސް މީހެއްގެ އަމިއްލަ ނުވަތަ ޒާތީ މަޢުލޫމާތެއް ހިމެނޭކަމަށްވާނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތެއް ހާމަނުވާނޭހެން އެ ރިޕޯޓުން އުނިކުރުމަށްފަހު، އެ ރިޕޯޓުން ޝާއިޢުކުރެވެން އޮތްބައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކާއި އޮތޯރިޓީން ބަލާ މައްސަލަތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި ކަމާގުޅޭ ތަފާސްހިސާބުތައް އަދާހަމަކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

އޮތޯރިޓީގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުން

147. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމުގައި މައްސަލަ ބެލުމުގައި އޮތޯރިޓީން ނިންމާ ނިންމުމެއްގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ޙައްޤަކަށް އުނިކަމެއް ލިބިއްޖެނަމަ، އެ ފަރާތަކުން ޤަބޫލުނުކުރާނަމަ، އެ ނިންމުމެއް ނިންމާ ދުވަހުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި

އެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ނިންމާ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާނެގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތަކާއި، މުރާޖަޢާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުޞޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމަށްޓަކައި، އޮތޯރިޓީގައި މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވާލާފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން އެކުލަވާލާ މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީގައި އެ މައްސަލަ ބެލި ކޮމިޓީގެ މެންބަރަކު ހިމެނިގެންނުވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް އެކުލަވާލަންޖެހޭ ކޮމިޓީ، އޮތޯރިޓީ ޤާއިމުކުރާތާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި އެކުލަވާލައި ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން

148. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 147 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އޮތޯރިޓީގެ މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީން ނިންމުމެއް ނިންމުމުންވެސް، އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގާ އެންގުމުގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތައް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ޤަބޫލުނުކުރެވޭނަމަ، އެ ނިންމުން އެ ފަރާތަށް ލިބުނުތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިދެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

149. **އިދާރީ ފިޔަވަޅު އެޅުން**

(ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި ތަންފީޛުކުރުމުގައި، އެއްވެސް ފަރާތަކުން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، އެ ކުރި އަމަލެއްގެ ކުށުގެބޮޑުމިނަށް ބަލައި މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އިދާރީ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އިދާރީ ފިޔަވަޅެއް ކަމަށް ބަލާނީ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމެވެ.

(1) ޖޫރިމަނާކުރުން؛

(2) އެ ފަރާތެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނުވަތަ ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސެއް ވަކި މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުން؛

(3) އެ ފަރާތެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނުވަތަ ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ބާތިލުކުރުން؛

(4) ޖޫރިމަނާކުރުމާއެކު، އެ ފަރާތެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނުވަތަ ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ވަކި މުއްދަތަކަށް ހިފެހެއްޓުން؛ ނުވަތަ

(5) ޖޫރިމަނާކުރުމާއެކު، އެ ފަރާތެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނުވަތަ ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ބާތިލުކުރުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅަންވާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވުމަކީ އެ ފަރާތަކުން ކުރި އަމަލަކާ ގުޅިގެން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅުނު ޝަކުވާއެއް އޮތޯރިޓީން ބެލި ބެލުމުން ހާމަވާ ކަންތައްތަކާއި، ސާބިތުވާ ހެކިތަކުގެ އަލީގައި، މި ޤާނޫނުގެ 145 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރާ ކޮމިޓީގެ މައްސަލަ ބަލާނީއެވެ.

ޖޫރިމަނާކުރުން

150. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވާ ފަރާތަކަށް ޤާނޫނާ ނުވަތަ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވެފައިވާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ޖޫރިމަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ޑިވެލޮޕަރަކު ކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، މަޝްރޫޢުގެ ޖުމްލަ އަގުގެ 10% (ދިހައެއް އިންސައްތަ) އާއި 30% (ތިރީސް އިންސައްތަ) އާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން؛

(2) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުން ކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި އެ ފަރާތަކަށް 100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާ 1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން؛

(3) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އޭޖެންޓުން ކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި އެ ފަރާތަކަށް، 50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާއި 500,000 (ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން؛

(4) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ އެހެނިހެން ޢަމަލުތަކުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، 100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާއި 1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން، ނުވަތަ މަޝްރޫޢުގެ ޖުމްލަ އަގުގެ 10% (ދިހައެއް އިންސައްތަ) އަށްވުރެ ބޮޑުނުވާނެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރެވޭ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ދެއްކުމަށް އަންގާ ދުވަހުގައި އެ ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާނަމަ، އިތުރަށް ހިނގާ ކޮންމެ

ދުވަހަކަށް 1000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާގެ ރޭޓުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ޖޫރިމަނާ ފައިސާ ބަލައިގަންނާނީ، އިތުރަށް ދައްކަންޖެހުން ފައިސާއާ އެކުގައެވެ.

(ސ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުގައި، ޖޫރިމަނާކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޖިނާއީ ކުށް އެކުލެވޭ ޢަމަލުތައް ތަޙްޤީޤުކުރުން

151. މި ޤާނޫނާ ޚިލާފު ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަނާކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއް އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ޖިނާއީ ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމެއްނަމަ، އެފަދަ ޢަމަލެއް ކުރާ ފަރާތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިދާރީ ފިޔަވަޅު ކަނޑައެޅުމުގެ އިތުރުން، އެކަން ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަށް އޮތޯރިޓީން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

ތޭރަވަނަ ބާބު

ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީގެ މާލީ ކަންކަން

އޮތޯރިޓީގެ ބަޖެޓް

152. އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ، ކޮންމެ އަހަރަކުވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައި، އޮތޯރިޓީއަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން، އޮތޯރިޓީ ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށްޓަކައި، މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށް، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުވެފައިވާ މިނިސްޓްރީން، މިނިސްޓަރަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

ޚިދުމަތުގެ ފީ

153. އޮތޯރިޓީން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކަށް ޚިދުމަތުގެ ފީއެއް ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން ނަގާ ޚިދުމަތުގެ ފީ ނެގޭނެ މިންވަރާއި އުސޫލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އޮޑިޓްކުރުން

154. އޮތޯރިޓީގެ އާމްދަނީއާއި ޚަރަދާއި މިލްކިއްޔާތާއި، މާލީ ޒިންމާތަކާބެހޭ ހިސާބު، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޝްވަރާއާއެކު، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން ލިޔެ ބަލަހައްޓައި އޮޑިޓްކުރަންވާނެއެވެ.

އަހަރީ ރިޕޯޓު

155. ކޮންމެ މާލީ އަހަރެއް ނިމޭތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފާއިތުވެދިޔަ އަހަރު އޮތޯރިޓީ ހިންގައިފައިވާ ގޮތާއި އޮތޯރިޓީގެ ހަރަކާތްތަކާބެހޭ ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލައި، ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އެ ރިޕޯޓު މިނިސްޓަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

ސަތާރަވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން ކަންކަން

މަޝްރޫޢުތައް
ހިންގާގޮތާބެހޭގޮތުން
ޖަވާބުދާރީވުން

156. އޮތޯރިޓީގެ ހިންގުމާގުޅޭ ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ އުސޫލުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ހިންގަނީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންކަން ބެލުމުގެ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަމާބެހޭ ކޮމިޓީއަށް މިނިސްޓަރު ޖަވާބުދާރީވާންވާނެއެވެ.

މި ޤާނޫނާއި
އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނާ
އެކުގައި ކިޔުން

157. މި ޤާނޫނު ކިޔަންވާނީ، އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނާ އެކުގައެވެ. އެގޮތުން، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތެއް އިމާރާތްކުރުމުގައި، އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތައް ހިނގާނެއެވެ.

އާއްމު އިމާރާތުގެ މައްޗަށް
އާއްމު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު
ހިނގުން

158. މި ޤާނޫނު ކިޔަންވާނީ އާއްމު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނާ އެކުގައެވެ. އެގޮތުން، މި ޤާނޫނުގެ އަށްވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންޓަގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނުގައި ހިމެނޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީކުރާ އާއްމު އިމާރާތްތައް ފިޔަވައި، އެހެން މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދަށުން ހަދާ އާއްމު އިމާރާތްތައް އިމާރާތްކުރުމުގައި، އެފަދަ އިމާރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތައް ހިނގާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ޢަމަލުކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާއި އާއްމު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލެއްގައި

ފުށުއަރާކަމެއް ވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ހާޞިލުވާން ގޮތަށް، މި ޤާނޫނު
އިސްކުރަންވާނެއެވެ.

އިންތިޤާލީ ކަންކަން **159.** (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވިނަމަވެސް، މި ޤާނޫނަށް
އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރ އިނިޝިއޭޓިވް
ޕްރޮޕޯޒަލްތައްގެ ދަށުން ހުށަހެޅުނު ޕްރޮޕޯޒަލްތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިޑްކޮށް،
އިންޓެގްރޭޓެޑް ރިއަލް އެސްޓޭޓް ޒޯނެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުއްޔަށްދީފައިވާ
ގުޅޭގޮތުން ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުރިހަމަކުރަމުންދާ އިޖުރާއަތުތައް
ފުރިހަމަކޮށްފައިވާނަމަ، އެ ފަރާތަކާއެކު، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
މާސްޓަރ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރުމަށްޓަކައި
ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ތަންފީޛުކުރަން ފަށާފައިވާ ރިއަލް
އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތަކަށް، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާ 90 (ނުވަދިހަ)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް
މަޝްރޫޢުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއެކު، ނުވަތަ މި
މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވުމުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިނުވި
ނަމަވެސް، އެ މަޝްރޫޢެއްގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނު ހިނގާނެއެވެ. އަދި އެ
މަޝްރޫޢުގައި ހިމެނޭ ޕްރޮޕަރޓީތަކުގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ މި ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކުރާ ބައިތަކުގައި ހިމެނޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް
މަޝްރޫޢުތައް، އެ އަކުރުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި

ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެ މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީކުރާ ފަރާތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢުތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ފަރާތްތަކުން، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 180 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ލައިސަންސް ހޯދަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ފަރާތްތަކުން، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 180 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ޅ) އަދި (ކ) ގެ ދަށުން ލައިސަންސް ހޯދަންޖެހޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް ބްރޯކަރުން އަދި ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންޓުން، އެ އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ލައިސަންސް ހޯދާފައިނުވާނަމަ ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެ ފަރާތްތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.

ގަވާއިދު ހެދުން

160. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ، އޮތޯރިޓީންނެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށޭތާ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުން ހިންގުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތައް ނެރެވިދާނެއެވެ.

އުވާލެވޭ ޤާނޫނުގެ ބާބު **161.** (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނުގެ ހަތްވަނަ ބާބު އުވުނީއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަސް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު، އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނުގެ ހަތްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ހުއްދައެއް ދީފައިވާނަމަ، އެ ހުއްދައެއް އެ ހުއްދަ ދޫކުރެވުނު އުސޫލުތަކުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދެމިއޮންނާނެއެވެ.

ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުން **162.** މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫނު ފާސްކޮށް، ތަޞްދީޤުކުރައްވައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.

މާނަކުރުން **163.** މި ޤާނޫނުގައި ލަފުޒުތައް ނުވަތަ އިބާރާތްތައް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ކަނޑައެޅިގެން އެހެން މާނައެއް ދޭހަނުވާހާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކުން ދޭހަވާނީ އޮވަނީ، އެ ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކުން ތިރީގައި ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.

(ހ) "ރަޖިސްޓްރީކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިޢާޔަތް އެސްޓޭޓް ވަސްތުއްދައް ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި، ރިޢާޔަތް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރިގައި ބަރަހަނާކޮށްދިނުމާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކުރުން ޤާބިލުވާ ފަރާތްތަކުގެ ރަޖިސްޓްރީކުރުން ހިމެނެއެވެ.

(ނ) "އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރަޖިސްޓްރީކުރުން މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ރަޖިސްޓްރީކުރާ އިލެކްޓްރޯނިކް ބަޔާނެއް

ޕްރޮޕަރޓީއެއް ހަދާ ނިމުމާއެކު، ނުވަތަ އިމާރާތް އެކުގައި ހަދާ ނިމުމާއެކު، އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ އިމާރާތް ނުވަތަ އިމާރާތުގެ ބައެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދައަށް ޑިވެލޮޕަރ އެދުމުން، އެ އިމާރާތް ކޮށްފައިވަނީ އިމާރާތްކުރުމަށް ހުއްދަދީފައިވާ ކުރެހުންތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމަށާއި، އެ އިމާރާތަކީ [illegible] ބިލްޑިންގ ކޯޑުތަކާއި، [illegible] ގަވާއިދުތަކާއި، އަދި އެހެނިހެން ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން ބޭނުންކުރުން އެކަށީގެންވާ ތަނެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށް އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން ދޫކުރާ ހުއްދައަކަށެވެ.

(ސ) "އެއްމެދު އިމާރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 33/2021 (އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ދީފައިވާ މާނަކުރުމަށެވެ.

(ޑ) "އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 33/2021 (އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު)، އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އެންމެހާ އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލާފި ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދައިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލާ އެންމެހާ ޤާނޫނުތައް ހިމެނޭނެއެވެ.

(ޒ) "އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2017 (އިމާރާތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)، އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އެންމެހާ އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލާފި ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދައިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލާ އެންމެހާ ޤާނޫނުތައް ހިމެނޭނެއެވެ.

(ޓ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ގޯތި ގެދޮރާއި، އިމާރާތްތަކާއި، ބިނާވެރިކަމާގުޅޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު [illegible] ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މިނިސްޓްރީއަށެވެ.

(ކ) "މިނިސްޓްރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ގޯތި ގެދޮރާއި، އިމާރާތްތަކާއި، ބޯހިޔާވަހިކަމާގުޅޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރެއްގައި ހަވާލުކޮށްފައިވާ މިނިސްޓްރީއަށެވެ.

(އ) "އޮތޯރިޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީއަށެވެ.

(ވ) "ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޢައްޔަންކުރާ ޕްރޮޕަރޓީ ރެގިއުލޭޓަރީ އޮތޯރިޓީގެ ޗީފް އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރަށެވެ.

(މ) "އޭޖެންސީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރިއަލް އެސްޓޭޓް އޭޖެންސީއަށެވެ.

(ފ) "ރަޖިސްޓަރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް މަޝްރޫޢަކުން ދޫކޮށްފައިވާ ބިމެއްގެ ނުވަތަ ޕްރޮޕަރޓީއެއްގެ ބައްޔު ބަޔާންކޮށް އޮތޯރިޓީން ދޫކުރާ ލިޔުމަށެވެ.

(ދ) "އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަނުގެ ޤާނޫނު)، އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލާ ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލާ އެންމެހައި ޤާނޫނުތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ތ) "ޓޫރިޒަމް ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/99 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމް ޤާނޫނު)، އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލާ ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލާ އެންމެހައި ޤާނޫނުތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ލ) "އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2008 (އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށެވެ.

(ގ) "އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2007 (އޮޑިޓް ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްއަށެވެ.

(ޏ) "އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2007 (އޮޑިޓް ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށެވެ.

(ސ) "އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/2019 (އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު) އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އެންމެހައި އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލެވޭ ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލެވޭ އެންމެހައި ޤާނޫނުތަކެއް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ޑ) "މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2011 (މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)، އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އެންމެހައި އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލެވޭ ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލެވޭ އެންމެހައި ޤާނޫނުތަކެއް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ޒ) "މަނީ ލޯންޑަރިންގް އަދި ޓެރަރިޒަމް ފައިނޭންސިންގް ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2014 (މަނީ ލޯންޑަރިންގް އަދި ޓެރަރިޒަމް ފައިނޭންސިންގް ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު)، އަދި އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ އެންމެހައި އިސްލާހުތަކާއި، އެ ޤާނޫނު އުވާލެވޭ ހިނދެއްގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭގޮތުން އަލަށް އެކުލަވާލެވޭ އެންމެހައި ޤާނޫނުތަކެއް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ޖ) "ބޭންކު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭންކިންގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ނުވަތަ ބޭންކިންގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ނުވަތަ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ގާނޫނު ނަންބަރު 24/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޭންކިންގއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ލައިސަންސް ނުވަތަ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުވެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ކޮންމެ ފަރާތަކަށެވެ.

ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ބިލާ ގުޅިގެން އުވާލަންޖެހޭ ޤާނޫނުގެ މާއްދާ(ތައް)

ތިރީގައި ނަކަލުކޮށްފައި އެވަނީ، ރިއަލް އެސްޓޭޓް ވިޔަފާރީގެ ބިލާ ގުޅިގެން އުވާލަންޖެހޭ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 33/2021 (އެއްގެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ހަތްވަނަ ބާބު.

1. ޤާނޫނު ނަންބަރު 33/2021 (އެއްގެދު އިމާރާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ހަތްވަނަ ބާބު:

ހަތްވަނަ ބާބު

ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް

ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް 58. ސްޓްރާޓާ އުސޫލުން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތް ނުވަތަ އިމާރާތްތަކަކީ ވަކި މަޝްރޫޢުއެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އިމާރާތްތަކެއްނަމަ، ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ދަށުން ސްޓްރާޓާ ޖުޒްއުއް އެކުލަވާލައި، ސްޓްރާޓާ ސްކީމްއެއްގެ ހުއްދަ ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅާނީ މި ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކާއެކު، މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކުގެމަތިންނެވެ.

ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި ހިމެނޭ ބައިތައް 59. (ހ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި އަންނަނިވި ބައިތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) އެއްގެދު އިމާރާތެއް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބިމުގެ އަސްލު [illegible] ނުވަތަ އިޖުރާއާތުން ކަނޑައަޅާ ޑިވެލޮޕަރ ހުށަހަޅާ ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ޕްރޮޕޯސަލް؛

(2) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތާއި މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު ވެވޭ، ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ

އެއްބަސްވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮޕޯސަލްއާއި އެ އަކުރުގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ހިމަނަންވާނެ ބައިތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމާބެހޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

60. ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމަށް ހުށަހެޅުން

ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން އެއްލެދު އިމާރާތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުށަހެޅޭނީ އަންނަނިވި ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކުގެމަތިންނެވެ.

(ހ) ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ގަސްތުކުރާ އެއްލެދު އިމާރާތެއްގައި މަދުވެގެން 4 (ހަތަރެއް) ޔުނިޓް ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(ށ) ސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއް ހިންގޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ 100% (ސަތޭކަ އިންސައްތަ) ދިވެހިން ހިއްސާވާ ކުންފުންޏެއް ނުވަތަ ޕާޓްނަރޝިޕެއް ނުވަތަ ކޯޕަރޭޓިވް ސޮސައިޓީއަކަށެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްލެދު އިމާރާތެއް ނުވަތަ އެއްލެދު އިމާރާތެއްގެ ޔުނިޓެއް ގަންފައިވާ 100% (ސަތޭކަ އިންސައްތަ) ދިވެހިން ހިއްސާވާ ކުންފުންޏެއް ނުވަތަ ޕާޓްނަރޝިޕެއް ނުވަތަ ކޯޕަރޭޓިވް ސޮސައިޓީއެއްގެ ހިއްސާގެ އެއްވެސް މިންވަރެއް ބޭރުގެ ފަރާތަކަށް ނުވިއްކޭނެއެވެ.

(ރ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން އެއްގެދު އިމާރާތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުށަހަޅަނީ މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއް ނޫންނަމަ، އެފަރާތަކުން ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުން އުސޫލުތަކާއި ހަމަތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލާ ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމާބެހޭ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

61. ޑިވެލޮޕަރގެ ފަރާތުން ޒިންމާ އުފުލާން ފަރާތެއް ބަދަލުކުރުން

މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކުގެމަތިން ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއް ހިންގާ ޑިވެލޮޕަރގެ ފަރާތުން އެފަރާތުގެ އެންމެހައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޒިންމާތައް އަދާކުރާނެ ފަރާތެއް ބައްޓަންކުރަންވާނެއެވެ.

62. ޑިވެލޮޕަރ ކުރާ މުޢާމަލާތްތައް

(ހ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގާ ޑިވެލޮޕަރ ތަރައްޤީކުރާ އެއްގެދު އިމާރާތްތަކުގެ އެންމެހައި މުޢާމަލާތްތައް ކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާއި، ޑިވެލޮޕަރއާއި ގަންނަ ފަރާތާ ދެމެދު ސޮއިކުރާ ގަނެވިއްކުމުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އެއްގެދު އިމާރާތްތަކުގެ ބުކިންގެ ފީ، އަދި ޔުނިޓު ވިއްކުމާ ގުޅިގެން ނަގާ އެހެން ފީއަކާއި އަގުތައް ނަގާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގުމަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތާއި މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ އެއްބަސްވުމުގައި އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަނެވިއްކުމުގެ

އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގާ ޑިވެލޮޕަރ ގެންނަ ފަރާތުގެ އަތުން އެއްވެސް ފީއެއް ނުވަތަ އަގެއް ނަގަންވާނީ އިމާރާތުގެ 10% (ދިހައެއް އިންސައްތަ) މަސައްކަތް ނިމުމުންނެވެ.

ޑިވެލޮޕަރ އަމަލުކުރަންޖެހޭ އިލްތިޒާމްތައް

63. (ހ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގާ ޑިވެލޮޕަރގެ މައިގަނޑު އިލްތިޒާމްތައް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

(1) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ނިސްބަތްވާ އެއްމެދު އިމާރާތް ނުވަތަ އިމާރާތްތައް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކުގެ މަތިން އިޝްތިހާރުކުރުމާއި، މަޢުލޫމާތު ދިނުން؛

(2) ތަރައްޤީކުރާ އެއްމެދު އިމާރާތާ ގުޅިގެން ހުނިޖުތައް ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތްތައް ކުރުމުގައި އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ހުނިޖު ގަންނަން ގަސްތުކުރާ، ނުވަތަ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް ތެދު މަޢުލޫމާތު ދިނުން؛

(3) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓާ ގުޅިގެން ޑިވެލޮޕަރ ނަގާ ފީ ނެގުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކުގެމަތިން ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓަށް އެ ފީ ޖަމާކުރުން؛

(4) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓާގުޅޭ އެއްމެދު އިމާރާތުގެ މަޝްރޫޢުގެ އިންޝުއަރަންސް ނެގުން؛ (އެގޮތުން، އިމާރާތްކުރާ

މުއްދަތުގައި، މުޅި ޖުމްލަ އަގަށްވާ މިންވަރުގެ، ކޮންޓްރެކްޓަރ އޯލް ރިސްކް އިންޝުއަރެންސް ޕޮލިސީއެއް އިމާރާތަށް ނެގުން.)

(5) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކުގެމަތިން ޕަރފޯމަންސް ގެރެންޓީ ނެގުމާއި، އެއްވެދު އިމާރާތުގެ ޔުނިޓުތައް ވިއްކުމާ ގުޅިގެން ބޭންކު ގެރެންޓީ ނުވަތަ އިންޝުއަރެންސް ބޮންޑު ނެގުން؛

(6) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އިނީޝަލް ޕީރިއަޑްގައި ޑިވެލޮޕަރ ނަގަންޖެހޭ އެންމެހައި އިލްތިޒާމްތައް ނެގުމާއި، ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ އެކި ސްޓޭޖްތަކުގައި ޑިވެލޮޕަރ ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުން؛

(7) ސްޓްރާޓާ ޕްލޭނަށް ގެންނަ ބަދަލުތައް މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާގޮތަށް ގެނައުމާއި، ސްޓްރާޓާ ސްކީމުގެ ހުއްދަ ހޯދުމާއި އެ ސްކީމު ނިންމުމަށް ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުން؛

(8) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓާގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތައް ބެލެހެއްޓުން؛

(9) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާ މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން އުފެދުމާ ގުޅިގެން ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ އެކިއެކި ސްޓޭޖްތަކުގައި އުފުލަންޖެހޭ އިލްތިޒާމްތައް މި ޤާނޫނާއި މި

ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި
ހަމަތަކުގެމަތިން އުފުލުން.

(ނ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި އިލްތިޒާމްތައް ކަނޑައެޅުމަށާއި، ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހިންގާ ޑިވެލޮޕަރ އުފުލަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ޑިވެލޮޕަރ ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތައް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ބުކިންގެ ފީއާއި އެހެނިހެން ފީތައް ނެގުން

64. ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން ބުކިންގެ ފީއާއި އެއްމެދު އިމާރާތުގެ ޔުނިޓެއް ގަނެވިއްކުމާ ގުޅިގެން ނަގާ އެހެނިހެން ފީ ނުވަތަ ޔުނިޓުގެ އަގު ޑިވެލޮޕަރއަށް ނެގޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކުގެ އިތުރުން، ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ހ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރާ އެއްމެދު އިމާރާތެއްގައި ހިމެނޭ ޔުނިޓެއްގެ ބުކިންގެ ފީ [illegible] އެންމެ ގިނަވެގެން ޑިވެލޮޕަރއަށް ނެގޭނީ، އެއްމެދު އިމާރާތެއްގައި ހިމެނޭ [illegible] ޔުނިޓެއްގެ އަގުގެ 5% (ފަހެއް އިންސައްތަ) އެވެ.

(ނ) ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ނަގާ ބުކިންގެ ފީއާއި [illegible]، ގަންނަ [illegible] ޑިވެލޮޕަރއާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) ޑިވެލޮޕަރ އެއްބަސްވުމާ ހިލާފުވެގެން ބުކިންގެ ފީ ރިފަންޑް ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހިނދެއްގައި، އެ ރިފަންޑް [illegible] ގަންނަ

ފަރާތާއި ޑިވެލޮޕަރާ ދެމެދު ވެފައިވާ ގަނެވިއްކުމުގެ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓް ހުޅުވުން

65. ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓެއްގެ ދަށުން އެއްމެދު އިމާރާތް ތަރައްޤީކޮށް ހިންގާ ފަރާތްތަކުން، މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީން ލައިސަންސް ދޫކޮށްފައިވާ ބޭންކެއްގައި ސްޓޭޖް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ނިސްބަތްވާ މަޝްރޫޢުގެ އެންމެހައި ފައިސާއާގުޅޭ މުޢާމަލާތްތައް ކުރުމަށް، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާގޮތަށް، ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓެއް ހުޅުވަންވާނެއެވެ.

މަޝްރޫޢުގެ ފައިސާގެ މުޢާމަލާތްކުރުން

66. މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮޖެކްޓް އެކައުންޓަށް ފައިސާ ޖަމާކުރަންވާނީ އަދި އެ އެކައުންޓުން ފައިސާ ދޫކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކުގެމަތިންނެވެ. އަދި، މަޝްރޫޢުގެ ފައިސާގެ މުޢާމަލާތްތައް ޑިވެލޮޕަރ ކުރަން ގޮތްތަކާއި، މި ޤާނޫނާއި އެ ގަވާއިދު ހިލާފުވާ ފަރާތްތަކާމެދު އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް އެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
